

**A Z
ISTENI
T'U'Z
VILÁCA**

WIMMER • A. • OSM

WIMMER M. ANZELM O. S. M.:

AZ ISTENI TŰZ VILÁGA

BEVEZETÉS A SZENTLÉLEK
MŰKÖDÉSÉNEK MISZTÉRIUMÁBA

BUDAPEST, 1942
K O R D A R. T. K I A D Á S A

Ex parte Ordinis nihil obstat, quominus imprimatur. Budapestini, in Sol.
B. M. V. Matris Dolorosae, 1941. Fr. Ladislaus M. Héder Rector Provincialis
Ord. Serv. Mariae. — Nihil obstat. Dr. Stephanus Kosztolányi censor
dioecesanus. Nr. 6256/1941. Imprimatur. Strigonii, die 13. Septembris 1941
Dr. Joannes Drahos vic. gen.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII., Csepregy-utca 2.

Bevezetés.

E könyv buzdítani akar s nem tanítani. Ennél fogva csak annyi teológiai érvet nyújt Aquinói Szent Tamás munkáira támaszkodva, amennyi elkerülhetetlenül szükséges, hogy célját elérje.

Mint hitbuzgalmi irat, hézagot kíván pótolni.

Vallásos irodalmunk eddig túlságosan keveset foglalkozott a Szentlélek csodálatos világával és azok, akik mélyebb bepillantást akartak nyerni, kénytelenek voltak külföldi forrásokhoz fordulni.

Könyvünk ezen a hiányon óhajt segíteni. Szerényen feltárja a Szentlélek világába nyíló ajtót és inkább sejteti, mint megmutatja, mi rejlik mögötte.

Szeretne úttörő lenni és arra indítani, hogy mások is közeledjenek az ajtóhoz, átlépjék a küszöböt, bepillantsanak a harmadik isteni személy működésének titkaiba és közöljék a látottakat. Csak gazdagítanák irodalmunkat, mélyítenék vallásos kultúránkat és emelnék lelki életünk színvonalát.

Adja a Szeplőtelen Szűz, hogy isteni Jegyesét, a Szentlelket minél jobban megismerjük, szellemével elteljünk, tűzével megújítsuk életünket s lángba borítsuk a világot.

Zsámbék, 1941. Kármelhegyi Boldogasszony ünnepén.

A Szerző.

I. RÉSZ:

AZ ISTENI LÉLEK

Az eljövétel.

1. A tátongó úr.

Az apostolok és tanítványok lelkében tátongó úrt szakított a mennybemenetel, a nagy eltávozás. Tátongó úrt, melynek mélyén ott vérzett a Betöltetlenség, a Sóvárgás, a Vágyakozás, az Egyedüllét gyógyíthatatlan sebe.

Vannak szakadékok, melyeket csak azért hasít fel az élet, hogy a mélységeikben sajgó seb fájdalomában acéllá edzze magát az Akarat, megtisztuljon az Érzelem, termékeny feszültséggé, cselekvésre kész rátermettséggé érjen a Vágyakozás. Ebbe a 'orrongó mélységbe, amelyen villámszerűen cikázik keresztül a kegyelem megmagyarázhatatlan áramlata, dobja tűzcsóvját az élet, hogy lángba borítson mindent és megteremtse azt a felfokozhatatlan izzást, melynek tündöklő fénye évszázadok és évezredek távolságán keresztül is ragyog, hogy fényforrás legyen a vándor és hőforrás azok számára, akik melengetni akarják a nyirkos ködben és a zuzmarás fagyban megdermedt lelküket.

Az apostolok lelkében is azért tépett mély szakadékot Krisztus eltávozása, hogy átalakuljon és elkészüljön befogadni a magasból beléjetörő szikrázó zsarátnokot.

A Hetven, élén a „Partenosz Teotókosz”-szal, az istenszülő Szűzzel, nemigen volt tudatában a bekövetkezendő esemény, az Eltávozott ígérete betel-

jesülése rendkívüli jelentőségének. Inkább sejtette, mint tudta rendkívüli súlyát és „in oratione” — imával, ahogy az Úr meghagyta, készült elő a nagy napra.

2. A várakozás.

Most már ismerték Krisztust és tudták, hogy szavát bizonyosra vehetik. Nem kételkedtek tehát ígérete beteljesülésében és rendíthetetlenül hitték, hogy nemsokára jön Az, „Aki őket mindenre megtanítja”.

„Nemsokára jön!” mondogatták egymásnak.

De mikor? azt nem tudták.

S hogy ne érje őket váratlanul, naponta összejöttek a nagyteremben. Valószínűleg ugyanott, ahol Krisztus a történelmi nagycsütörtök izgalmas éjszakáján kenyeret szegett nekik és megáldoztatta őket.

Az ajtókat még mindig bezárták, nehogy a gyanakvó és áskálódó zsidók váratlanul betörjenek.

Zárt ajtók mögött, de tárt karokkal és tökéletesen felnyilt szívvel várták az Eljövendőt...

3. A Beteljesülés.

A Beteljesülés nem soká késett.

Az idő, hiszen csak tíz napról volt szó, hamar letelt és a nagy esemény bekövetkezett.

A Hetven, élén az Istenanyával, mint eddig is, a teremben gyülekezett, hogy forró imával telítse és gazdagítsa az előkészület idejét.

Alig fogtak hozzá a zsoltárok örökszép dalla-

mával dicsőíteni Istent, morajlás támadt, amely fokozatosan viharszerű zúgássá fejlődött és mindent betöltve elnyomta az áhítatos éneket.

Megmozdult a föld? Inogtak a falak? Senki sem tudta. Mindenesetre valami rendkívüli történt, s a jelenlévők érezték, hogy a közben támadt forgószél örvényébe kerültek.

Egyszerre vakító világosság hullott reájuk. Izzó tűz kóválygott a levegőben, majd szerteszakadt, s lángoló nyelv alakjában lebegett a fejük fölött.

A tűz azonban nemcsak a fejek fölött lebegett.

Izzó zsarátnokként hullott a lelkekbe s lángba borított mindeht.

Pillanatok műve volt — ha ugyan szabad Isten cselekedeteire az idő nevetségesen kicsi mértékét alkalmazni — s porrá égetett mindent. A meglátogatott lelkekben teljesen megsemmisült a régi ember, magába roskadt a gyarlóság vontakorlát, arannyá tüzesedett a szenvedély és köddé vált, szertefoszlott a tisztánlátást és mélyenlátást akadályozó hályog.

Az isteni Lélek — Ő izzott a tüzes nyelvekben, Ő hullott mélyen a lelkekbe és Ő támasztotta az új élet diadalmenetét jelképező forgószelet — befejezte Krisztus művét: átalakította a Hetvenet (ez nem vonatkozik a kétségen kívül jelenlévő Istenanyára), mondjuk: szentet, vértanút, nagy és mérészvágású jellemet csinált a galileai halászokból és befejezte, véglegesítette bennük a Krisztus adta hívatal által megkezdett, az apostoli hivatal vállalására vonatkozó természetes és természetfeletti rátermettséget.

A tüzes nyelvek eltűntek. A vihar elült. De az izzás ott ragyogott a szemekben s egyszersmindenkorra beleégette magát a szívekbe. A forgósél, a vihar pedig elkapta, vagy mondjuk inkább megszállta a lelkeket, s ott zúgott tovább, mint a krisztusi gondolat pneumatelített benső dinamikája, isteni, kifogyhatatlan hajtóereje. Neki köszönjük, hogy Krisztus igéje közismertté vált és hozzánk is eljutott.

4. Felszakított ajtók.

Maguktól pattantak fel az elzárt ajtók vagy inkább feltépték őket? Ki tudná azt megállapítani?

A Hetvenet valóban „tűz égette”, az imént eljött isteni Lélek fűtötte. Kitódult az ajtókon, elárasztotta az utcákat, a piacokat, a kapualjakat, s beszélni kezdett.

A hallgatóság hamar összeecsődült. Unnep volt, s ilyenkor népes a jeruzsálemi utca. Messze távolról jönnek olyanok is, akiket inkább a sürgés-forgás, az adás-vétel és a szórakoztató, színes mozgalom csal a szent városba, mint a szertartásaiban is pompás ünnepi áldozat. A római világbirodalom klasszikus és Demosztenesz dallamos nyelvén kívül a Közelkelet minden nyelve és tájszólása képviselve van. A pöffeszkedő zsidó elzárkózottság ideje végleg lejárt s Jeruzsálemet a pénzsóvár, élnivágyó idegenek, az a bizonyos nemzetközi publikum éppúgy elárasztotta, mint a kissé északabbra fekvő, híres Antióchiát vagy a nagy szerepet játszó Korintust.

A Hetven viselkedése valóban nem volt mindennapi. Annyi tűz, lendület, fény és elragadtatás

sűrűsödött benne össze, hogy „bortól mámoros”-nak tartották. Véleményüket azonban, alighogy beszélni kezdtek, megváltoztatták. A Hetven természetesen egy nyelven beszélt, s mégis mindenki, még a legtávolabbról jött idegen is saját nyelvén hallotta őt és megértette, amit mondott. A tömeg hamarosan észbe kapott s belátta, hogy itt nem mámorról, hanem magyarázhatatlan, mindenestre magas rendeltetésű eseményről van szó.

A „pünkösdi csoda” híre futótűzként terjedt el a városban s az országban. A hazatérő idegenek pedig a messze távolban is elterjesztették. A világ felneszelt az eseményre, s bámulattal látta, hogy a Keresztrefeszített ügye korántsincs befejezve.

Igaza volt, s erről hamarosan meggyőződhetett, mert az isteni Lélek, aki tanúbizonyságot tett Krisztus mellett, nemsokára útra kényszerítette az apostolokat és a tanítványokat, hogy mindenütt hirdessék az ígét és kereszteljenek az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.

5. A hömpölygő áradat.

Az áradat elindult és végighömpölygött a világon. Nem rombolt, s nem szakította át a szükséges gátakat. Áldás volt, mint a Nilus évenként megismétlődő áradása: megtermékenyítette a lelkeket, s lehetővé tette, hogy Krisztus kecsesen rengő, aranykalászos búzája idejében beérjen.

Mi is benne vagyunk az áradatban.

A pazar hullámverés, az isteni Lélek járása a mi lelkünket is magával ragadja. Ne húzódozunk.

Tartsunk lépést vele.

Előbb azonban kérdezzük meg, ki Ő, az isteni Lélek, Aki a világban jár, s Akinek járása forgószelek szárnyaira kapja a lelkeket s magával viszi.

Hová?

Ez pedig a második kérdés, amelyre szintén feleletet várunk, hogy azután boldogan ragadtassuk magunkat a magasba, s bennünk is beteljesüljön az isteni Lélek-járás minden szépsége.

Szeretet a Lélek.

6. Az Atya és a Fiú szeretete.

Az Atya öröktől fogva ismeri önmagát. Ezen önismeret megszemélyesülése a második isteni személy, az Ige, a Logosz.

A Fiú mélységes szeretettel, kimondhatatlan vonzalommal fordul az Atya felé, Aki szeretete, ha lehet úgy mondani, atyai érzelme minden tüzével viszonozza a belőle sarjadt Fiú szeretetét. E kölcsönös szeretet, amely az Atyát a Fiúval, a Fiút az Atyával egyesíti, megszemélyesülése a harmadik isteni Személy, a Lélek, a Pneuma, „Qui ab utroque“, aki mindkettőből, az Atyából és a Fiúból öröktől fogva „procedit“, származik.

A Lélek eredeténél fogva tehát szeretet: csupa izzás, tűz, erő és termékenység. Mint olyan célpont: benne összpontosul, feléje árad minden vágyakozás, törekvés boldogulni, boldognak lenni, tökéletes szeretet által üdvözülni akarás.

Forrás: a szeretet isteni hőhulláma belőle indul ki és árad a világba, a szívekbe, a lelkekbe, ahol világosságot fakaszt, tüzet gyújt s lánggra lobbantja a legszentebb, a legnemesebb szenvedélyt: Isten, a Teremtő szeretetét.

Mindent és mindenkit megelőz: világosságot gyújt, szikrázó fényében megmutatja, kinyilatkoztatja Istent és így alakítja a helyes istenfogalmat.

Nélküle édeskeveset tudnánk az Úrról, s csak a velünk született sejtelem bizonytalan útját járnók.

Tüzet fakaszt, hogy az általa gyújtott világosságban meglátott Istent szenvedéllyel szeressük. Neki köszönjük, hogy szeretjük Istent és szeretetében üdvözülünk.

Csodálatos, felfoghatatlan megelőzés; Isten a Lélek által minden mélységet és magasságot önfelédten áthidalva hozzánk hajol, s lehetővé teszi, hogy legelemibb kötelességünket teljesítsük és eleget tegyünk természetünk leghevesebb kívánságának: szeressük Őt, Urunkat és Teremtőnket.

Az isteni szeretet misztérium. Felfogni nem lehet, csak leborulva imádni.

A Lélek valóban szeretet.

Isteni lénye szikrázó tűzével száll reánk, hatol belénk, vesz lakást bennünk. Mindegyikünkben és mindaddig, míg vétkes magatartásunk, a bűn elkövetése által lehetetlenné tesszük bennünk-lakozását.

Bennünk lakozik, de nem zárkózik belénk.

Tüzes sugarait belőlünk árasztja a világba.

Belőlünk indul ki az isteni Lélek tüze és célja elérni a másikat, a legközelebb állót, a felebarátot, beléhatolni és benne mint alkotó szeretet, lángra lobbantani az önfelédte felebaráti szeretet tűzét. Adjuk és kapjuk a tüzes sugarakat. Ezek tartják fenn közöttünk a szeretetteljes kapcsolatot, amelyre Krisztus, a Megváltó oly rendkívüli súlyt fektet.

Csodálatosan működnek bennünk a felebarátunkban szállást vett isteni Lélek küldötte sugarak. Megláttatják és megéreztetik velünk a benne lakozó Istent. Az emberi gvarlóság szűkkeblű és érzékeny

meglátásai fölé emelnek és megszerettetik velünk a felebarátot a benne élő Istenért.

Csodálatos, imáadásraméltó, egybeforrasztó szeretet az isteni Lélek.

7. Termékeny szeretet.

A Lélek termékenység, mert szeretet.

Terméketlenség csak ott található, ahol gyűlölet uralkodik!

Termékenység: mint Istenben izzó szeretet, Ő készítette az Urat teremtésre, megváltásra, megszentelésre.

Teremtésre készítette. A szeretet adni akar. Lényege az odaajándékozás, a boldogítás. De nem volt kinek és nem volt kit. Istenen, a három Személyen kívül semmi sem volt. A szeretet, mondja szent Pál, leleményes. Ez itt, az idő őshajnalát megelőző örökkévalóságban bizonyult be elsőízben. A szeretet adni akart. Hogy legyen kinek, teremtett, életre hívott; megszüntette a semmit és az általa alakított valamit (kozmosz) oly teremtményekkel népesítette be, amelyek képesek kapni, vagyis az Úr kezéből elfogadni az isteni szeretet nekik szánta pazar ajándékát.

Az Úr, miután teremtett, látta, hogy amit alkotott, jó. Jó, mert benne izzik a Lélek, az örök isteni szeretet. Mint szándék és mint fenntartó erő.

Most már volt kinek adni.

És az Úr szeretete, vagyis a Lélek mértékét alkalmazta az adományra. Vagyis bőkezű volt és ajándéka legjavát pazarolta teremtményeire. Hogy vi-

szonszeretetet fakasszon, ami újabb, még dúsabb adásra szolgál okot. Így alakul a szeretet lüktető élete, amely oda- és visszahullámzik a Teremtő és a teremtmény között. Életteljes, termékeny hullámváz, mert Isten ajándékát sodorja magával és viszi a léleknek, a teremtménynek, hogy „élete legyen és az bőséges legyen”. Isten teremtményében a szeretet adományai teremtik meg és tartják fenn azt a csodálatos világot, melynek gyökerei mélyen belefúródnak a földi lét talajába, míg ambíciója, törekvése és teljesítménye (kegyelmi élet) minden teremtet s ekképen korlátozott lehetőséget messze felülmúl, szinte túlszárnyal, hogy emberi alapon istenes, természetes alapon természetfölötti életet éljen.

S mindebben a pazar gyönyörűségben benne izzik az örök isteni szeretet: a Lélek, aki mint olyan fokozhatatlan, s éppen ezért kifogyhatatlan termékenység.

8. Csodálatos híd.

A Lélek győzedelmes termékenysége a megváltásban is érvényesült. Szóhoz jutott, s hangját ma is halljuk, valahányszor a keresztre tekintünk.

Az emberi teremtmény, melyet Isten szeretetének, a Lélek sugallatának engedve alkotott, letért a szeretet ragyogó útjáról és elbukott.

Visszataszította az örök szeretet feléje nyújtott jóságos kezét és — függetlenül magától — kavargó örvénybe jutott.

Ez irgalmatlanul elsodorta.

Isten dédelgetett teremtményére kimondhatatlan nyomorúság átka szakadt.

Mögötte a dicső mult.
Ami volt, de nem lehet többé!
Előtte a feneketlen kárhozat, s a hozzá vezető
híd, a halál.

Ami lesz és amit többé nem lehet elkerülni.
Ezen csak a mindenható Teremtő változtathat.
De ott a bűnvájta, áthidalhatatlan szakadék.
Lehetetlenné teszi, hogy a teremtmény mégegy-
szer közeledjék Teremtőjéhez.

A szeretet, amely szent Pál szerint jóságos,
ezen is túltette magát. A tőle elszakadt teremtmény
nyomora és megérdemelt tehetetlensége könnyörü-
letre indította.

Hidat emelt a tátongó úr fölé...

Csodálatos híd ez...

Tövískoszorús, bíborpalástos, véres nyomokat
maga után hagyó, keresztbe-szögelt bitófát von-
szoló ember vergődik rajta.

Ember?

Nem! Isten Fia, aki emberré lett, hogy meg-
váltsa a világot.

Kinek a műve ez?

Az örök isteni szereteté, a Léleké. Tüze ott
fényeskedik a Megfeszített halálkínban megtörő
szemeiben.

Tüzes mélységéből fakadt fel az irgalom, a kö-
nyörület, a megváltás megmentő, engesztelő, jóvá-
tevő áradata.

Ő, a Lélek vezette az Istenanyát kezdettől fogva
a kiváltságainak és küldetésének megfelelő mere-
dek úton. Ő árasztotta el tüzes szellemével és tette
meg „Szép Szeretet Anyjának”.

Ő, az örök isteni szeretet, a Lélek alakította a Szűz méhében a megtestesült Ige szent emberségét és Ő szállt reá akkor, mikor János a Jordán vizében megkeresztelte.

Ott volt mindenütt, ahol a Megváltó embereket gyűjtött maga köré, hogy az evangélium igazságaira megtanítsa őket. Benne izzott Krisztus minden szavában, minden gesztusában, minden csodájában. Mert az Emberfiát a szeretet vezette és annak életető, megváltó melegét, sugározta a világba.

A megváltás beteljesült. Nyomában új élet fakadt. Ez a fölényes termékenység jegyében áll. Benne az örök isteni szeretet izzik, az áldott Lélek.

9. Az emberiség megszentelődése.

A szeretet fölötte termékeny.

Erről győződünk meg, ha a világ, az emberiség megszentelődésére gondolunk.

A Lélek itt már saját speciális területén, úgy lehet mondani „elemében” van.

Miért?

Mert e téren kínálkozik a legfőbb alkalom a szeretet tevékenységére és mert ebben éri el célját a szeretetből fakadó teremtes és az úgyszintén szeretetből történt megváltás.

Az isteni Lélek megszentelődésünket illetőleg felülmúlta önmagát: a szeretet beláthatatlan mélységeiből hozta fel a legfennköltebb természetfeletti értékeket, hogy megajándékozza velük a lelkeket és emberfelettivé, istenessé, Krisztus felülmúlhatatlan életalakításához hasonlóvá tegye életüket.

Munkája kiindulópontjának — lehet itt egyáltalán kezdetről beszélni? — a püünkösi nagy beteljesülést vehetjük (legalább is a misztikus Krisztus-test szempontjából).

Előbb az apostolokat és a tanítványokat szentelte meg. Ezzel alapozta meg munkáját. Ezután azokban vett lakást, akiket a szélrózsa minden irányában széjjelszóródott apostolok és tanítványok érdemesnek tartottak a keresztségre.

Benne lakott azokban is, akiket az apostolok kézfeltétel által részesítettek az egyházi rend szentségében.

Ekkor indult meg a valóban nagyméretű Lélek-járás. És elárasztotta a világot. Új embert faragott, új kultúrát alkotott. Történelmet csinált. De nem a csatatereken vagy a pazar kormányzói palotákban, hanem a lelkekben. A lelkek történetét ihlette, irányította és írta tüzes szavakkal izzó szívekbe.

A Lélek-járás forgószele egy csapásra megváltoztatta a világ külső és belső arculatát. A külső arculat, a társadalmi, az állami, egyszóval a közös élet keresztény lett és Krisztus arcvonását hordta magán; a belső arculat a kegyelem, az istenes élet, a természetfeletti és eszményien tökéletes életalakítás vakító fényében ragyogott.

A Lélek-járás termékenynek bizonyult. Építőmunka volt. De a merész ívelésű, égbetörő tornyokkal ékeskedő katedrálisoknál több épült, lényegesen nagyobb: Isten, Krisztus országa, mely nem e világból való és a lelkekben érvényesül.

Még tart az építőmunka. Csak akkor fejeződik be, ha majd eljött a döntő pillanat és az utolsó lé-

lekben is beteljesült Krisztus megváltó és megszentelő programja.

Az építőmunka e közben tovább folyik, mert az „Evangelium példabeszédében említett ellenséges indulatú ember” sem nyugszik és minden erejével keresztezi a szeretet, az isteni Lélek terveit.

Pedig hiába ássa alá titokban a falakat és rombol, ahol tud. A Lélek egyetlen szárnycsapással teszi jóvá, amit hosszú évek fertőző, gonosz munkája rontott meg. Mert a szeretet mindig ott van, ahol szükség van rá.

A Lélek is.

Azért nem szűnik meg az áldott, a megszentelő, termékeny Lélek-járás...

10. Nyughatatlan szeretet.

Lehet nyughatatlan szeretetről beszélni.

Amennyiben kitartóan tevékeny, s nem nyugszik, míg elérte célját s befejezte alkotását.

Tevékeny és alkot.

Ami legfensőbb mértékben az örök isteni szeretetre vonatkozik.

Tehát a Lélekre.

Aki tüzes forgószél és még akkor is épít, alkot, amikor rombolnia kell.

Ha szükséges, derékban tör ketté életet, karriert, alkotást és irgalmatlanul kiüti a nyeregből a legjobb lovast is.

A törés — pedig égetően fáj — beheged, új életpálya és teljesítmény fényes kiindulópontja lesz és később kellő távolságból látva, áldásnak bizonyul!

Erre a lelkek története a legcsattanósabb bizonyíték! A hatalmas, soha meg nem szűnő Lélek-járás ennélfogva folytonos alkotás.

Ennek is megvannak a maga tipikus jelenségei. És annyira magukon hordják az alkotó Lélek bélyegét, hogy tüzetesebb szemléletük közelebb hoz az isteni Lélek és a viharzó Lélek-járás megértéséhez.

11. Keresztény embertípus.

Az isteni, megszentelődésünket művelő Lélek legpazarabb alkotása a keresztény embertípus, a kegyelem fényességében ragyogó krisztusi lélek.

A Lélek másszóval embereket farag Isten elgondolása szerint és Krisztus hasonlatosságára.

„Anyag” bőven áll rendelkezésére. Beláthatatlan milliók közül választhat.

Járását jellemzi, hogy meg is teszi. Csak más-ként, nem ahogy mi emberek gondoljuk.

Példa erre, hogy nem mindig a legjobb „anyagot” választja. Sőt! Sok, számtalan esetben a legértéktelenebbet. Kívüle bárki más „elejtené a silány anyagot” s alkalmasabbat, talán „gyúrhatóbbat” keresne.

A Lélek nem. Silány anyagból farag márványnál maradandóbb, aragnál tündöklőbb remekművet. Ez a magyarázata, hogy a nagy, merészvágású krisztusi jellemek, mondjuk ki bátran: a szentek, néha egészen „alulról” jönnek. Éspedig nem a társadalmi ranglétra, hanem az erkölcsi fajsúly értelmében.

Ebből az „anyagból” nem könnyű embert, s még nehezebb szentet faragni.

A Lélek véghezviszi a csodát és a mozgalmas, küzdelemteljes élet bonyolult fejleményein keresztül megmutatja, hogyan lesz a bukottból szent, a megátalkodott bűnösből Krisztus lelkes és mocsoktalan szolgálja.

Ami minden egyébtől eltekintve, a nyughatatlan alkotó isteni szeretet csodája, az isteni Lélek összehasonlíthatatlan szépségű remekműve.

12. Embereket faragó Lélek.

A Lélek alkotó erejének tüztét legjobban az ellenállás letörése, az akadály megsemmisítése jellemzi.

A valóban nagyok, akiket a győzedelmes Lélek-járás tett azzá, sokat tudnak erről mondani. A kicsinyek, akik sohasem nőttek nagygyá, — talán Isten kedves miniatűrjeinek nevezhetjük őket, kiknek nagysága a kicsiség — hasonlóképen nyilatkoznak.

Sokat hallunk beszélni a keresztény életalakításban kifejtett küzdelemről, az istenes étellel kapcsolatos szenvedésről, a kereszt „árnyékáról”, amely az egész életet oly „komorrá” teszi.

Nem árnyék, komor hangulat, szenvedés ez, hanem nagyon is komoly és tüzes Lélek-járás. Az isteni Lélek működik, alkot az emberi lélekben. Megtöri az ellenállást, neveli a még neveletlen szenvedélyt, eltávolítja a még mindig tornyosuló akadályokat.

A megrázkódtatás természetesen elkerülhetetlen. Ilyfajta átalakulások nem lehetnek e nélkül. A Lélek-járás ennél fogva földindulás a szó legkomolyabb értelmében s ez a nyitja a valóban keresztény, kegyelemre alapozott, Krisztus-hű, mélyből magasba törő életben nagy szerepet játszó szen-

vedésteljes küzdelemnek. Aki a Lélek-járás istenien alakító forgatagába kerül, megérti a Lélek szándékát és lelkesen állja a nehéz küzdelmet.

Annál is inkább, mert nem teszi hiába. A Lélek mindig győzedelmeskedik s a sokat hányatott, sokszor érthetetlen és áttekinthetetlen élet romhalmazából pompásan, ragyogóan emelkedik ki a Lélek alkotása, az enyészetlen remekmű: a krisztusi arculat magasívelésű és épp azért nem könnyű emberélet nemes formájába öntve.

A Lélek-járás ezzel elérte csúcspontját.

Az isteni Lélek megint diadalmaskodott és bizonyította alkotóerejét.

13. Alkotó szervezés.

Az isteni Lélek nemcsak embereket „farag”.

Intézményeket, szervezeteket, mozgalmakat alkot és indít útnak, hogy általuk a különböző szükségleteknek és körülményeknek megfelelően keretet alkosson és lehetőséget nyújtson az általa vezetett lelkeknek magas szárnyalásra, rendkívüli kibontakozásra, egyedülálló, a tömegek életébe vágó és javát szolgáló teljesítményekre.

A nagy mozgalmak, súlyos jelentőségű intézmények, amelyek kétségen kívül új és jobb irányt adtak a lélek fejlődésének és a természetfeletti kultúra továbbhaladásának, mind magukon viselik az isteni Lélek sugallata és alkotása tipikus jegyét. Azok, akik a mozgalmakat, újításokat elindították, e testületeket megszervezték, a nagy és üdvös terveket nyélbe ütötték, feltűnően mind eszköz az isteni Lélek alkotó kezében. A szeretet tüze hevíti lelküket, s a szeretet dinamikája dobja őket az események forgatagába, hogy erkölcsi súlyuknál fogva

a középpontba kerüljenek, tengely legyenek s döntő befolyást gyakoroljanak. A bennük izzó szeretet nem egyéb, mint a kereszténység hőseinek csodálatraméltó és mindenkor beváló lélekjelenléte, vagyis a tüzes isteni Lélek jelenléte lelkükben, szellemükben és cselekedeteikben.

Lélekjárás ez: pünkösdi csoda, a különböző korok szükségleteinek keretébe illesztve. A világ ennek köszöni, hogy az erkölcsi eszménykép, a magasfokú életideál, vagy mint egyesek mondják, a „hivogató génusz” nem halványult el s van megújhodást közvetítő forrás, tiszta légkör és megingathatatlan lelki otthon.

Lélekjárás ez. S a misztikus Krisztus-test, a világot magához ölelő nagy keresztény közösség ennek köszöni ruganyosságát, elevenségét, akciója sikerét és csodálatosan virágzó életszentségét.

Lélekjárás és pünkösdi fuvallat. Néha gyenge szellő s halk suttogás. Érintését csak a valóban mélyek és folyton éberek érzik, s szavát csak a kiváltóságosak hallják. Néha tomboló vihar és száguldó orkán, mely a libanoni cédrust is derékon töri. Erre már azok is felneszelnek, akik a lelki kultúrában is a struccmadár politikáját követik s fejüket, vagyis akaratukat a vak szenvedély perzselő futóhomokjába fúrják.

Lélekjárás.

A győzedelmes, termékeny és alkotó szeretet diadalmenete a földön.

Mert az isteni Lélek szeretet.

És szándékát csak azok értik meg, s nyomába csak azok lépnek, akikben felfakadt a szeretet sóvárgása és akik szeretet nélkül nem tudnak és nem akarnak élni.

Az isteni Lélek legszebb alkotása.

14. A názáreti Szűz.

Élt Názáretben, a legvisszavonultabb magányban egy Szűz, akire a szó teljes értelmében ráillett, amit szent Pál mond, hogy az emberi teremtmény látványosság és mint olyan, az Úr öröme válik és az angyalok figyelmét is magára vonja.

Az Úr valóban örömét lelte a názáreti Szűzben. Atyai pillantása, ha lehet úgy mondani, büszke szeretettel nyugodott rajta.

Az anygali karok, Isten legkiválóbb teremtményei, éber figyelemmel kísérték a Szűz názáreti életét és örömmel állapították meg, hogy emberi teremtmény is élhet anygali életet.

A Szűz élete, bármennyire visszavonult és elrejtett volt is, az emberek között is feltűnést keltett, mégpedig oly mértékben, hogy Ő lett a tökéletes életalakítás örök eszményképe. Fényességét csak az Istenember, Krisztus életművészete ragyogja túl.

Mi is csodálattal szemléljük e tündöklő eszményképet. Minél többet foglalkozunk vele, annál hamarabb ébredünk annak tudatára, hogy természetfeletti életalakítással és rendkívüli kiváltságokra visszavezetendő tökéletességgel állunk szemben.

Pillantásunk fokozatosan hozzászokik a názáreti Szűz fennkölt alakját körülengő fényáradathoz és felfedezi benne az isteni Lélek tüzének pazar szikrázását, másszóval felfedezi benne az isteni Lelket,

Aki egyetlen nyitja és magyarázata a szentséges Szűz összehasonlíthatatlan tökéletességének.

15. Összehasonlíthatatlan remekmű.

A názáreti Szűz, az Istenanya, a Lélek alkotása.

Összehasonlíthatatlan remekmű. Benne az emberi természet minden előkelő szépsége és az isteni kegyelem minden elgondolhatatlan gazdagsága egybeolvadt. Hogy harmonikus, önmagában befejezett egésznek képezzen és mint élő tanúbizonyság, örökké hirdesse az alkotó Isten dicsőségét.

„A Szép Szeretet Anyjának” nevezzük, mert benne minden szeretet, körülötte minden szeretet s általa mindenüvé eljut a szeretet.

Ahol pedig szeretettel találkozunk, ott már a Lélek nyomára bukkanunk, s érezzük izzását, nyomon kísérjük járását s imádva csodáljuk merészen alkotó, magasbaívelő szárnycsapását.

Igy vagyunk az Istenanyával is. Ezért nem tudunk eltelni vele s találunk benne mindig újat. Megértjük Clairveauxi Szent Bernátot, aki jogosan állítja, hogy „nem lehet eleget mondani róla”, mert mindig marad valami, amit még senki sem mondott ki.

Az Istenanyában, ha közelről szemléljük, megtaláljuk az alkotó Lélek tűzét. Ennek ismerete lényegesen közelebb hoz az isteni Lélekhez és könnyebben megérteti velünk imádandó lényét, lelkünket megszentelő jóságos szándékát.

16. A szeretet kiváltságos eszköze.

Az Istenanya azért a Lélek alakítása, mert Ő a megváltó isteni szeretet kiváltságos eszköze. Isten, kinek jóságos szeretete öröktől fogva elhatározta az emberi nem megváltását, Őt választotta ki, hogy az emberi természet törvényei szerint és a kegyelem egyedülálló kiváltságai alapján, anyja legyen a Megtestesültnek.

A Szent Szűz ennél fogva az isteni szeretet szeplőtelen eszköze.

Isten megszemélyesült szeretete azonban a Lélek. Az Ő feladata, úgyszólván missziója, a Szent Szűzet, a leendő Istenanyát, a méltóság megkívánta kiváltságok alapján a kegyelem minden ékességével felruházni.

Másszóval, az Ő feladata a Szent Szűz lelkiségét úgy alakítani, hogy méltó legyen a szeretethez, melynek eszköze, a Megváltóhoz, Aki gyermeke és a Megváltáshoz, melyben oly nagy szerepet játszott.

Feladatát a benne megszemélyesült szeretet tüzéhez méltóan oldotta meg.

Elsősorban biztos alapra fektette az Istenanya lelkiségét. Megőrizte hamvasságát, tűzzel telítette a szűzességét körüláradó légkört és úgy fejlesztette a benne lüktető életet, hogy tökéletesen kialakult a „Szűzek Királynéja” páratlan egyénisége.

Ennek minden vonása az isteni Lélek műve, Aki alakításában a szeplőtelen fogantatás kiváltságaiból indult ki. Az Istenanya, már anyja méhében szeplőtelenül fogantatott, vagyis már fogantatásában mentes volt az eredeti bűntől. Isten azért részesítette ezen egyedülálló kegyelemben és függesztette fel

reá vonatkozólag az áteredés általános törvényét, mert a Szent Szűznek, tekintettel istenanyai méltóságára, bűnmentesnek illett lennie.

Az Istenanya említett kiváltsága az isteni szeretet egyik legragyogóbb csodája. Benne valóban az isteni Lélek tüze izzik s ez teszi — minden más vonatkozástól eltekintve — annyira vonzóvá a „Virgo Immaculatá”-t, a Szeplőtelen Szűzet.

Az Istenanya szeplőtelen bűnmentessége csak alap. A Lélek erre épít tovább. Világosságot fakaszt a Szent Szűzben, aki ennek fényességében megismeri és amennyire teremtmény teheti, felméri a benne csodát művelő isteni szeretet mélységét. Így keletkezik benne a viszontszeretet, melyet a Lélek-adta kegyelem növel fokozatosan. Beteljesülése a tökéletes önátadás: a Szent Szűz csak Istené akar lenni, Istenben és Istenért akar élni. Minden más lehetőséget eleve kizár s ezzel megvalósítja azt, amit a kegyelem nyelven és értelmében szűzies lelkületnek nevezünk.

A Lélek-járás, amely a Szent Szűz vallomása szerint (Magnificat) valóban „nagyot művelt benne”, magával ragadta az Istenanyát és szédítő, közönséges teremtmény által elérhetetlen magasságba emelte. A szűzies lelkület tökéletes kialakításával minden földi érzelem és ragaszkodás fölé helyezte. S azt, aki csak Istené akart lenni, mert izzott benne az isteni szerelem szeplőtelen szenvedélye, amely annál tüzesebb, minél tisztább a lélek, oly istenközelségbe juttatta, melynél közvetlenebbet teremtmény, tekintettel a neki szabott korlátokra, már nem érhet el.

A szentséges Istenanya szűzies lelkületében benne izzott a legfennköltebb szeretet. Tehát termékeny volt.

Téves felfogás azt hinni, hogy a szeplőtelen élet, a szűzies lelkület azonos a terméketlenséggel. Ellenkezőleg — s ezt az Istenanya példája bizonyítja legjobban — magasfokú termékenység kiindulópontja, humusza, talaja.

Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a szűzies lelkület a legönzietlenebb szeretet melegágya. Azért szűz és szeplőtelen, mert szereti Istent és csak a Vele való egyesülést keresi. Istent viszont nem lehet szeretni a nélkül, hogy a szeretet cselekedetekre ne készítetne. A szeretet alapvető tulajdonsága, hogy ad, feláldozza, odaajándékozza önmagát. Adni, önmagát odaajándékozni itt annyit tesz, mint cselekedni. A belső életre vonatkozóan ez pazar jellemalakítást, elmélyülést, magasfokú lelki kultúra kialakítását jelenti. A külső életre vonatkoztatva pedig mindazon cselekedeteket, teljesítményeket, amelyek az Úr törvényében benne foglaltatnak és a mindennapi élet, a közösségbe való beleilleszkedés gerincét képezik.

Az Istenanyában, mint tudjuk, a kettős termékenység tökéletes mértékben megvolt. Jellemképét, lelkületét az isteni Lélek kegyelmével hűségesen együttműködve oly sikerrel alakította, hogy ragyogó eszményképpé vált. A mindennapi élet Isten törvényében gyökerező külső cselekedeteit pedig oly tökéletesen végezte, hogy ebben a vonatkozásban is példakép és megérdemli, hogy feltétlen odaadással kövessük.

17. Az Istenanya érintetlensége.

Az isteni Lélek éber féltékenységgel őrködött a fölött, hogy a szentséges Szűz, az Istenanya érintetlensége csorbát ne szenvedjen.

S midőn arról volt szó, hogy a Szent Szűz teljesítse küldetését, anyává váljék, a világnak Megváltót adjon s a megváltásban betöltse szerepét, csodálatos megoldást talált és rendkívüli eszközökhöz nyúlt.

Isteni ereje teljességével beárnyékolta a makulátlan Szűzet és kisarjasztotta belőle a megtestesült Ige szent embersége áldásos életét.

Erre csak az isteni szeretet ereje képes:

Az anyaságot a szűzességgel egy személyben egyesíteni és a Megtestesültnek, az emberi nem Megváltójának szeplőtelen, érintetlen, a szó teljes értelmében szűz anyát adni.

Az isteni Lélek erejére, a benne izzó szeretet zsenialitására és az általa megvalósított gondolat, öröktől fogva lerögzített elhatározás kimondhatatlan mélységére ez a — sokak számára felfoghatatlan — valóság vet kellő világosságot.

18. Csodálatraméltó anyaság.

A szentséges Szűz csodálatraméltó anyasága is az isteni Lélek alkotása.

Értem ezt főleg belső vonatkozásban, a lelki kapcsolatot illetőleg.

Lényegében e lelki kapcsolat nem más, mint a szeretet egyedülálló apoteózisa: Krisztus, az isteni Megváltó és szentséges Anyja, Mária lelki közös-

sége, mélységes egymásba forrása, széjjelválaszthatatlan egysége.

Ennél mélyebb és tüzezebb szeretetet hiába keresünk az egész világtörténelemben.

Lehetséges ebben az isteni Lélek izzását meg nem látni, a hatalmas Lélek-járás nyomait meg nem találni?

Mily gyönyörű tüzet gyújtott a Lélek-járás a várandós Istenanyában!

Nem mintha az édes teher, a sarjadó élet hatás nélkül maradt volna és nem fakasztotta volna fel az Istenanya szeplőtelen szívében az anyaság szent tüzét. Ehhez nemigen kellett az isteni Lélek segítségével, mert ez velejár az anyaság boldogító beteljesülésével.

Itt azonban nem mindennapi, a hétköznapi szűrkésében elvesző anyaságról van szó! Itt az isteni szeretet, a megváltó irgalom páratlan csodája megy végbe: Ember születik, aki Isten; Isten jön e világ-ra, de az emberi természet fátyolába burkolva, amennyiben egyesítette magában a két természetet: az istenit és az emberit. Ide több kell, a csak természetes anyai szeretet nem elegendő. Ezt a „többet”, vagyis az Istenanyának a természetfeletti szeretet magaslataiba való felemelkedését eszközli, irányítja, tüzesíti át ugyanaz az isteni Lélek, Aki csodálatos erejével Krisztus szent emberségét fakasztotta életre.

És midőn a betlehemi jászol fölé hajló Istenanya ragyogó szemébe tekintünk, nem az isteni Lélek tüzes villámlásában gyönyörködünk? Szinte érezzük a Lélek jelenlétét, azon Lélekét, aki mint

szeretet, oly gondosan készített el mindent és vezetett a betlehemi beteljesüléshez.

Tudjuk, hogy mindig Isten mátkájával volt s biztos kézzel vezette az istenanyaság csodálatos útjain.

19. Az áldozat máglyája.

Krisztus szülője elsősorban anya.

Hivatása tehát, hogy szenvedjen.

Végig is járja az anyaság Golgota-útját.

Ennek annál fokozottabb mértékben kellett beteljesülnie, mert gyermeke, az Emberfia, Izaiás szerint a „fájdalom embere“, vagyis a világ Megváltója, kinek a földi életet a Koponyák hegyén keresztre szegezve kell befejeznie.

Az anyát, mint tudjuk, nem lehet elvonatkoztatni gyermekétől. Az anya sorsa egy ívben halad a gyermek sorsával, mert az anya és a gyermek kettő és mégis egy.

Krisztus szentséges anyjának tehát lényegesen többet kellett szenvednie a föld minden anyjánál. Többet kapott, mint a föld minden anyja együttvéve. Többet is kellett adnia. És ebben a „többen“ foglaltatik benne az a szenvedés, melynek alapján megérdemli, hogy a Vértanúk Királynőjének nevezzük.

Többet kapott bárkinél, mert az isteni Lélek a legistenibb szeretet, az istenanyaság tűzcsóvájával izzította át lelkét.

A tűz pedig — tudjuk — mindig éget.

A szeretet tüze a legjobban.

E tűz máglyája lobogott egetverő lángolással, mikor az Istenanya elérte a Golgota magaslatát és odaállt a keresztfá tövébe, hogy isteni Fiával egy ütemben és osztatlan lelki közösségben szenvedje végig a megváltás beteljesülése mártíriumát.

Az Istenanya szeretete ekkor állja meg a tűz-próbát és emelkedik elérhetetlen magasságba.

A szeretet máglyája ég ezen a csodálatos magaslaton (Golgota) s tüze emészti meg a szeplőtelen Istenanya életáldozatát.

Ki merné állítani, hogy az isteni Lélek távol van e máglyától, e beteljesüléstől, melynek tüze ma is kegyelemforrás annyi szerencsétlen, tántorgó és bizonytalan járású ember számára!

Ki nem látja be, hogy az Istenanyát a Lélek ereje tette erőssé az áldozat pillanatában!? Ő fokozta benne a szeretetet s tette annyira gazdaggá, hogy erősnek bizonyult a Golgota magaslatán és nem roskadt össze a rá mért csapás megsemmisítő súlya alatt.

Bámulatos az isteni Lélek minden művében, de legbámulatosabb talán akkor, amikor az Istenanyát a keresztfá tövében megerősíti és megteszi minden vértanú dicsőséges Királynőjévé.

20. Megdicsőülés.

Az Istenanya csodálatos élete mennybemenetelében és megdicsőülésében csendül ki.

Méltó befejezése a legtökéletesebb teremtmény életének.

Ragyogó megdicsőülése Annak a kiváltságos teremtménynek, Akit Isten Krisztus Anyjává jelölt ki és Aki mint olyan, első követője volt.

És ez is az isteni Lélek műve, Aki a Szent Szűz felmagasztaltatásában és mennyei dicsőségében akarta befejezni az ősidőket megelőző örökkévalóságban fakadt isteni tervet.

Az isteni Lélek műve azért, mert a Szent Szűzet, Aki az isteni szeretet kiváltságos eszköze volt, maga az isteni szeretet jutalmazta meg. A Lélek pedig, mint tudjuk, az Atyában és Fiúban izzó, a kettőt egybeforrasztó szeretet.

Örömmel és csodálattal állapíthatjuk meg, hogy e szeretet találékony és leleményes. Nagyarányú bőkezűségében annyira megy, hogy a kiváltságokban amúgy is gazdag Szűzet még egy ragyogó kiváltság adományával örvendezteti meg: felfüggeszti számára a test feltámadására való várakozás általános törvényét, és alighogy e lilomos, Krisztus születése által megszentelt test megszűnik élni, feltámasztja halottaiból és felviszi a mennyekbe, hogy dicsősége részesévé tegye.

A mennyei birodalom e percben Királynőt kapott. Azt az alázatos, Isten kiváltságos kegyelme által megszentelt Szűzet, aki valóban méltó a számára öröktől kijelölt trónra és a végnélküli uralomra.

Az Istenanyát minden keserves szenvedéséért kárpótló megdicsőülés felülmúlhatatlan aránya és mérete bizonyítja, hogy élete alakulását valóban a szeretet sugallta és beteljesülése tényleg a szeretet műve.

Ismét az isteni Lélek működésével állunk szemben, Aki az Istenanya mennyei megdicsőülésében befejezte azon összehasonlíthatatlan teljesítményt, amelyben szinte önmagát múlta felül.

21. Az Istenanya kultusza.

És mit tartsunk az Istenanya földi megdicsőülése felől?

Tudjuk, hogy távoztával, vagyis mennybemene-telével a földön, a nagy és mindig nagyobbá váló keresztény közösségben is megindult a Boldog-asszony dicső kultuszának nevezendő győzelmes és gyümölcseiben gazdag folyamat. A várandós Szűz, Erzsébet hebroni tornácán tett jóslata beteljesült: boldognak nevezi Őt minden nemzedék és nem szűnik meg a kultusz legpazarabb megnyilvánulá-saiban kifejezést adni eme meggyőződésének.

A kifejezés, emberileg szólva és emberi mér-tékkel élve, méltó a meggyőződéshez. Alig akad az emberiség kultúrtörténetében hit és gondolat, amely ily pazar formát és a formák ily beláthatatlan változatosságát öltötte volna magára, mint az Istenanya kultusza. Csak egy előzi meg ebben is és ez maga Isten, kinek szolgálatát a liturgia felül-múlhatatlan tökéletességgel végzi.

Nem látjuk itt az isteni Lélek-járás ragyogó, eltörölhetetlen nyomait?

Nem érezzük merész szárnycsapásai eleven és éltető szelét?

Nem vagyunk meggyőződve, hogy a legszebb gondolatokat, a legplasztikusabb stílusokat, leg-merészebb iniciatívákat az isteni Lélek, a Szent Szűz mennyei mátkája sugallta arája nagyobb dicsőségére?

És mennyire életképesek e sugallatok!

Mennyire elevenek, őszinték, tüzesek és alkotó-képesek!

Mennyi szépség valósul meg, mennyi jószág
árad a világba, mennyi kegyelem jut a szívekbe
általuk!

Lélek-járás, megint csak Lélek-járás.

Az isteni Lélek izzása a szeplőtelen Istenanya
kultuszában.

*

Jól mondotta, mikor Hebronban, az esthajnal
szelíd fényében a jövőbe pillantott: nagyot csele-
kedett vele az Úr, Kinek neve szent...

Kinek neve Lélek, Aki mint az isteni Háromban
megszemélyesült szeretet gazdagsága minden ado-
mányát reá, a názáreti Szűzre pazarolta, hogy mint
Istenanya méltó eszköze legyen a megváltó szere-
tetnek.

Az isteni Lélek szeplőtelen szolgálója.

22. A Tűz szolgálata.

Krisztus tüzet jött bocsátani a földre.

És azt akarta, hogy lángba borítsa a világot.
A lelkek csodálatos és misztikus világát.

A tüzet Ő hozta, Ő gyújtotta.

Ápolását, továbbterjesztését, fennmaradását
viszont szorgalmas és lelkiismeretes emberi kezekre
bízta.

E kezeket azonban, mielőtt tüzét rájuk bízta
volna, előkészítette, megszentelte, hogy alkalmasak
legyenek szent és hősiek szolgálatára.

A tűz az isteni Lélek, Akit ígérete szerint pün-
kösdkor küldött hozzánk.

A kéz az Egyház, amelyet azért alkotott, hogy
az isteni tűz eszköze, a Lélek szeplőtelen szolgálója
legyen.

A Lélek tüze azóta izzik az Egyházban és köz-
vetítésével a lelkekben.

Az Egyházon meglátszik a Lélek tüzes izzása.
Fénye messze elhat és visszfényt kelt. Még akkor
is, ha sűrű köd állja útját és sugarának gomolygó
fellegek sötétségén kell keresztülhatolnia.

Az Egyházban fokozódik, korszakról-korszakra
tüzesebbé válik a Lélek izzása. Tüze ugyanabban az
arányban növekedik, amelyben a világ „atmoszfé-
rája” lehül. Ezen izzás egyensúlyozza a tapasztal-
ható hidegséget és hiúsítja meg a fenyegetőn

küszöbön álló terméketlen „jégkorszak”, a szeretet végleges megszűnése bekövetkezését.

Az Egyházban mindinkább ragyogóvá, fényessé, megközelíthetővé válik a Lélek tüze fakasztotta világosság. Pedig az ijesztő sötétség fellegei nem oszlottak szét és álnok konoksággal törekszenek az emberi szem és a tüzes fényforrás közé állni, hogy meggátolják a világosság győzedelmes terjedését.

A jelenségek sokaságát közös nevezőre hozva vigasszal állapíthatjuk meg minden — és nem csekély súlyú — kórtünet ellenére, hogy az isteni Lélek járása az Egyházban mindig intenzívebb, gazdagabb, lenyűgözőbb és termékenyebb lesz.

Mert az Egyházban az isteni Lélek élete lüktet.

Az Egyház pedig teljes odaadással végzi a tűz reá bízott szolgálatát és egyengeti az isteni Lélek útját.

E boldogító valóságnak köszönjük, hogy e fagyos világban a tűzforrás nem apad el és van hova menekülni, ha a végső, halálos megdermedés fenyegeti a sokat zaklatott és még többet veszélyeztetett lelkeket.

23. A Szentlélek tüze.

Krisztus tüzet jött bocsátani a földre. Az Egyház e tűz szolgálatára van hivatva.

Küldetés e szolgálat, minden időt, korszakot, embert és típust magához ölelő megbízatás. Programja végtelen, mint Isten, akinek szolgál; munkája kiterjedt, mint a föld kerekisége; feladata kifogyhatatlan, mint az élet szeszélyes lehetőségei; szolgálata addig tart, míg van lélek, melyben meg kell gyújtani és ébren kell tartani a szent tüzet.

Másszóval ezt a megváltás fakasztotta kegyelem alkalmazásának, gyümölcsöztetésének, az isteni Ige, az Evangélium világossága terjesztésének, lélekmentésnek vagy nagy koncepciójú lelkipásztorkodásnak nevezzük.

Lélekről van szó, halhatatlan emberi lélekről.

Az ő érdekében történik minden. Ez a tűz szent szolgálatának lényege és gerince.

A lelket viszont ki érti meg? Ki tud valóban hozzá férközni? Rejtelmes mélységeibe pillantani?

Csakis a Lélek! Az isteni Lélek!

Kell tehát, hogy szentséges izzása szikrázzon azokban, akiket Krisztus lelkét menteni küldött e világba. Abban a nagy és kiterjedt közösségben, melyre az általa hozott tűz szent szolgálatát bízta!

Azért mondotta ismételten apostolainak és rajtuk keresztül mindannyiunknak, hogy földi élete folytatása, a misztikus Krisztus-test, az Egyház a Lélek tüzével fogja megvalósítani küldetését és vállalni a lelkeket mentő munkát. Azért ígérte meg, hogy megszakítás nélkül Egyházával lesz s vele a Lélek, aki a pünkösdi eljövettel akarta látható módon jelezni jelenléte és tevékenysége csodálatos elindulását.

A Lélek azóta nem szűnik meg munkálkodni. Nem jelenik meg látható alakban, — pünkösdi csodára az Egyház életében csak egyszer volt szükség — de ott izzik az apostoli, lelkipásztorkodó lelkek mélyén és termékenyén, sikerben gazdaggá teszi kemény és nehéz munkájukat.

S e tűz nélkül sem az embereket, sem munkájukat nem értenők meg.

Nem az embereket, mert mi készítetné őket e tűzön kívül a legtöbbször hősiességet feltételező és gyakran háládatlan munkára!

Nem a munkát, a teljesítményt, mert emberi tapasztalat szerint kevésbé valószínű, hogy pusztán emberi szó, közeledés és befolyás tudjon lelkeket átalakítani és teljesen új irányba terelni!

Emberek — Krisztus aratókkal, szőlőmunkásokkal hasonlítja őket össze — seregszámra akadtak mindig és akadnak. Vállalják a munkát és a nap égető hevében kévébe kötik, csűrbe hordják a gabonát — Krisztus örökökéül, szentséges vérével permetezett gabonáját.

A munka folyik. Rendszerint mostoha, kegyetlenül nehéz körülmények között. Ez a lélekmentés emberfeletti munkája. A siker nem marad el. A lelkek odatalálnak az Atyához, és gyakran csak tragikus megrázkódtatások után érik el örök céljukat.

Tények és eredmények ezek. Örökké megmagyarázhatatlanok maradnának, ha nem tudnók, hogy a Krisztus küldötte emberben és munkájában, vagyis az Egyházban benne izzik az isteni Lélek elapadhatatlan tüze.

Az Egyház őrt áll a tűznél és szolgálja a tüzet.

Sikerrel. Mert az isteni Lélek sugallja minden gesztusát és készíteti szent cselekvésre.

24. A lelkek szeretete.

E tűzben a Léleknek a lelkek iránt táplált szeretete izzik.

Ezért oly fényes, hogy mindenüvé elhat és

hatalmas, elhomályosíthatatlan visszfényt kelt. Ami egyébként az isteni igazság tündöklő világossága.

A visszfény pedig a nyomában keletkező, lelket betöltő bölcsesség, életünket irányító „kiigazodás”, vagyis gyakorlatba átültetett életművészet.

Azt kell mondanunk, hogy e fény korszakról-korszakra világosabb, ragyogóbb, meggyőzőbb lesz. Az örökké kutató emberi elme már majdnem két évezreden keresztül tanulmányozza, boncolgatja, analizálja a kinyilatkoztatott isteni igazságot. Ez nem marad eredmény nélkül. Minél mélyebben hatol bele az isteni igazság mélységeibe, annál többet fedez fel benne: rájön az összefüggésekre, a kapcsolatokra. Ezzel csak fokozza világnézete tökéletességét, vagyis a lélekben fényeskedő hit mindent felderítő világosságát. A világnézet e tökéletesülésének folyamatát szakemberek „dogma fejlődésének” (progressus dogmatis) nevezik.

Tagadhatatlan e folyamat sokoldalú jelentősége.

A hitben nevelt, megerősödött embert a szó teljes értelmében felvilágosulttá teszi. Gazdagon felfegyverezi a tétovázó és ingatag korszellem, az éppen divatos, aktuális gondolat vagy irányzat támadása ellen. Világosságot fakaszt a lélekben. Ragyogása oly éles körvonalakban és plasztikus elevenséggel láttatja meg a dolgokat és tényeket, hogy minden eshetőséget megelőzve, eleve felvértezi a lélek mélységeiben fakadó kétely problémái ellen.

A hittől távol álló, ingatag ember viszont alig zárkozhatik el ennyi világosság előtt. A hit világossága, a tökéletes, mint Prohászka mondja: dadalmas világnézet fénye mindenüvé elhat. Ha nem

volna így, nem lehetne szó a krisztusi világnézet ellen folytatott ádáz küzdelemről, s nem foglalkozna az éppen eléggé elfoglalt emberiség annyit a hit problémáival. A küzdelem s a világnézettel való beható foglalkozás addig, míg előítélettől mentes, s nem sáncolja el magát az „eleve elfoglalt álláspont” árkaiban, nemcsak nem árt, ellenkezőleg: használ. Közelebb hoz a tények meglátásához, az igazság ismeretéhez és a természetes fejlődés útján odavezet Krisztushoz. Azt is odavezeti, s főleg azt, aki eddig távol állt Tőle.

Az az előnye is megvan e tűznek, az igazság Lélek nyújtotta fényességének, hogy felébreszti, vagy ha éppen szükség van rá, felriasztja dermedt és terméketlen álmából a közömböst, aki a felelőtlen nemtörődomség és a hiú életörömökben elmerülő felületesség áldozata.

Az igazság fényessége mindenhová eljut. Nem lehet előle elzárkózni. Hozzáfér azokhoz a lelkekhez is, akik a könnyelmű életmód sáncai mögé vonulnak vissza, hogy kényelmesen elzárkózzanak az élet égető problémái és nagy feladatai elől. Az elegáns elzárkózás azonban hiábavalónak bizonyul. A fénysugár minden gátat áttör és éppen azokat éri el, akik legjobban menekülnek előle. Reájuk toppan, beléjük hatol, felforgatja bensőjüket, felszakítja előttük az élet nagy távlatait, feltépi bennük a hiú élvezetvágy által nagy művészettel betemetett mélységeket és kényszeríti őket; — akik nem szeretnek és nem akarnak gondolkozni — hogy keresztülvergődjenek a kérdések s feleletek kavargó ösvényén és végre eljussanak az igazság ismeretéhez. Lélek-járás ez a szó magasztos értel-

mében, amelyet csakis a Lélek szeplőtelen szolgálóleánya, az Egyház tud közvetíteni.

25. Az igazság világossága.

Az isteni Lélek tüzet gyújtott az Egyházban, a szeretet máglyáját lobbantotta lánggra; fényessége az igazság világossága.

Nem hideg fényről van szó, hanem oly tűzről, amely melegít, megtermékenyít és életet ad.

Lüktető életet, tele termékenységgel, lendülettel, sikerrel és pazar, káprázatos valósággal. Mert a Lélek fakasztotta világosság nemcsak kérdésekre felel, tehát felvilágosít és útbaigazít a gondolatok káoszában, hanem magával is ragad, cselekvésre is készítet és megtanít a megismert igazság szerint élni, vagyis Isten akarta életet alakítani.

Alakító erő, művészi zsenialitás, kifinomult, Isten ihlette ízlés van ebben a tűzben, melynek zsarátnokában oly emberek faragódnak, akiket nagynak, szentnek, tökéletesnek nevezünk. Bizonyíték erre az Egyház színekben pompázó és mérészvágású jellemekben gazdag története.

Nyitja e jelenségnek a Lélek gyújtotta tűz benső ereje és gazdag ajándéka. Az igazság fényessége, ez a Lélek tüze, nem elvont fogalmakra, hanem a valóságra építi fel az életet. Megtanít az igazságban meglátni az erkölcsi szépet, az életalakítás e fennkölt irányítóját, felgerjeszti az utána való vágyakozást, vagyis arra serkent, hogy az istenadta és az igazság közvetítette erkölcsi szép törvénye szerint éljünk és ezáltal tegyük gazdaggá és tartalmassá az életet. Ez viszont nem egyéb,

mint az isteni példának, Krisztus, az Istenember életművészetének utánaképzése, követése. Mert a legfelsőbb erkölcsi szép nem egyéb, mint Isten tökéletessége és annak emberi formába öntött kifejezése: Krisztus emberi életalakítása. Erre az eszményre világít rá az igazság fényessége, a Lélek tüze. Érthető, hogy az eszményi szépnek nem tudunk ellenállni. Feltartóztathatatlanul vonz és csak ennek a vonzóerőnek (a kegyelmet beleértve) köszönjük, hogy közeledünk eszményképünkhöz, vagyis megvan bennünk a krisztusi életalakításhoz, Krisztus követéséhez szükséges erő és lendület.

Az isteni Lélek tüze, amely az Egyház életét teszi izzóvá, nemcsak a megismerés meredek útján irányít biztos kézzel. Életalakításra is nevel és megtanít a legmagasabb művészetre: Krisztus tökéletes életének körülményeinknek megfelelő utánaképzésére. Teljes munkát végez: elvezet az igazság ismeretéhez és megtanít megfelelően élni.

26. A soha ki nem hűlő tűz.

A Lélek gyújtotta tűz világossága mindenkit megnyugtat. Azokat, akik az Egyházban vannak és azokat is, akik jóakarattal közelednek hozzá.

Megnyugtat, mert sohasem ég el és válik üszkös hamuvá. Isten teljességéből táplálkozik: mindig van és lesz.

A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy az igazság, a kinyilatkoztatás, Krisztus ígéje számunkra sohasem vesz el. Mindig itt van közöttünk mint hozzáférhető, megközelíthető valóság. Senki sem változtathat rajta. Nem vehet el belőle

és nem toldhat hozzá. Megmarad eredeti érintetlenségében és független minden emberi változástól.

Nagy szó ez és boldogító valóság, mert tapasztalatból tudjuk, mennyire elferdít, megmásít és rombol az emberi állhatatlanság, az ideges szeszély, a szenvedélyek befolyása és az idők változása. Kevés gondolat marad érintetlenül és szabadul a folytonos változás átalakító hatásától. Felbecsülhetetlen következményekkel járna, ha valakinek sikerülne Krisztus tanítását, a kinyilatkoztatás ígését megváltoztatni! Eltérnénk az egy és örök igazságtól, tévútra jutnánk és mindenkorra elvesznénk.

Erről — Istennek hála — szó sem lehet, mert az Egyházban sohasem hül ki a Lélek tüze és nem szűnik meg az igazság világossága. A Lélek örködik e legmagasabb érték felett és Ő őrzi meg eredeti változatlanságában, hogy minden korszak minden nemzedéke rátaláljon az igazságra s általa Istenre.

Nagyvonalúságában annyira megy, hogy az Egyház látható fejét, a pápát hit és erkölcs dolgában csalhatatlanná teszi. Erre is szükség van. Kell, hogy legyen valaki, aki az elgondolások, irányzatok és tanítások észbontó forgatagában sziklaszilárdan áll és a Lélek sugallta csalhatatlansággal különbözteti meg a jót a rossztól, az igazságot a téves tanítástól. Szükségünk van erre, mert legyünk bármennyire felvilágosodottak és felkészültek is, mégsem lehet bennünk annyi adottság, hogy minden téves gondolatot azonnal felismerjünk és sohase váljunk balfogás és tévedés áldozatává.

27. Az Isteni Lélek szeme.

Fölöttébb feltűnő, hogy az Egyház a történelem megcáfolhatatlan tanúbizonysága szerint minden korszaknak és kultúrának éppen azt adja meg, amire szüksége van. Következőleg sohasem távolodik el a reális élettől, tartja távol magát a kor problémáitól és mindig az idő és az embertípus nyelvén beszél a nélkül, hogy valaha is elhibázná a hangsúlyt.

Sokan töprengtek már e jelenség felett a nélkül, hogy nyitjára jöttek volna. Beismerték és elismerték, hogy az Egyház örök ifjúságában mindig időszerű és sohasem elavult, de rendszerint nem tudták megmondani, miért. Pedig erre is csak egy válasz van, és ez az isteni Lélek jelenléte, megzakíthatatlan működése.

Az Egyház az isteni Lélek szemével látja a dolgokat, az embereket és az időket. Nem emberi látás vezeti, hanem a Lélek világossága. Nem emberi intuícióval közeledik a lelkekhez, hanem a Lélek tudásával. Innen származik, hogy anyai keze csálhatatlan biztonsággal rátapint a kor sebeire, meglepetésszerűen mindig azon a hangon szólal meg, amelyet az ember leginkább nélkülöz és mindig azt teszi vagy mondja, ami önmagában véve már tökéletes válasz, megfelelő megoldás és megmentő kiút.

Igy volt, így van és így lesz mindig. Mert az Egyház arra van hivatva, hogy vezesse a nyugtalan, bizonytalan és kereső embert. Hivatását, küldetését csak akkor teljesítheti, ha vele van a Lélek. Aki lát, megért és megszólal, hogy segítségére legyen az emberiségnek.

28. Krisztus tüzes szándéka.

Krisztus tüzet jött bocsátani a földre.

És azt akarja, hogy égjen.

Szándékát az isteni Lélek hajtotta végre.

Ő az Egyházban izzó tűz, fényeskedő világosság és szünet nélkül alkotó erő.

Akik tüzet keresnek, mert érzik, hogy mi a tűz és mennyire nem lehet nélküle élni, ide jönjenek.

Az Egyházhoz!

S merítsenek belőle, a kifogyhatatlanból.

Merítsék az örök, az isteni tüzet, amely izzik, hogy alkosson és megszenteljen.

Ezt merítsék és vigyék magukkal a mindennapi élet szűrkeségébe.

Mert e tűz maga a Lélek s aki magával viszi, eltelik Isten Lelkével.

Az isteni szenvedély.

29. Krisztus munkatársai.

Krisztus, az isteni Megváltó nem akarta egyedül végezni munkáját.

Társakat keresett a tömegben, hogy magához emelje őket s részt adjon nekik küldetésében.

Vagyis megtette őket a Megváltás eszközeivé, a kegyelem közvetítőivé.

És barátainak nevezte őket.

A kiválasztottak, a felemeltek felneszeltek hívó szavára, leverték a port foltozott saruikról, otthagytak hálót, bárkát, halászsákmányt, felkeltek és követték a Mestert.

Elszakadtak a multtól és a szemükben bizonytalan jövő áradatába dobták életüket.

Ki magyarázza meg, hogy mi készítette őket, a természet nehézkes és megfontolt gyermekeit e villámgyors elhatározásra?

30. A hívó szó.

Krisztus hívó szava ma már nem a galileai partok halászkunyhóiból hív embereket, az apostoli élet tövises ösvényére.

A helyzet lényegesen változott, a világ nagyot fordult.

Krisztus szava ma már mindenütt megszólal, ott és olykor, ahol legkevésbé várják és vannak

rá felkészülve. Megszólal és elhívja az embereket. Egyeseket az eke szarvától, másokat a bank, trösztök márványfalú irodáitól. Hív és eléri célját. A meghívottak, a kiválasztottak felneszelnek. A szántóvető ember letörli ingujjával verejtékes homlokát és útnak indul. Megy a Mester után. A selyemnyakkendő, símára borotvált bankember becsavarja a töltőtollat, s megy, amerre mennie kell: a hang után, s teszi, amit a Mester akar.

Csodálatos jelenség.

S ami még csodálatosabb: nem szűnik meg soha.

Nap-nap után ismétlődik és mégis mindig meglep. Azokat, akik híva vannak, s azokat, akik-től a meghívottak elválnak.

Főként pedig a világot, a tömeget, amely ma sem tud a dolog mélyére hatolni és nem talál kielégítő magyarázatot.

31. A hivatottak elindulása.

Mi történik itt voltaképen?

Miféle jelenséggel állunk szemben?

A felelet könnyű és mindig ugyanaz: az isteni Lélek működik azokban, akiket Krisztus meghívott, hogy apostolok legyenek s kizárólag a lelkek örök üdvösségét szolgálják.

A hivatás, a hívó szó Krisztustól jön, de a világosságot, a kellő megértést és a követéshez szükséges erőt a Lélek adja. Ez az Ő műve, az Ő része az apostoli életre hivatottak elindulásában.

Az isteni Lélek ezzel csak azt a tevékenységet kezdi meg, amely a kiválasztottak életét be-

tölti, és a rendkívüli teljesítmények, a hősie élet magaslátára magával ragadja. A csodálatos kezdetben csak az elindulás szemtanúi vagyunk. A folytatás és a mindent lezáró befejezés még csodálatosabb: az isteni Lélek alkotó erejének egyik legpazarabb remekműve.

32. A lelkek szenvedélyes szeretete.

Az isteni Lélek tevékenysége az apostoli lelkek elindulásánál és a hivatás habozás nélküli követésénél elkerülhetetlenül szükséges.

Krisztus hívó szava oly útra terel, amelyet csak a hősiességig felfokozott eszményi szeretet képes megérteni és követni.

A Mester a meghívottaktól nem kevesebbet kíván, mint hogy szeressék Őt és Őerte a lelkeket.

Képes valaki erre? Erre a szeretetre, amely se nem szóvirág, se nem édeskés érzelem, hanem mindent betöltő, feltétlen magával ragadó szenvedély! Szenvedély, melynek isteni tüze fokozatosan perzseli fel, égeti el az életet, míg a döntő órában be nem következik a végső beteljesülés: az isteni szeretet dicső apoteózisa?

Ki érti meg ezt az isteni szenvedélyt?

És ki képes lépést tartani ritmusával?

Ehhez csakugyan az isteni Lélek tüze kell, amely képessé teszi a kiválasztottat, hogy méltón válaszoljon a meghívásra. A Lélek tüze fakasztja fel a meghívottban az isteni szenvedélyt, ajándékozta meg a szeretet izzásával és indítja útnak az apostoli cél beteljesülése felé.

Gyönyörű szenvedély ez az isteni Lélek fakasztotta szeretet! Krisztusban, az isteni Mesterben összpontosul minden törekvése, feléje csap minden lángja. Hosszú utat tesz meg, míg végleg eléri Őt és visszavonhatatlanul egyesül vele. Előbb azokat keresi, akik Krisztus visszfénye, akikben a Mester él kegyelme által: a lelkeket. Őket szereti Krisztusért és Krisztusban; jobban mondva: bennük is Krisztust szereti. Apostoli gondja, kimerülhetetlen fáradozása, lelkiismeretes munkája és önfeladti önfeláldozása a lelkekért van ugyan, de végső elemzésben bennük is csak Krisztust keresi és a Mestert találja meg.

Oly szenvedély ez az isteni Lélek fakasztotta szeretet, amely apostoli munkája révén a lelkek bonyolult sorsán szűrődik keresztül, tisztul meg, lendül magasba, válik éretté és méltóvá, hogy része legyen a beteljesülésben: az isteni Mester dicsőségében.

Méltó e szenvedély alakítójához és megőrzőjéhez, az isteni Lélekhez, aki ennél szebbet és tüzesebbet csakis az Istenanya szeplőtelen és kivált-ságos lelkében fakasztott.

Érthető, hogy a Krisztustól származó hivatás kegyelmét az isteni Lélek tüze kíséri és vezeti el a kiválasztottban végső beteljesüléséhez.

33. Csodálatos tűz.

Az apostoli lelkeket, Krisztus papjait eltöltő isteni szenvedély, a szeretet csodálatos tüze. hatását alig lehet felbecsülni.

Mellette minden elhalványul, háttérbe szorul, veszít jelentőségéből.

Szinte hihetetlen, hogy nyomása alatt mennyire meglazulnak a vér kötelékei. Igaz ugyan, hogy nem szakadnak el, de feltétlen átalakulnak, háttérbe szorulnak és az élet legerősebb köteléke helyét az isteni Lélek megerősítette lekötöttség foglalja el. A Lélek győzedelmeskedik a vér felett és bizonyítja, hogy e kötelékeknél fontosabb és súlyosabb kapcsolatok is vannak. Ezért szakad el a fiú az atyától, a férj a feleségtől és fordul el a kiválasztott a családtól, hogy Krisztusé és Őbenne a halhatatlan lelkeké legyen.

Az apostoli szeretet isteni szenvedélye — és ezt sohasem szabad szem elől téveszteni — nem rombol és nem szünteti meg a vér kötelékét, csak átalakítja, nemesíti, magasabb célnak rendeli alá és ezáltal megszenteli. A szülő szülő marad a kiválasztott számára is. Ez teszi az áldozatot súlyossá és komollyá. De az isteni szenvedély oly tüzes és feltétlen a kiválasztottban, hogy kész a legértékesebbet, amije van, habozás nélkül feláldozni és ez a vér köteléke. Hogy ebben az áldozatban mindenki számára és minden vonatkozásban mennyi érték és megszentelő erő rejlik, azt emberi szavakkal nem lehet kifejezni. Legfeljebb átélni, sejteni és áldásaiban részesülni lehet. Többet nem is kívánhatunk.

34. A világ elhalványuló káprázata.

Az isteni szenvedély tüze oly erős és hatalmas, hogy megfosztja a világot minden jelentőségétől. Ami pedig nagy és hallatlan dolog, különösen manapság és tekintettel a mai kor gyermekeinek, a világra vonatkozó felfogására.

Kortársaink a világ tiszteletében, hogy ne mondjuk, imádásában nevelkednek fel. Minden, ami fejlődő, zsenge életüket körülveszi, a világ jelentőségére utal, előnyeit csillogtatja és nélkülözhetetlenségeit igyekszik bizonyítani. A világ szellemét úgyszólván az anyatejjel vagy a levegővel szívják magukba. Mire megéri bennük az élet és döntésre kerül a sor, nincs oly földi erő, mely e befolyást megtörné.

És mégis van oly hatalom, amely erre a csodára is képes. Ez az isteni szenvedély, az isteni Lélek fakasztotta és alakította apostoli szeretet. Tüze porrá égeti a világ minden káprázatos csábítását. Megsemmisíti a veszedelmes, annyi hiszékeny lelket romlásba döntő látszatot, megtöri a világ, különösen a fiatalságot megtévesztő káprázatát, kellő értékére fokozza le a világ csalfa ígéretét és szabaddá teszi a hivatás követése és az apostoli élet fennkölt útját.

Az isteni szenvedély tüze a világ szeretetét, vagyis annak elfajulását és esztelen formáját teszi lehetetlenné. A problémát úgy oldja meg, hogy a kiválasztottal a világot természetfeletti módon kedvelteti meg a mennyei Atya példájára, Aki úgy szerette, hogy egyszülött Fiát adta érte. Ebből a remek és nemes átváltozásból keletkezik az apostoli szeretet megerősödése és elmélyülése, amennyiben a kiválasztott új forrásra talál benne.

Remek szenvedély, méltó a tüzet fakasztó és életet alakító Lélekhez.

35. Teljes egyedüllét.

Az isteni szenvedély tüze mindentől és mindenkitől elszakít, hogy abszolút egyedülléthez vezessen.

Maga az egyedüllét azonban annyira színes, mozgalmas és népes, hogy szavakkal kifejezni szinte lehetetlen.

Ebben látszólag ellentmondás van, de ez a látszólagos ellentmondás is az isteni Lélek egyik legértékesebb alkotása.

Az egyedüllét a szó teljes értelmében valódi, amennyiben emberekre és emberi kapcsolatokra gondolunk. A kiválasztott nem kötheti emberekhez sorsát és nem engedheti meg, hogy emberek beleszóljanak életébe, mert ez kizárólag Istené.

Az egyedüllét másrészt a legmozgalmasabb és legnépesebb beteljesülés, ha a természetfeletti világrend szempontjából indulunk ki, Istenre és a lelkekre gondolunk.

A kiválasztott egyedül van és még sincs. Életének tengelye a Mester. Ő népesíti be, tölti be, teszi nemcsak gazdaggá, hanem vég nélkül kielégültté ezt az életet. A szeretetet és hűséget, amelyet az emberek adnak és amelyről magasabb célból lemondott Isten felülmúlhatatlan szeretete és hűsége, a végnélkül jóságos Mester szentséges Szíve pótolja. Nemcsak pótolja. A világ által megcsodált, de meg nem értett lemondásért a szeretet legtüzesebb ajándékait pazarolja reá és oly teljesen kielégítő boldogsággal tölti el, melyről csak azoknak van helyes fogalmuk, akik ezen ajándékban már részesültek. Magány ez, de életben oly

gazdag, hogy bőséget a világon semmi sem tudja felülmúlni. Magány ez, amelyben a lélek Istenével, Mesterével forr egybe, hogy a misztikus nász tűzésében már a földön élvezze az örök beteljesülés előízét. Magány ez, melyben mindenről megfeledezünk, mert érezzük, hogy csak egy szenvedély képes boldogítani és betölteni: az isteni szeretet, a Mester feltétlen követése.

A kiválasztott egyedüllétét népessé és mozgalmassá a gondjaira, apostoli szeretetére bízott lelkek teszik. Ezek nem állnak Isten és a lélek közé és nem zavarják a misztikus egyedüllét boldogságát. Nem, mert hozzátartoznak ehhez a boldog magányhoz, szerepük van benne és célpontját képezik a szent magányban végzendő munkának. Krisztus él, szenved, küzd és győz bennük. A kiválasztott, az apostoli ember ebben a benső életben vesz részt, ebbe szól bele, ezt irányítja, védelmezi, fokozza és tökéletesíti papi, kegyelmet közvetítő hatalma által. Ezáltal nem távolodik el Mesterétől. Ellenkezőleg, még jobban belemerül életébe és a rábízott lelkeken keresztül, amelyekben amúgy is Őt, Istenét szereti, csak közelebb jut hozzá. Pompás magány ez. Istentől eltelt csendjében pereg le a lelkek kegyelmi élete, valósul meg a megszentelődésért folytatott komoly küzdelem és teljesül be Krisztus, az isteni Mester hűségének követése.

A legnagyszerűbb az, hogy e magányt semmi sem képes zavarni. Nincs helyhez, időhöz, körülményhez kötve. Nem kell a pusztába menni vagy a kolostorok csendjét felkeresni, mert az apostoli lélek, az Úr kiválasztottja, a felszentelt pap

mindenüvé magával viszi. Bárhová megy, egyedül van (a fentjelzett értelemben), s szíve-lelke csak Krisztusban és a lelkekért él. Egyedül, minden emberi kapcsolattól szabadon jön, ha apostoli szándékkal közeledik valakihez és éppen ezért Krisztust hozza magával, a lélek nagy Barátját és Megváltóját. Páratlan egyedüllét, csodálatos magány. Körüllengi, úgyszólván beburkolja az apostoli lelket és arra képesíti, hogy Krisztussal való egyesülését misem zavarja s megszakítás nélkül a lelkek érdekét szolgálja.

Az isteni Lélek járása ebben a magányban teljesül be és fakasztja azt a termékenységet, amely nélkül eredményteljes apostoli munka el sem képzelhető.

36. A magányt betöltő Lélek.

Az isteni Lélek benne izzik ebben az egyedülletben és magányban, mert ez az isteni szeretet egyik legszebb alkotása. A magányt az isteni szeretet tölti be, ahol pedig a szeretet, ott a Lélek.

Az isteni Lélek jelenléte természetesen nem terméketlen. A Lélek éppen ebben a magányban fejti ki legintenzívebb tevékenységét, ami mind a kiválasztott, mind a reá bízott lelkek javára válik.

A kiválasztott e tevékenységnek annyiban látja hasznát, amennyiben a Lélek működése folytan kialakul benne a kegyelem, a természetfeletti élet csodálatos világa és beteljesül benne Krisztus követésének minden szépsége. A kiválasztott, az apostoli ember rohamosan fejlődik és érik az isteni Lélek tüzeiben s ha lépést tart a Lélek-járás ütemé-

vel, hamarosan (emberi méreteinek megfelelően) Krisztushoz válik hasonlóvá. Élete merész, magasbaívelő szárnyalás: a Lélek fakasztotta szeretet beteljesülése.

A kiválasztott gondjaira bízottak ennek csak örülhetnek. Az apostoli emberben megérett izzó szeretet, a benne folyton növekvő kegyelmi gazdagság, istenközelség és Krisztushoz való hasonlatosság mindig alkalmasabbá teszi őt, hogy irányítson, vezessen, papi működése által kegyelmet közvetítsen, másszóval gyakorolja apostoli hivatását.

Feltűnő, hogy az isteni Lélek mily alapos gonddal végzi munkáját és mily sokszor érezteti befolyását a lelkek javára!

37. A lelkek vezetése.

Az isteni Lélek összehasonlíthatatlan befolyása főleg a lelkek vezetésében érvényesül.

Az Úr kiválasztotta, az apostoli ember arra van hivatva, hogy a lelkeket irányítsa és támogassa az üdvösséghez vezető úton. Nagy felelősséggel járó tevékenység ez; sok tapintatot, intuíciót, lelki finomságot, hozzáértést és főleg érett tapasztalatot kíván meg.

Mindez rendszerint megvan az apostoli emberben a hivatás kegyelme, az egyházi rend szentsége alapján és az isteni Lélek jóvoltából. Nem ritkán adódnak azonban oly helyzetek, körülmények és esetek, amelyek rendkívüli képességet, a mindennapi mértéket felülmúló éleslátást és adottságot tételeznek fel. Ez rendszerint nincs meg vagy

csak a legritkább esetben, mert az effajta adottság a nem gyakori természetfeletti adományokhoz tartozik. Ilyenkor az isteni Lélek pótolja a hiányt sugallata, közbelépése által. Az hiszem, alig akad lelkipásztor vagy gyóntató, aki többízben ne tapasztalta volna, mily hathatós a Lélek segítsége, mily gyorsan vezet megoldáshoz és mily könnyen simítja el az egyenetlenségeket. A lelkipásztor ilyenkor szinte kezével fogja az isteni Lélek segítségét és nem győz eléggé hálát adni hathatós eredményéért.

A Lélek csodálatos közbelépésének mély oka van. Ez a szeretet. Isten Lelke szereti a küzdő, vergődő, a megpróbáltatás tüzebe jutott lelkeket. Szereti őket, mert a torlódó akadályok ellenére sem akarnak letérni Krisztus követésének meredek útjáról. Ő lobbantotta bennük lángra e kitartó szeretetet és most Ő gondoskodik, hogy meg ne akadjanak az úton és el ne apadjon bennük a küzdelemhez szükséges bátorság. Ezért támogatja azokat, akiket az Úr apostoli munkával és lelkek vezetésével bízott meg.

38. Állhatatos kitartás.

Az apostoli munka teljesítéséhez kitartás szükséges. Nem az elindulás nehéz, Krisztus hívó szavának követése, hanem a folytatás, a kitartás és a befejezés.

Az apostoli munka — különösen a mai mostoha viszonyok között — sok nehézségbe, ellentmondásba, nem ritkán leküzdhetetlen akadályba ütközik. Félreértések, csalódások, gúny és rosszakarát napirenden vannak. Mindez nagy fájdalmat

okoz, mert a kiválasztott, a pap lelke annál érzékenyebb, minél finomabb benne a kultúra. Ez nem beteges érzékenység, hanem tudomásulvétele a szeretet, a jóakarát és a felajánlott segítség félremagyarázásának vagy visszautasításának. Finom lelkek pedig mindig fájlalják, ha önzetlen szeretetük gúnyos ellenállásba ütközik. Érthető, hogy a folytonos küzdelem és a nem ritka ellentmondás felőrli az erőt, megtöri az ellenállóképességet és — különösen az ebbeli tapasztalatok gyarapodásával — veszélyezteti az idealizmus szent tüzét, vagyis bizonyos könnyen érthető, de nagyon veszélyes blazirtsághoz vezet.

Az isteni Lélek ennek a bajnak is elejét veszi. Ébren tartja az Úr kiválasztottjában a szeretet szent tüzét, megérteti vele az ellentmondásban és egyéb nehézségekben rejlő erőt, megtanítja a hő-sies lelki szenvedés művészetére és a Megváltó szeretetébe összpontosítja minden ambícióját. Másszóval acélos ellenállóképességre neveli és megadja neki a kitartás, a végső állhatatosság kegyelmét.

Ezzel nemcsak a kiválasztottat menti meg és biztosítja üdvösségét, hanem azoknak is hasznára válik, akiket Isten küldöttje apostoli lelkiismeretére bízott.

39. Az isteni Lélek kedveltjei.

Az isteni Lélek különös módon szereti a nagyvonalú lelkeket. Azokat, akik lépést tartanak járásával, megértik szándékát és hálával fogadják az isteni szenvedély, a szeretet Lélek gyujtotta tüzét.

Ezek az ő kedveltjei.

Érettük mindent megtesz, hogy beteljesüljön rajtuk az Úr szándéka és a halhatatlan lelkek javára váljanak.

Lángra lobbantja bennük az isteni szenvedély tüzét és útnak indítja őket, hogy hasonló tüzet fakasszanak a rájuk bízott lelkekben.

Lélekjárás a világban.

40. A Lélek és a világ.

Az isteni Lélek jelenléte nem ismer korlátot. Nincs időhöz vagy társadalmi osztályhoz kötve.

Szabad, az Isten abszolút és korlátlan szabadsága értelmében.

A Lélek tehát ott jár, ihlet és működik, ahol akar. Spiritus, ubi vult, spirat.

A tapasztalat is ezt bizonyítja, és még azt is, hogy a Lélek gyakran ott működik és lép fel pazar adományaival, ahol legkevésbé várjuk.

Ez pl. a világ esete.

Azt hinnők, hogy a világi élet túlságosan lármás, nyugtalan, egyoldalúan anyaghoz kötött és felületes, semhogy az isteni Lélek járása érvényesülhetne benne.

Ezzel szemben azt kell tapasztalnunk, hogy a Lélek a világban, a világi emberben éppúgy működik, mint bárhol másutt. Lélek-járás van a világban is. Sok. Több, mint feltételeznők! Ami viszont csak azt bizonyítja, hogy a Lélek tökéletesen ismeri a világ sanyarú helyzetét, rászorultságát és megtalálja a módját, hogy a világ minden széjjel-szóródottsága, szeszélye és alkalmatlansága ellenére — a nehézségeket tehát fölényesen felülmúlva — elérje a célját és ott és azokban működjék, ahol s akik legjobban rászorulnak ihletére és isteni segítségére.

Ennek a megállapításnak azért szentelek külön fejezetet, nehogy valaki félreismerje a valóságot és azt higgye, hogy a Lélek-járás csak bizonyos kiváltságosak osztályrésze. Nem, mert a Lélek mindig ott működik és van jelen, ahol legnagyobb a szükség és a lelki ínség.

És valljuk be őszintén, hol nagyobb az ínség és a válság, mint a világban, ahol — tekintettel a mai viszonyokra — minden összeesküdni látszik az üdvösség ellen.

Éppen azért, mert nagy az ínség, árasztja el a Lélek a világot és nyújt alkalmat az üdvösség biztosítására.

41. A Lélek nyoma a világban.

A Lélek-járás nyomait nem nehéz a világban megtalálni. Elegendő alkalmat nyújt erre a történelem. Nekünk, modern embereknek még erre sincs szükségünk. A nyomokat akkor is megtaláljuk, ha a közelmúltat szemléljük és előítélet, elfogultság nélkül tanulmányozzuk az előforduló eseményeket.

A rövidség kedvéért csak két jelenségre hívjuk fel a figyelmet.

Az egyik a fokozatosan fejlődő vallásos megújulás.

Tudjuk, hogy mily szellem uralkodott 1914-ben, a világháború kitörése előtt. Ismerjük az akkori liberalizmus minden tulajdonságát és tisztában vagyunk romboló hatásával. Az összeomlásra következő fejetlenség és azt felváltó kommunizmus borzalmi világosan megmutatták, hogy hová vezet a szabadelvű irányzat.

A liberalizmus azzal, hogy a nemzet és a társadalmi rend sírját megásta, lejáratta és lehetett tette önmagát.

Ellentmondást keltett, reakciót váltott ki és útnak indított a vallásos és nemzeti megújulás felé.

A nemzeti megújulás felépítő munkájával itt, sajnos, nem foglalkozhatunk.

A vallásos élet reneszánsza pedig ismeretes.

A kérdés minket más szempontból érdekel: az isteni Lélek járása szempontjából.

Ne gondoljuk, hogy a liberalizmust felváltó vallásos megújulást és elmélyülést, amely egyébként még nem fejeződött be, csakis a kommunizmus okozta mélységes lelki megrázkódtatásra kell visszavezetnünk. Ez csak alkalom volt, vagy mondjuk inkább: összekötő híd. Az isteni Lélek ezt használta fel, hogy eljőjön, mellénk álljon a világ borzalmas óráiban és lépésről-lépésre vezessen az új, az annyira szokatlan úton.

Remek munkát végzett. Boldog élvezet egyes fázisait, különböző megnyilvánulásait szemlélni. Embereket, vezetőket, apostolokat támasztott, akik megértették a kor szellemét, tisztában voltak feladatukkal, hivatásuk magaslatán állottak és szó szerint felőrlődtek a sziszifuszi munkában. Túl közel állunk még ezekhez az évekhez, semhogy neveket szabadna említeni. De mindenki ismeri a vezető férfiakat és tudja, mennyiben járultak hozzá a felépítő munka eredményéhez.

A Lélek nemcsak embereket támasztott. Iniciatívát is adott és sugallatával gazdag, eredményteljes kezdeményezésekhez is vezetett. Serény,

lelkiismeretes munka kezdődött minden téren, vállalkozások létesültek, szervezetek alakultak. A sajtó, az irodalom, a művészet pazar virágzásba borult és százszoros gyümölcsöt hozott. E szép eredményt nem szabad és nem is lehet csak külsőleg szemlélni. Meg kell látni a benne rejlő kezdeményező erőket, iniciatívákat, elindulásokat és azt a roppant erőfeszítést és kitartást, amely nélkül lehetetlen lett volna célt érni. A katolikus élet az utolsó két évtizedben oly eredményeket ért el, amelyek jóvátették — legalább is részben — a liberalizmus okozta kárt és megalapozták a jobb jövőt.

És a Lélek, Isten Lelke, az izzó szeretet távol állna mindettől, amit valóban csak izzó szeretet és önfeledt lelkesedés alkotott? Nem érezzük, mennyire benne van az emberekben, a vezető emberektől kezdve egészen az utolsó munkatársig? Nem látjuk, hogy a sok sikeres kezdeményezés, megvalósított elgondolás, a pompás szervezkedés és a katolikus élet minden megnyilvánulása az ő sugallatának gyümölcse és beteljesülése?

Nyugodtan állíthatjuk, hogy a magyar katolikus reneszánsz születése pillanatában diadalmas Lélek-járás kezdődött. Az általa fakasztott hullámok mindenüvé eljutottak és nyomukban új élet, termékeny munka, katolikus kultúra és a lélek megszentelődése fakadt.

A magyar katolikus élet utolsó két évtizedének mozgalmas története bizonyítja, hogy az isteni Lélek mily nagymértékben és mekkora eredménnyel működik a világban, ha út a válság órája

és szükségessé válik a mindent megmentő Lélek-járás.

42. A világban élő ember.

Nem kevésbé működik az isteni Lélek a világban élő emberben.

Mert a Lélek nemcsak a kiváltságosak látogatója. Ő mindenkihez eljön és mindenkin segít. Életkörülményeinek és szükségleteinek megfelelően.

Az élet tapasztalata is ezt bizonyítja és mi lekipásztorok nem egyszer szemléljük megrendülve az isteni Lélek csodálatos működését a világi emberben.

Beszélni vagy írni erről igen nehéz, mert nem is tudjuk, hogy hol kezdjük. A Lélek járása végtelenül színes, rendkívül mozgalmas és változatos. Működését, teljesítményét és sikerét, mely a zseniális isteni szabadság beláthatatlan lehetőségeit foglalja magában, nem lehet száraz szisztémák élettelen kartotékjába kényszeríteni. Túl nagy ehhez és túlságosan eleven. Meg kell elégednünk azzal, hogy a szerzett tapasztalat alapján a Lélek működésének egypár megnyilvánulását szemléljük és levonjuk belőle a következtetést.

43. A Szentlélek remekműve a világban.

Meglepődtem, midőn egyszer Nyugat-Európa egyik dűsgazdag államában megismerkedtem egy nagyon is jómódú kereskedővel. Biztos fellépésű, elegáns, középkorabeli férfi volt. Külsőleg teljesen a világ gyermeke, aki kereskedőmódra gondolkozott, foglalkozásának élt és nagyszerűen értett a

pénzszerzéshez. A vezetése alatt álló vállalatok pompásan virágzottak és minden kereskedelmi kezdeményezése feltűnő sikerrel járt. A maga világában, üzletemberek körében fogalomszámba ment és korlátlan befolyást gyakorolt.

A külszín tökéletes üzletemberre engedett következtetni, aki a meggazdagodáson kívül alig ismer más ambíciót. A látszat azonban csal. És hogy sokszor mennyire félrevezet, azt a jelen eset bizonyítja. A szóbanforgó üzletember, mint később magam is tapasztaltam, őszinte, mély vallásos életet élt, mindennapi áldozó volt és nagyon is komolyan vette a keresztény életalakítás erkölcsi törvényeit. Meghitt vallásossága természetes, szívből fakadó és őszinte volt. Nem kereste a feltűnést, sőt egyenesen kerülte és arra törekedett, hogy, az emberek, amennyire lehetséges, észre se vegyék. Bevallom, hogy ez az eset egyideig sok fejtörést okozott nekem, mert nem tudtam összeegyeztetni benne a pénzvágyat, ahogy én neveztém, a vallásos meggyőződéssel.

A rejtvényt ő maga fejtette meg, amennyiben egy beszélgetés alkalmából feltárta lelkét és megmagyarázta beállítást. Nem pénzvágy és meggazdagodni akarás volt üzletemberi ténykedésének rúgója. Nemesebb célért küzdött. A családra sem gondolt, mert az bőségesen el volt látva. A katolikus élet és szervezetek (akkor a katolikus akciót még nem ismerték) szükséglete és ijesztő szegénysége késztette cselekedetre. Nagy üzletemberi tehetségét tisztességes és kifogástalan pénzszerzésre használta fel, hogy a hatalmas felesleget az

Egyház lelkipásztori, karitatív és kultúrmunkája támogatására fordítsa.

Midőn erről értesültem, önkénytelenül, szinte ösztönszerűen az isteni Lélekre gondoltam és megcsodáltam azt a gyönyörű munkát, amelyet a világ minden csábításának és a pénz biztosította hatalom minden kísértésének kitett lélekben végzett. Lélejárás ez, mégpedig oly nagy fokban, hogy méreteit nem győzzük eléggé megcsodálni.

A Lélek, az eszményi szeretet tüze legyőzte és átváltoztatta a pénzvágy veszedelmes tűzét, hogy megszentelje ezt a kiváltságos lelket és anyagi támaszt szerezzen a katolikus kultúrmunkának.

44. A Szentlélek egy másik remekműve.

Az egyik világvárosban egy idősebb társaságbeli hölgygel ismerkedtem meg. Vallásos nő hírében állt, akit valóban nagyra becsültek. Nem ritkán fordultak hozzá tanácsért, sokszor még a legkényesebb esetekben is. Egyházi személyek is nagy tisztelettel beszéltek róla és nem egyszer vonták bele apostoli munkájuk terveibe.

Meg kell jegyeznem, hogy az illetőn semmi rendkívülit sem találtam. Lelki élete, amennyiben akkor bepillantásom volt, normálisnak számított, de semmiben sem múlta felül az átlagot. Észbeli tehetsége és egyéb tulajdonságai sem ütöttek el a megszokottól. Bevallom, hogy a nagy tiszteletet és rajongást nemigen tudtam megérteni. Túlzottnak tartottam és inkább a hölgy magasrangú társadalmi állására vezettem vissza.

Csak később, midőn már mély bepillantást

nyertem belső életébe, jöttem a dolog nyitjára és értettem meg az embereket, akik oly feltétlen bizalommal viseltettek iránta. Alkalmam volt ismét meggyőződni, mennyire csal a látszat és mennyire nem lehet a külszín alapján véleményt mondani.

Az idős hölgy tökéletes volt, amennyiben életben levő embert, aki felett az Egyház csálhatatlan ítélete még nem döntött, annak nevezhetünk. Életének tengelye a fájdalom és a szenvedés volt. Nem kényszerből, hanem szabad elhatározásból. Szervenadni akart másokért, hogy önmagáról teljesen megfeledkezve, mindenkivel jót tehessen. Mint a szerviták világi harmadrendjének tagja, lélekben mindig a Golgota magaslatán tartózkodott és a fájdalmas Istenanya vértanúságának szemléletéből merítette a kálváriás életútjához szükséges erőt. Ismétlem: szenvedni akart és az Úr feltűnő meghallgatásban részesítette. Gyógyíthatatlan betegséggel sújtotta. Éveken keresztül tűrte el a legborzalmasabb fájdalmakat. Panasz nélkül szenvedett. Egy zokszó nem hagyta el ajkát.

Az ilyfajta szenvedés rendkívüli mértékben szenteli meg a lelket. Éleslátóvá, megértővé tesz mások szenvedésével szemben és megadja a léleknek azt a bizonyos, megmagyarázhatatlan valamit, ami ellenállhatatlanul vonz és feltétlen bizalmat gerjeszt. A tapintatot és az intuíciót annyira finommá teszi, hogy szinte megérzi a segítségért és tanácsért hozzá forduló benső szükségletét. Ennek sugallata szerint válaszol, nyugtat meg és utal az egyedül célhozvezető kiútra.

Az említett hölgy a mások javát szolgáló ön-

zetlen szenvedés szeretetében annyira ment, hogy saját kijelentése szerint „elviselhetetlenné és üressé válna élete“, ha nem kellene többet szenvednie.

Mindenki belátja, itt is Lélek-járásról, az isteni Lélek mesteri alkotásáról van szó. A szeretet tüztét, amely a legfájdalmasabb szenvedés izzásában „égte ki magát“ és találta meg beteljesülését, kétségkívül az isteni Lélek fakasztotta ebben a kiváltságos, szentéletű és magát másokért feláldozó egyéniségben. Ő fakasztotta a tüzet és ő tartotta izzásban, vagyis tette lehetővé a szinte emberfeletti kínok elviselését addig, amíg eljött a végső óra és a megdicsőülés mindenért kárpótoló pillanata.

45. A magány áldozata.

Nem kevésbbé tanulságos annak a léleknek az esete, akit Isten eléggé megrázó előzmények után külső és belső egyedüllétre, elárvulásra ítelt.

Hajadon volt. A „természet“, mint mondani szokás, eléggé mostohán bánt vele. Külső megjelenése, ha nem is volt éppen visszataszító, egyáltalán nem vonzott. Modora darabos, félénk és ügyetlen volt. Az emberek nem melegedtek fel mellette s távol maradtak tőle.

Társ, aki biztos kézzel vezette volna az életben, nem akadt. Magára maradt. Egy pár távoli, közömbös rokonon s úgynevezett „barátnőn“ kívül senkije sem volt.

Hivatalnoknő létére — elismerten kiváló munkaerő volt — elég szép jövedelemmel rendelkezett. De nem volt mire költeni. Szabadidejét

otthon töltötte: olvasott, tovább képezte magát és kézimunkázott.

Nem ment sehová, mert érezte, hogy félszegsége miatt sehol sem kedvelik. Egyedül pedig nem ment szórakozni: nem tartotta érdemesnek. Élete sivár és üres volt. Akik tudtak esetéről, sajnálták. Segíteni azonban senki sem segített rajta.

Felettébb sajnáltam én is. És midőn egyszer feltárta lelkét, rájöttem, hogy megint tévedtem, mert nem volt rajta semmi sajnálnivaló. Egyedül élt, szinte elkülönülten minden emberi társaságtól, de nem volt egyedül. Életét — mindennap áldozott és lelkes Mária-tisztelő volt — teljesen betöltötte az Úr. „Az emberek társasága nekem nem hiányzik” mondotta. „Nem azért, mert nem becsülöm az embereket. Ellenkezőleg: szeretem őket. S nagyon jól megértem, hogy nehézkes természetem távol tartja őket tőlem. Ez azonban nem okoz gondot vagy fájdalmat nekem. Istennek és Istenben élek. Életem sokkal gazdagabb, mint az emberek gondolnák. Teljesen be van töltve és minden, csak nem elárvult. Nekem valóban nem hiányzik semmi!”

Ki sejtette volna ezt a gazdag és beteljesült életet az elárvultság és az egyedüllét tragikus külszíne mögött?!

És ki vezette ezt a sokat hányatott, hősies lelkét, aki oly férfiasan állta a küzdelmet, az élet útjain, hogy ily irígylésreméltó istenközelségbe jutott?

Ki lobbantotta lánggra ezen elárvult szívben az isteni szeretet tüzét és ki fokozta addig, míg mindent betöltő és megtermékenyítő fehér izzás lett belőle?

Ki más, mint az isteni Lélek, aki ott jár, ihlet és alkot, ahol jönak látja és ahol jelenléte tényleg égetően szükséges!

46. A folyton alkotó Lélek.

Nagyszerű és nagyvonalú az isteni Lélek az Ő megnyilvánulásában.

Mindenütt jelen van és alkot.

Nyomában új, szebb és jobb, istenes élet fakad.

Vigaszunkra legyen, hogy mindenüvé ellátogat és mindenkit felkeres.

Járásának nyoma ezért oly gyakori a világban.

Ennek így kell lennie.

Mert a Lélek a kiváltságos lelkeket szereti.

S hogy ilyenek legyenek, a legegyszerűbb lelket is felkeresi és jóakarató együttműködését feltételezve átalakítja, hogy a kegyelem kiváltságos gyermekévé válják, vagyis tökéletes hangszerré, — Prohászka itt mindig hárfára gondolt — oly hangszerré, amelyből a megszentelő isteni Lélek ujjai váltják ki a legszentebb szimfóniát.

A Lélek könyve.

47. Az írás varázsa.

Az írás minden ember számára élmény.

Ha levél, távolból hoz üzenetet azoktól, akiket szeretünk. Mérföldeket hidal át és világrészek szabta korlátokon teszi túl magát. Összekötő kapocs ember és ember között és mint olyan, nem ismer korlátokat.

Ha könyv, értelmes kíváncsisággal és nemes érdeklődéssel ütjük fel első lapját. Várakozásteli hangulattal fogunk hozzá az olvasáshoz, beleéljük magunkat csodálatos világába, lépést tartunk gondolatmenetével, együtt élünk a benne mozgó alakokkal, magunkba szívjuk légkörét és magunkévá, sajátunkká tesszük a benne felfedezett értékeket. Gazdagodunk általa: látóköörünk tágul, felfogásunk, nézetünk csiszolódik és érzelmi világunk nemesedik.

Valóban: az írás élmény.

Csodálatos jelek, betűk tömörülnek szavakká, ezek mondatot alkotnak, a mondatok sokasága fejezetté kristályosodik, a fejezetek többé-kevésbé hosszú sorozatából lesz a könyv.

A könyvet az teszi értékké, hogy gondolat izzik benne; gondolat, amely az igazság mélységes tengerében búvárkodó, mindinkább előrenyomuló, emberi értelemben fogantatott, alakult, érett mondani-, közölnivalóvá, belőle pattant ki, hogy az írás,

a könyv közvetítésével másokba átáradjon, visszhangot keltsen, új meglátásban részesítsen és kiinduló pontja legyen további gondolatok útján szerzhető mélyebb megismerésnek.

A könyv olyan, mint a tó nyugodt vizébe hajított kő. Hullámokat kelt. Ezek tovább gyűrűznek, míg kecses formájuk meg nem törik a part szikláin. Minél súlyosabb a kő és minél nagyobb erővel hatol a vízbe, annál mozgalmasabb a hullámozás és annál tartósabb, messzehatóbb a gyűrűzés. Minél „súlyosabb”, tartalmilag gazdagabb a könyv, annál nagyobb gondolathullámozást kelt a tömegben és annál inkább használ az emberiségnek.

Súlyossá pedig csakis a gondolat teszi. A gondolat, amely annyira érett és gazdag, igaz és őszinte, hogy érdemes kimondani: másokkal közölni, a tömeg tudomására hozni.

A gondolat ezt, vagyis a nyilvánosságot csak akkor érdemli meg, — egyébként amúgy sem állja meg a helyét — ha tényleg van élet benne, vagyis visszfénye, kifejezése, szószólója egy gazdag, bensőséges életnek, amely bőséges többletét másokra, a tömegre, a benső értékekre éhes nyilvánosságra pazarolja.

Minél több életet nyújt a gondolat, minél közelebb visz a ragyogó igazsághoz és minél mélyebb bepillantást nyújt érdekes titkaiba, annál értékesebb és annál inkább megérdemli, hogy a tömeg tudomására jusson.

Igy vagyunk a gondolat nagy közvetítőjével, az írással, a könyvvel. Minél mélyebb a benne izzó gondolat, lüktetőbb az élet, annál értékesebb. Élettartama függ ettől.

Vannak gondolatok, s ezek annyira igazak, mélyek, hogy az emberiség őket sohasem nélkülözheti. Az írás, a könyv arra van hivatva, hogy eredeti formájukban őrizze meg őket a nemzedékek sorozata, a legtágabb értelemben vett utókor számára.

E nemes célt szolgálja a betű, ezért találták fel az írást.

48. Az írás méltósága.

Az írást királynői méltóság jellemzi és teszi fennköltté, mert a legmagasabb cél jegyében áll.

Annak szolgál, aki él vele, hogy mondanivalóját megrögzítse, kellő indokolttság esetében megörökítse. Közvetítés eszköze annak kezében, aki, mert van mondanivalója, meg akar szólalni. A szerzőt szolgálja és éppen ezért magán hordja minden egyéni jellemvonását. Az írás a szerző lelki, intellektuális, hűséges fényképe.

Szolgálja továbbá az olvasót. Olyan, — hogy az imént használt hasonlatnál maradjak — mint a vízbe dobott kő: a beléoltott dinamika, feszítőerő folytán belehatol a lélekbe, világosságot fakaszt és az új, általa közvetített megismerés alapján a továbbgyűrűző gondolatok örökszép hullámozását idézi elő. Téves nézeteket igazít helyre, új szempontokat tár fel, benső és szép összefüggésekre mutat rá és utat tör a diadalmasan előnyomuló igazságnak. Végső elemzésben az igazságot szolgálja. Ezért királynő és mint olyan, megérdemli, hogy kellő tisztelettel közeledjünk hozzá.

Az emberiség, amióta rájött az írás művésze-

tére, bőségesen élt vele. Különben nem volna irodalmunk s könyvtáraink kongnának az ürességtől. A lezajlott évezredek alatt a szerzők is meg sokasodtak. Számuk légió. Sokan még ma is fényes csillagként tündökölnek az égen, soknak viszont már nagyon elfakult a fénye, míg egyesek hullócsillagként tűntek el onnan, hogy soha többé vissza ne térjenek. Vannak hosszú századok előtt írt könyveink. Ma is olvassuk őket. Hasznunk van belőlük. Sőt: nélkülözni sem tudjuk. Megőrizték eredeti üdeségüket és örökké időszerűek maradtak. Ahhoz tartoznak, ami tényleg megmarad, mert az örök és enyészetlen igazság visszhangja. A többi mind aktává sárgult, feledésbe merült. Senki nem sajnálja, senki nem keresi. A legtöbb nem is tud róla.

Egy, de csak egyetlenegy, mindet túlélte.

Szerzője Isten.

A benne izzó gondolat a kinyilatkoztatott örök igazság.

A reábízott küldetés az emberi nem üdvössége.

Neve — mint tudjuk — Biblia, Szentírás.

49. A könyvek Könyve.

A Bibliát találóan és méltán a „könyvek Könyvének” nevezzük.

Miért?

Csak azért, mert minden emberi írást túlél eddig és túlél ezentúl is?

Van ennek más oka is. És nézetünk szerint ez a legfontosabb.

A Biblia azért a könyvek Könyve, mert benne az isteni Lélek szólal meg.

Minél jelentősebb a szerző, annál többre becsüljük a könyvet.

Mit mondjunk akkor a Szentlélek könyvéről, a Bibliáról? Minek nevezzük? Igaz tehát, hogy még mindig keveset mondunk, ha a könyvek Könyvéről beszélünk.

A Szentatyák, akik oly közel állottak a Lélekhez, jobb elnevezést használtak. „Isten levelének” mondják az Írást. Eltalálták. E névben benne van, amit az Írásról tudnunk kell: a lényeg.

Van benne még valami: közel hoz az isteni Lélekhez, Aki arra is érdemesített, hogy közölje velünk gondolatát és gyönyörű levélben szóljon hozzánk.

Aki közelebbről akarja megismerni a Lelket, Isten Lelkét, vegye kezébe az Írást. Foglalkozzon, de tegye lelkiismerettel, a Bibliával. Olvassa a nekünk, vagy egyénileg véve a dolgot, a neki írt levelet. És majd megtudja, hogy ki a Lélek és mennyi mondanivalója van.

Mi is ezt tesszük és megkíséreljük belepillantani az isteni Lélek csodálatos világába.

50. Az Isteni Szerző stílusa.

„Le stil c'est l'homme.”

Szellemes, de agyoncsépelt francia szállóige.

Azért melegítem fel, mert feltűnően idevág és élesen rávilágít a Biblia isteni Szerzőjének pazar szerepére.

Annyira, hogy kénytelen vagyok így mondani:
„Le stil c'est Dieu, l'Esprit Saint!”

Valóban az: a Biblia stílusa, Isten hozzánk intézett levelének írásmódja már magábanvéve Lélekjárás, az isteni Lélek jelenléte. Emberi szavakat használ, emberi — és sokszor mennyire emberi! — mondatokat épít és mégis minden szóval, mondattal, ahogy mondja, ahogy szerkeszti közölnivalóját, ahogy él a gondolatközvetítés gyönyörű eszközével, érezteti velünk jelenlétét és bekapcsolódását.

Irunk mi is és a mi írásunkban is benne lüktet megkínzott szívünk, sok megpróbáltatáson keresztülment jóakaratum, lelkiismeretes őszinteségünk, izzó igazságszeretetünk és feltétlen szolgálni, használni akarásunk.

Igen! Irunk mi is. De nem így. Valahogy más-ként. A mi esetünkben: „le stil c'est l'homme”, míg a Lélekre vonatkozólag: „le stil c'est Dieu lui même”. Ez a különbség közte és közöttünk. Mi bármennyire vagyunk is egyéniség, csak emberi módra írunk és a legtökéletesebb emberi művészetnek is megvont felső határt nem léphetjük át. Az Ő stílusában viszont benne él az Istenség, Ő az isteni gondolatot, az örök igazságot önti emberi szavak formájába. Hogy ez a forma minden emberi irnitudást távol felülmúl, valóban nem szorul bizonyítékra. Elvégre írni is csak Isten tud. Az, amit mi csinálunk, csak utánzása Isten művészetének és gyümölcsöztetése az istenadta képességnek.

Ezért oly megközelíthetetlen és felülmúlhatatlan az isteni Lélek stílusa.

Ami pedig a stílust magát illeti, elsősorban az tűnik fel, hogy a Bibliában megszólaló isteni Lélek a megszokott emberi szavak használata ellenére sem úgy beszél, mint mi. A szó, a Lélek szava, végtelen magasságokból tör magának utat. Megérezni rajta, hogy a végtelenből jön és oda ragad magával. Minden emberi beszédnél más ez a szó, de megértjük. Mert az isteni Lélek stílusában felénk hajol, hozzánk alázódik a nélkül, hogy szava emberivé alacsonyodna és vesztené isteni méltóságából.

Az isteni igazság végtelenségéből felénk áradó szó, a kinyilatkoztatás, a Lélek ígéje feltétlen őszinte és mindenre kiterjed. Nem hallgat el semmit és főleg azt mondja ki, amiről mi hallgatunk. Félreérthetetlen nyíltsággal beszél a legkényesebb, legkellemetlenebb, legmegalázóbb dolgokról: a bűnt bűnnek mondja és nem szépít rajta semmit, a fékezetlen szenvedélyek viharát nem öltözteti érzelgős lirizmusba, s nyíltan rámutat a fenyegető veszedelemre, melynek méhében az örök kárhozat gyógyíthatatlan fájdalom vergődik. Nyíltan szembe száll az emberi hiúsággal s ijesztő tárgyilagossággal tartja elénk az ősbűn által megrontott s önnön hanyagságunk által még jobban eltorzított énünk valódi képét. Szavai súlyosak, s megtermékenyítő, átalakító nyomásuk alatt összeroppan minden felfuvalkodott beképzelés és beteges önámítás. Igen, az isteni Lélek őszinte, s mindent megmond, amit tudnunk kell, hogy értékes ember váljék belőlünk. Egyszóval üdvösségünket akarja. Azért mond meg mindent. Azt is és főleg azt, amit mi „kíméletes tapintattal” még önmagunknak sem vallunk be.

Ott pedig, ahol szóbőségünknek se vége, se hossza, hallgatásával tűnik fel. Mi sokat beszélünk oly dolgokról, amelyeket az emberi szem nem láthat és az emberi értelem még csak meg sem közelíthet. A Lélek ilyenkor, amikor misztériumról, mélységes titokról van szó, hallgat. Csak annyit mond, amennyit az emberi elme befogadhat és amennyi a világnézet kialakulásához, a hit elmélyüléséhez szükséges. Ezen a határon túl nem vezet: elnémul és csodás hallgatásával jelzi, hogy a Mindenható titkait nem szabad bolygatni, mert kifürkészhetetlenek. Így vagyunk az Isten-fogalom mélységével, a Megtestesülésben megnyilvánuló csodálatos beteljesülésekkel, a predesztinációval és sok egyébbel. Mi túl sokat beszélünk, írunk, vitatkozunk. A Lélek, miután a lényegét megmondotta, hallgat és komoly némaságával figyelmeztet, hogy ne akarjunk többet tudni és mélyebben látni annál, amit Isten kimondott és szemléltet velünk.

A Lélek szavai végtelenül egyszerűek. Stílusában is különbözik a miénktől. Szeretünk bonyolultak lenni, s kevés mondanivalónkat tekervényes körmondatok ködébe burkoljuk. A Lélek stílusából ez feltétlen hiányzik. Egyszerűsége annyira tökéletes, hogy felülmúlhatatlan. Kevés szóval rámutat a lényegre, s amit egypár szóval mond, oly világos, hogy a legegyszerűbb ember is megérti. Ez valóban isteni művészet, mert végelemzésben nem egyszerű fogalmakról, hanem Isten és a lét legmélyebb titkairól van szó. Ember erre nem képes. Ehhez Isten elméje, örök Igéje és közvetítőszerve, a Lélek szükséges. Az általunk joggal meg-

csodált és a Bibliában pazarul érvényesülő egyszerűség egyébként Isten természetében gyökeredzik. Isten az abszolút egyszerűség. Benne minden tökéletesen világos, áttetsző, egyenes, tehát egyszerű. Érthető, hogy ez stílusán is keresztülszűrődik és írásában, a Bibliában is vezérszerepet játszik. Gondoljunk a hegyibeszédre, Krisztus tanításának egyéb kimagasló pontjaira, az apostolok leveleire, stb. Krisztusban, Aki a keresztség pillanatában eltelt a Lélekkel, a Pneuma szólal meg, a leveleket író apostolok gondolatmenetét ugyanez a Lélek tartja hullámvásban és vezeti az általa meghatározott cél felé. A Lélek szólal meg mindenütt s szava ragyogó visszfénye az Ige isteni egyszerűségének.

Előfordul az is, hogy a Lélek bőbeszédűvé válik. Legalábbis előbb említett egyszerűségéhez és rövidségéhez mérten. Különösen akkor, amikor mi tudatlanságunk és hozzánemértésünk nyomása alatt váratlanul elhallgatunk. Ilyenkor magyarázatokba bocsátkozik és teljesen leereszkedik hozzánk. Mily gyönyörűen érvényesül ez pl. Krisztus és a nehézkes felfogású apostolok esetében! És valahányszor az emberi értelmetlenség túl nagy ahhoz, hogy befogadja az Igét és magáévá tegye a benne megnyilvánuló isteni bölcseséget.

E mellett még az is feltűnő, hogy a Lélek ismétlésektől sem riad vissza. Minden más szerzőtől rossznéven vennők és rovására írnók. A Lélektől nem. Ellenkezőleg. Hálások vagyunk, mert érezzük, hogy szükségünk van a Biblia gyakori ismétléseire. A Léleknek igaza van. A legfontosabb és legszükségesebb igazságokat mindig más, új és

változatos formában adja elénk, hogy minden oldalról megismerjük, behatoljunk lényegébe és fontosságának megfelelően eltörölhetetlenül emlékeztünkbe vessük. Az isteni Lélek a legjobb tanító-mester: addig ismételi, míg teljesen megértjük, meggyőződünk az isteni igazságról és eltelünk éltető szellemével. Hajlíthatatlan logikával és acélos akarrattal vezet ezen az úton, hogy ezáltal is hozzá idomítson Isten akaratához és méltó embert faragjon belőlünk.

Stílusának egyik legértékesebb oldala, hogy ellenállhatatlan meggyőző erővel rendelkezik. Szavai mint a tüzes meteorkövek hullanak az isteni igazság egéből. Világosságot gyujtanak, megnyugtadják a kételkedő, ingatag lelket és a pillantást odaterelik, ahol a mindent megmagyarázó értelem rejlik. Aki elfogulatlan lelkülettel veszi kézhez az isteni Lélek könyvét, a Bibliát, annak lelkében hamar elcsitul a vihar és az új fény világosságában gyorsan megtalálja azt, amit oly régóta keresett és ami mellett oly gyakran elment: az isteni örök igazságot.

Még sokat lehetne mondani a Lélek stílusáról. A fő az, hogy meglássuk benne a mennyei világosságot, fogékonyak legyünk a felénk csapó átalakító tűz iránt és megértsük a benne izzó kifogyhatatlan szeretetet.

51. Az isteni Szerző mondanivalója.

Az isteni Léleknek végtelen sok mondani-valója van.

Írása a Szentírás, a világirodalom leggazdagabb könyve.

Tartalma kimeríthetetlen.

Magába foglal minden tudhatót és tudnivalót.

Ha megkíséreljük a gazdag tartalmat — könynyebb áttekinthetőség kedvéért — osztályozni, rendszerbe foglalni, a következő főbb gondolatcsoportokat találjuk: az Isten-fogalom kinyilatkoztatása, Istenhez való viszonyunk meghatározása, életünk és életcélunk világos leírása. Az Írás isteni Szerzője ezen hármas témakörben minden felvilágosítást megad és minden kérdésre válaszol, mert az életben minden ezen kérdésekkel függ össze.

Az isteni Lélek a fősúlyt az Isten-fogalom tisztázására, a kinyilatkoztatás ezen legfensőbb céljára fekteti. Isten azért ajándékozta meg az emberiséget az örök igazság ismeretével, hogy kinyilatkoztassa, megismertesse önmagát, ezáltal az élet forrásához vezessen, megértesse szándékait, viszontszeretetre gerjesszen és lehetővé tegye, hogy életünk első és legfontosabb kötelességét teljesítsük és Neki fenntartás nélkül szolgáljunk. Az Isten-fogalmat a Szentlélek közvetíti az Írásban foglalt kinyilatkoztatásban és ezt oly tökéletesen teszi, hogy Isten lénye, megközelíthetetlen nagysága és végtelensége ellenére — világossá válik előttünk. Az isteni Lélek világosságában oly tisztán látjuk — emberi méretet alkalmazva — Istent, hogy e tisztánlátás — tekintettel Isten minden értelmet messze felülmúló lényére — önmagába véve is csodaszámba megy, mert érthetővé teszi számunkra az érthetlent, a nélkül azonban, hogy Isten megszűnnék megközelíthetetlen misztérium lenni. Vonatkozik ez Isten külső és belső életére. A külső életet a teremtés, az alkotás csodás visszfényé-

ben szemlélteti és megtanít Isten nyomait meglátni. A belső élet titkait is feltárja és megláttatja velünk a három isteni Személy között fennálló kapcsolatot. De csak annyit mond, amennyi feltétlenül szükséges, hogy az értelmet elárassza világossággal és a szívet szeretetre lobbantsa. És amit mond, azt emberi felfogóképességünkhöz alkalmazkodva mondja, úgyhogy megértjük szavait és — amennyire szükséges — belepillantunk titkaiba. A kinyilatkoztatás ezáltal elérte célját: a hit kialakulásához, elmélyüléséhez és megtermékenyüléséhez több valóban nem szükséges.

A mondottakhoz röviden — részletekre itt helyszűke miatt nem térhetünk ki — még hozzá kell fűznünk, hogy az Isten-fogalom Szentlélek-közvetítette kinyilatkoztatása fokozatos és bámulatos fejlődésen ment keresztül. Akik behatóan foglalkoznak a Bibliával, nyomon követhetik a fejlődés egyes fokait és az ószövetségi történésen keresztül megállapíthatják, hogy az isteni kinyilatkoztatás, vagyis a Benne megszólaló Lélek mily finomsággal, tapintattal és az emberi befogadóképesség mély ismeretével járt el, midőn fokról-fokra vezette az igazságot kereső emberiséget az Úr megismerése felé. Mindig csak annyit mondott, amennyit az emberi elme be tudott fogadni. Meghagyta a megismert igazság benső, lelki „feldolgozásához” szükséges időt és csak annak leteltével szólalt meg ismét, hogy bővítsen a még mindig túl szűk látókörön és újabb kinyilatkoztatásával egy lépéssel megint közelebb hozzon az ismeret teljességéhez.

A Szentlélek a kinyilatkoztatott Isten-fogalom termékenységről is gondoskodott, amennyiben

megmagyarázta Istenhez való viszonyunkat, világosan rámutatott Istentől való függésünkre és pontosan megszabta azokat a törvényeket (erkölcsan), amelyek e páratlan viszonyt szabályozzák. A kinyilatkoztatás ezen része is fokozatosan fejlődött. Midőn pedig elérkezett az „idő teljessége” és az isteni Ige megtestesült, hogy közöttünk lakozzék, akkor a Lélek befejezte a kinyilatkoztatást és rávilágított Istenhez való viszonyunk tengelyére, Krisztusra, Akibe teljesen „bele kell öltöznünk”, akinek misztikus testén taggá kell válnunk, hogy eljussunk az Atyához, vagyis üdvözlünk. A keresztény gondolatot és életet jellemző Krisztocentrizmus tehát nem a későbbi dogmatikus fejlődés gyümölcse, hanem mint a keresztény élet alapja, — a történelem bizonyítja, hogy kezdettől fogva érvényesült — a Szentlélek adta kinyilatkoztatás egyik legfontosabb tétele.

A Krisztocentrikus igazság kinyilatkoztatása által az isteni Lélek kellő megvilágításba helyezte a megváltás fontosságát és megértette az emberiséggel annak jelentőségét. Mily világossá válik ebben a tanításban a bűnben rejlő végzetes elvetemültség, annak jóvátehetetlen következménye, mint a bukott emberiség egyetlen, de végzetes tragédiája, az isteni szeretet irgalmának találékony jósága, a Megtestesült Ige által vállalt megváltó küldetés porig alázó, megsemmisítő terhe, a keresztalál és a feltámadás által aratott győzelem és reánk vonatkozó, az új időszakot megnyitó, minden bűnt jóvátevő hatása! A Lélekből, a kinyilatkoztatás isteni orgánumból kiáradó fénysugár övezi Krisztus egyéniségét, dicsőíti az általa esz-

közölt megváltást és a „docebit vos omnia” (megtanít majd mindenre) kijelentésnek megfelelően teszi világossá a Megváltó személyét és a Megváltás valóságát. A Krisztus-pszichológiának — amennyiben szó lehet erről — csakis az isteni Lélek a kulcsa. Aki a Lélek világossága nélkül meri megközelíteni Krisztust, menthetetlenül elvesz ezen psziché misztériumában és minden bizonnyal veszedelmes tévútra kerül.

Az isteni Lélek, kinek világosságában minden nehézség nélkül megértjük, hogy Krisztus a lét, arra is rávilágít, hogy Ő élet és életcél. Ezzel a legégetőbb kérdésre is válaszol. A kinyilatkoztatás be van fejezve. Többet a Lélek sem mondhat, mert nincs több. Ebben az igazságban minden bennefoglaltatik.

Az életet csak Krisztusban és Krisztus által lehet megfejtani. Csak az él, aki Benne, Általa él. Ő kívülre nincs élet: csak eltorzult létezés, menthetetlen hervadás és feltartóztatlan haladás a végső romlás felé. Aki nem tag Krisztus misztikus testén, akiben nem áramlik Krisztus megváltó és üdvözítő vérkeringése, olyan, mint az őszi szélben tovaszálló falevél: létezik, de nem él, a szél elültével az út porába kerül és finom erezetét sáros kocsikerekék rozsdamarta vaspántja tépi ronggyá.

Az isteni Lélek többet is mond ennél. Kinyilatkoztatja, hogy Krisztus, Akiben az Atya kedvéleli, csodálatos, az örökkévalóság végtelenségébe nyíló ajtó. Ajtó, — mily mélységes és szép misztérium! — amely mögött megint csak Ő áll. Ez megint más megnyilvánulása istenemberi egyéniségének. Most már nem út, amelyet végig kell

járni, hanem célpont, befejezés nélküli vég, egyszerűen beteljesülés, megdicsőülés. Beleolvadás az örökkévalóságban megkoronázott Krisztus dicsőségébe és végnélküli, mindenért kárpótoló élet ennek fényességében. Krisztus mint Út, előkészület volt. E bizonyos értelemben hosszú úton teljesült be a megérés fájdalmas, de üdvös folyamata. Most már beteljesülés, megdicsőülés, enyészetlen boldogság a szeretet teljességében: az, amit Isten az Őt szerető lelkek számára fenntartott és amiről ebben az életben sohasem fogunk tudni magunknak fogalmat alkotni.

Az isteni Lélek ezen igazság kinyilatkoztatása által rámutatott a legfontosabb összefüggésre, közös nevezőre hozta a földi létet az örökkévaló élettel és megalapozta a legszükségesebb harmóniát, vagyis megmentette életünkben az egyensúlyt. Tanítása megszünteti a földi lét és az örökkévalóság közötti látszólagos ellentét okozta feszültséget, megoldja a legégetőbb problémát és úgy alakítja velünk földi életünket, hogy termékeny talajából az örökkévalóság terebélyes fája sarjadzik ki és nyújt végleges otthont megdicsőült énünknek.

A Lélek könyvében, a Szentírásban mindent megtalálunk, amire szükségünk van. Tartalma kiemerítő: magában foglalja a tökéletes életbölcse-
séget, a teljes, kiegészítésre többé nem szoruló igazságot. Megtanít Istenben hinni, a kapcsolatot Istennel fenntartani és Istenben üdvözülni. Mászóval megtanít élni és elvezet az élet teljességéhez.

52. Az isteni Szerző szándéka.

Az isteni Szerzőt könyve megírásában — e munka évezredekre terjed ki — a legfennköltebb szándék vezette. Az eddig mondottakból kitűnik, hogy forrás, az igazság kimerítő és megbízható forrása akart lenni.

Célja: forrást fakasztani az élet sivár pusztájában, hogy el ne tikkadjunk a napperzselté si-
vatagban. A forrás körül oázist teremteni, azon Isten szándéka szerint berendezkedni, ott végigélni életünket és boldogan átfelföldni az örökkévalóságba: íme a mi feladatunk! A Lélek azáltal, hogy forrást fakasztott, megadott minden szükségeseit. Meríteni és az „élő vízzel” életünket megtermékenyíteni, egyedüli célkitűzésünk.

A Lélek-fakasztotta forrásból az igazság üdítő vizét merítjük. Ez elkerülhetetlenül szükséges. Nélküle nincs élet. Ahhoz, hogy éljünk, az igazság boldogító birtokában kell lennünk. Tudnunk kell, mi az élet, miért, mi által élünk, honnan indultunk e hosszú vándorútra, merre, hogyan kell mennünk, mit kell ezen az úton tennünk és hova jutunk, ha hűségesen végigjárjuk. Minderre csakis az isteni örök és nélkülözhetetlen igazság tanít meg. A Lélek könyve, a Biblia az igazság élő vizének romlatlan és meg nem rontható kútforrása.

Mint olyan, kimerítő. Erről már meggyőződhetünk. Mindenre kitér és semmit sem hagy ki-
elégítő válasz nélkül. Feleletei biztosak, meggyőzők, megnyugtatók és világosak. Ez az isteni bölcsesség írásba foglalt válasza az örökké kérdező embernek. Nem hiába mondja Krisztus: „docebit vos omnia” = majd mindenre megtanít!

Feleleteiben teljesen megbízható. Az isteni hűség és őszinteség összehasonlíthatatlan megnyilvánulása, felülmúlhatatlan dokumentuma. Az emberek, egyéniségek, akikkel a Lélek könyvét íratja, el vannak telve Vele. Annyira, hogy csak az írás fizikai munkáját végzik. Gondolatmenetüket a Lélek irányítja és ez a beleszólás annyira teljes, hogy nem hagy lehetőséget a „csak” emberi gondolat számára. A krónikás, a zsoltáros, a próféta, az evangélista, az apostol elméjével a Lélek gondolkodik és az írás csak visszatükröződése az emberi szerzőben gondolkozó, általa megszólaló isteni Léleknek. A „Lélek megszállottjai” vetik papírra a betűt, csak azt és úgy írják, amit és ahogyan a Lélek sugall. Ezért megbízható az Írás.

„Quod scripsi, scripsi” (amit írtam, megírtam), mondhatja az isteni Lélek is a Bibliára vonatkozólag. Ami csak fokozza megbízhatóságát. A szó elhangzik és csak a hallgatóban hagy maradandó nyomot. De ez is veszélyeztetve van. Az emlékezőtehetség eleveenségétől és egyéb tényezőktől függ. Az írás ellenben marad. Nehéz rajta változtatni. És hogy ez lehetetlen legyen, arról megint a Lélek gondoskodik. Biztosak lehetünk tehát, hogy az Írásban a Lélek szava jutott el hozzánk, azon isteni Ige, melynek változatlansága felett az ezzel megbízott Egyház, a misztikus Krisztus-test örökös éber féltékenységgel.

Az isteni Szerző szándéka nemes és eléggé erős, hogy elérje célját. Ez, mint már tudjuk, egyengetni az üdvösség útját és Istenhez, életünk, ambíciónk, minden törekvésünk örökké vonzó céljához vezetni.

53. Az Isteni Szerző sikere.

A Lélek valóban elérte célját.

Könyve emberfeletti vonatkozásban, ha szabad e hasonlattal élnünk, világsiker.

Megcáfолhatatlan dokumentuma ennek az igazságnak a legyőzhetetlen kereszténység és legszebb gyümölcse, az új időt, a Szentlélek korszakát (Újszövetség) jellemző krisztusi embertípus.

Könyve, ismételten hangsúlyozzuk, remekmű. Ilyet csak a mindentudó és mindenható Isten alkothat.

Másszóval: az örök igazság közöttünk ragyogó tündöklése, Isten életének és akaratának könyvbe foglalt története.

II. RÉSZ:

AZ ISTENI LÉLEK MŰKÖDÉSE

A lelkeket kereső isteni Lélek.

54. A Szentlélek feladata.

„Az Atya olyanokat keres”, mondja Krisztus Jákob kútjánál a vízért jött asszonynak, „akik lélekben és igazságban imádják Őt”.

Lélekben: mert felépítették magukban Isten országát, elteltek Isten szellemével és megalakították magukban azt a kifinomult belső kultúrát, ami visszfénye Isten abszolút tökéletességének.

Igazságban: mert az őket elárasztó szellem, az egyéniségüket meghatározó belső finomság cselekvésre, teljesítményre készítet. Másszóval a benső gazdag világ — ezt nevezi a kinyilatkoztatás a fentvázolt lelki kultúra értelmében Isten országának — az életalakításban, a cselekedetek tartalmában és tökéletességében jut kifejezésre, ami annyit jelent, hogy a cselekedetek, a reális életalakítás és belső világot mozgóató szellem között nincs ellentmondás, ellenkezőleg az előbbi külső kifejezése az utóbbinak.

Az Atya tehát olyanokat keres, akik képesek ezt a remek harmóniát megvalósítani és ezáltal a mélységesen igazi vallásosság beteljesüléséhez eljutni.

Megtalálni ezeket az isteni Lélek feladata.

Ő keresi fel, szenteli meg, neveli, irányítja és tökéletesíti azokat, akiket az Atya kifürkészhetetlen tervei szerint öröktől fogva kiválasztott.

A Lélek feladata tehát az Atya akaratát megvalósítani és a Krisztus által megváltottakban felépíteni a mélységes lelkiségen és a tettek igazságán nyugvó Istenországát.

55. A Szentlélek küldetése.

Az isteni Lelket az Atya küldi hozzánk a Fiú által.

És Ő, aki hozzánk jön és magával hozza a kegyelem csodás világának minden elképzelhetetlen gazdagságát, az Atyából és a Fiúból közösen felénk áradó, Istenben megszemélyesült szeretet.

Általa és Benne a szeretet indult útnak és keresi a halhatatlan lelkeket, akikért Krisztus érdeemesnek tartotta a keresztfán feláldozni életét.

A szeretet nyelvét beszéli, a szeretet tüzét árasztja a világba, a szeretet megértő jóságával közeledik a lelkekhez és a szeretet izzó jelét vési a kiválasztottakba.

Isten hozzáférhetetlen titkait tárja fel ezáltal. A szélességet és hosszúságot, a mélységet és magasságot, mint Szent Pál mondaná, nem tudja mindenki felmérni. Isten legegyszerűbb titkaiba, szándékaiba még hozzávetőleg sem tud mindenki belepillantani.

A szeretet szavát viszont mindenki megérti. Ez mindannyiunk közös nyelve: a kicsinyeké és a nagyoké.

A szeretet szándékába mindenki belelát. Közös vágyunk ez: a boldogoké és azoké, akik még nem tapasztalták, mi a boldogság, mert a szeretet iránt mindannyian fogékonyak vagyunk.

A szeretet felhívására mindenki válaszol. Közös tulajdonságunk szeretni. Ezért nem hagyja válasz nélkül az isteni Lélek hívó szavát senki: sem az, akit még nem bántott az élet, sem az, aki már kifáradt a sok csalódásban. Mert erre vonatkozólag nem lehet kifáradni és a szeretetből nem lehet kigyógyulni.

Az isteni Lélek a szeretet tüzes nyelvét beszéli — azért ölti magára pünkösdkor e gyönyörű szimbolumot — és megértjük Őt. Rajta keresztül beelátunk — amennyire szükséges és elbírjuk — Isten titkaiba és megtaláljuk hozzá az utat. Azért küldte Isten a Lelket, hogy a szeretet tüzének ragyogásában megértsük Őt és hazataláljunk hozzá.

Az örök Atyához.

56. Isten ajándéka.

„Donum Dei.”

Isten ajándéka!

A hűvös és megfontolt, minden túlzást óvatosan elkerülő liturgia adta ezt a nevet az isteni Léleknek.

Jogosan és a kinyilatkoztatásra támaszkodva.

Szent Pál is ebben a gondolatkörben mozog és azt írja a rómaiaknak (5, 5), hogy „Isten szeretete elárasztotta lelkünket a nekünk adott „isteni Lélek által!”

A Szentlelket Isten nemcsak elküldte hozzánk!
Nekünk is adta! Ajándékba!

Mily mélységes értelme van a Szentlelket ajándékozó Isten gesztusának!

Megérteni valóban csak az tudja, akiben már

ég a szeretet tüze és aki már válaszolt az isteni szeretet hívó szavára.

Mert aki szeret, az tapasztalatból tudja, hogy a szeretet adni akar.

Éspedig nem kevesebbet, mint önmagát.

Ha ez az adni-akarás az emberi szeretet egyik alapvető tulajdonsága, — és az — akkor ne csodálkozzunk, hogy ugyanez Istenben is megvan.

Kitől tanulta volna különben az ember, aki mint teremtmény a teremtő Isten visszfénye és hasonmása?

Isten a hozzánk küldött megszemélyesült szeretetben, a Szentlélekben Önmagát adja, tulajdonunkká válik.

Ez az ajándék sokat vált ki lelkünkéből.

Megérteti velünk Isten szándékát, aki azért adja Önmagát ajándékba, hogy összeforrjunk Vele és ebben leljük életünk erejét és beteljesülését. Isten ezáltal életünk gerincévé, tengelyévé, alapjává válik és megingathatatlan támaszt nyújt.

Ennek tudata hálával tölti el szívünket, viszontszeretetet fakaszt és tökéletesen boldoggá tesz. A boldog élet termékeny, sikerhez vezet, mert a boldogság százszorosán megkönnyíti a reánk nehezedő terhet és rendkívüli módon megerősít az élet küzdelmében.

A „Donum Dei”, Isten ajándéka a halhatatlan lelkeket kereső isteni Lélek felmérhetetlen felelete arra a válaszra, amit a szeretet felszólítására adtunk.

Isten a megszemélyesült szeretet, a Szentlélek által keresett fel. Megértettük szándékát, szeretetre

szeretettel válaszoltunk, mire Ő mindezt betetőzte és önmagát adta ajándékba.

Bámulatos csodája a szeretetnek, mert az ajándék itt maga az isteni ajándékozó.

57. Isten temploma.

Az ajándékozás pillanatában az isteni Lélek lakást vett bennünk. Helyzetünk ezzel nagyot változott, mert átalakultunk a Szentlélek hajlékává, Isten templomává.

Isten ajándéka, a Szentlélek ettől fogva bennünk lakozik. És építi, szépíti, tökéletesíti hajlékát, a templomot. Vagyis működik halhatatlan lelkünkben.

Működésében tökéletes ritmus van. Szabályozója az isteni szeretet szívverése.

Tevékenységében zseniális elgondolás érvényesül.

Az Ige, a második isteni személy gondolata, szelleme érik az isteni Lélek hajlékává vált lélekben lüktető valósággá.

Építőmunkájában tökéletes a stílus. Isten stílusa. Vonalai egyszerűek, de magasba törőek. Éppen ezért nemesek. Méltóak a hajlékhoz, amelyben Isten lakik.

Minden megmozdulása izzó tűz, frissen sarjadó élet.

Minden szárnycsapása magasba emelkedés.

Minden sugallata továbbfejlődés.

Minden segítsége győzelem.

Az egész: feltarthatatlan haladás a tökéletes beteljesülés felé.

A Lélek épít.
Istennek templomot.
Önmagának hajlékot.
Ez az emberi lélek, amelyben lakást vett.
S amelyben mi is otthonra találunk, ha nyugvó-
pontra van szükségünk.
Istent is megtaláljuk benne.
Hogy mindenünk meglegyen, ami az élet-
hez kell.

58. Induljunk útnak.

Az isteni Lélek útnak indult és folyton útnak
van, hogy felkeresse a lelkeket és felépítse ben-
nük Isten országát.

Útnak van és keresi a lelkeket.

Nem teszi hiába.

Járása, a Lélek-járás ezerszeres gyümölcsöt hoz.

Nyomában élet sarjad, gazdag, bőséges, dia-
dalmas, örök élet.

Az általa megszentelt lelkek élete, azoké, akik
útnak vannak a nagy beteljesülés felé.

Az isteni Lélek nem hagyja őket magukra ezen
az útnak.

Irányítja őket, működik bennük.

Induljunk el mi is ezen az útnak és legyünk
hálás szemtanúi e működésnek.

És tárjuk fel lelkünket előtte, hogy hozzánk
is eljőjön és a mi lelkünkben is felépítse Isten
országát.

Az isteni Lélek bennünk lakozása.

59. Szoros kapcsolatok.

Boldogító tudat, hogy szoros kapcsolatok fűznek az isteni Lélekhez.

Nem idegen számunkra és nem elérhetetlen. Végtelenül közel áll hozzánk.

Bennünk lakozik.

És bennünk lakozása által teljesíti be alkotása egyik legcsodálatosabb remekművét: az emberi lélek megszentelését.

Spiritus creator: alkotó Lélek.

Spiritus sanctificator: és megszenteli, bennünk lakozása által magával ragadja a lelket, hogy végtelen magasságba emelje.

Bennünk lakozása előtt feltárni a lelket a Lélek-járásba való bekapcsolódást jelent.

Lépést tartani Vele és magasba emelkedni általa a Lélek-járás beteljesülése és az isteni Lélek szándékainak megvalósulása.

60. A kegyelem.

Az isteni Lélek bennünk lakozásának eszköze a kegyelem.

A kegyelem a lélekben lakozó természetfeletti erő, amely által az ember az isteni természet részesévé, Isten fogadott gyermekévé, dicsőségének örökösévé és az isteni Lélek templomává válik.

A kegyelem elsősorban az isteni természet részesévé tesz. (II Péter 1, 4.) Az emberi teremtmény a neki adott értelem és akarat folytán Isten képmása. A kegyelem még magasabbra emeli és Istenhez teszi hasonlóvá, amennyiben képes Istent megismerni, ahogy Isten is ismeri önmagát. Nem szabad azonban szem előtt tévesztenünk a teremtmény lehetőségeinek mértékét és a mondottakra vonatkozólag arra kell gondolnunk, hogy az emberi teremtmény Isten-ismerete csak visszfénye Isten abszolút és kimerítő önismeretének.

Az emberi teremtmény a kegyelem által eléri azt, aminek ígéretével minden jó esküdt ellensége, a Sátán összüleinket a bűn útjára csalta: hasonlóvá válik Istenhez, megkülönbözteti a jót a rossztól és visszfénye, képmása lesz a Teremtő örök dicsőségének.

A kegyelem által továbbá Isten fogadott gyermekeivé válunk. (Róm. 7, 15—16.) Isten annyira szeret, hogy gyermekévé fogad. Megengedi, hogy annak tekintsük magunkat és megkívánja, hogy büszkén hordjuk e dicső nevet. (I Ján. 3, 1—9.) A kegyelem ennél fogva végtelen méltósággal ruház fel. Ezért nem túlzás az, amit valaki e szellemes szavakba foglalt: „Az egek Istene gyermeke lenni annyira, mint földi istenné válni.”

Mint Isten gyermekei és örökösei, Krisztus társörököse vagyunk (Róm. 8, 17.) és részese dicsőségének, ami életcélunk elérését, örök boldogságunkat jelenti. Hogy ennek mily értéke van, azt fel sem tudjuk becsülni, mert sohasem leszünk képesek fogalmat alkotni magunknak arról, amit Is-

ten az Őt hűségesen szerető lelkeknek előkészített. (I Kor. 2, 9.)

A kegyelem által végül a Szentlélek templomává, kiváltságos hajlékává válunk. (I Kor. 6, 19.) Ez már a Szentlélek csodálatos bennünk lakozását jelenti. Itt feltétlen meg kell jegyeznünk, hogy a Lélekkel együtt az Atya és Fiú is bennünk lakozik, mert a három isteni személy elvonatkozhatatlan egymástól. A három isteni személy bennünk lakozását egyébként Krisztus is tanította. (Ján. 14, 25.) Ha tehát az isteni Lélek bennünk lakozásáról beszélünk, nem akarjuk azt a látszatot kelteni, mintha a harmadik isteni Személy a másik kettőnél különösebb vagy jelentősebb módon élne bennünk. Aquinói szent Tamás szerint azonban jogunk van a Szentlélek bennünk lakozását kiemelni, mert Ő azért küldetett, hogy a lelket megszentelje, üdvösségéhez vezesse és ezt a bennünk lakozás által teszi. Megszentelődésünket ennél fogva a Léleknek tulajdonítjuk. (De Veritate, qu. XXVII. a. 2. ad 3.) Ezért fektetünk olyan nagy súlyt bennünk lakozására.

61. Ki lehet a Szentlélek hajléka?

A mondottak után jogosan tesszük fel a kérdést, hogy az isteni Lélek kiben vesz lakást.

A válasz egyszerű és világos: minden a kegyelem állapotában vagy birtokában levő lélekben. Akinek lelkét nem terheli súlyos (halálos) bűn, tehát élvezi Isten kegyelmét, jogosan nevezi magát az isteni Lélek templomának, mert a harmadik isteni személy a kegyelem által valóban lakást vett benne.

Ne feledjük, hogy ez mind a két szövetségre vonatkozik. A kinyilatkoztatásból tudjuk, hogy a Szentlélek az ószövetség szentjeit is meglátogatta, hogy a korszaknak és a körülményeknek megfelelően működjek bennük. Szent Ágoston tanítása szerint az isteni Lélek Krisztus feltámadása és a megváltás beteljesülése előtt is megadatott a kegyelem gyermekeinek. A feltámadás után csak annyiban változik a helyzet, hogy a Szentlélek adománya vagy kiöntése gyakoribbá, bőségesebbé és érezhetőbbé válik. (De Trinit. IV. 20.)

Nagy vigaszunkra szolgál az a tudat, hogy az isteni Lélek bennünk lakozása a kegyelem fokozatos növekedésével bőségesebbé, szorosabbá és (működése által) termékenyebbé válik. (Szent Tamás, Summa teol. I. Qu. XLIII. a. 6.)

A keresztyény léleknek csak a kegyelem birtokában kell lennie, hogy a Szentlélek benne lakozzék. Minél hűségesebben gondoskodik (érdemszerzés által) a kegyelem fokozatos növekedéséről, annál nagyobb mértékben részesül az isteni Lélek bennünk lakozása áldott gyümölcseiben.

62. Az isteni Lélek bennünk lakozásának módja.

Végül arra a sokat vitatott és érdekes kérdésre kell felelnünk, hogy az isteni Lélek hogyan, mily módon lakozik bennünk.

Ma már a hittudomány által bebizonyított igazság, hogy az isteni Lélek nemcsak adományai és ajándékai révén lakozik bennünk, hanem teljes lényegével. Azt kell mondanunk, hogy az isteni Lélek istensége teljességével bennünk él, lakást vesz

és jelen van bennünk. Tartózkodnunk kell azonban minden túlzástól és ennél fogva jobb, ha nem nagyon használjuk az „egyesülés, összeforrás” és hasonló jelentőségű kifejezéseket, mert ezeket könnyen félre lehet érteni és túl lehet fokozni. Igaz, hogy az isteni Lélek „egyesül” lelkünkkel, de nem a szó teljes értelmében, mert bennünk lakozása nem forrasztja össze az isteni természetet az emberivel, sem nem olvasztja egybe a személyeket. Ezért célszerűbb a kinyilatkoztatás használta kifejezésnél maradni. Ez világos és sohasem vezet tévútra.

Aquinói Szent Tamás gyönyörűen magyarázza a Szentlélek bennünk lakozását, egyúttal be is bizonyítja a tanítás igaz voltát. Ahhoz, úgymond, hogy valaki a lélekben lakozzék, kegyelemmel megajándékozza és azt fokozza benne, szükséges, hogy behatoljon lényegébe. Erre csak Isten képes. (Summa teol. III. Qu. XLIV. a. 3.) Az isteni Lélek bennünk lakozása tehát az Ő teljes jelenlétét jelenti. Így hatol bele lelkünkbe, lakik benne. Ajándékai ebből a jelenlétből következnek, ettől azonban lényegesen megkülönböztetendők.

Szent Ágoston világosan mondja egyik beszédében, hogy „az isteni Lélek a mai napon (pünkösdkor) nemcsak a kegyelmi ajándék gesztusával vagy kegyelmet fakasztó látogatás formájában jön el a lelkekhez, hanem isteni méltósága teljességében: nemcsak lényének erőteljes illata, hanem isteni lénye árad szét a lelkekben”. (Serm. de Temp. 185.)

Az isteni Lélek bennünk lakozása a lelki élet egyik legcsodásabb valósága, megnyilvánulása.

Lényegében véve kettős hatással van: az ajándékot és az ajándékozót nyújtja egyidőben: a kegyelmet és az azt fakasztó isteni Lelket.

Az Egyházatyák erre céloznak, midőn a ki nyilatkoztatás biztos ösvényét követve pecséttel, fényeskedő lánggal hasonlítják össze az isteni Lelket.

Bennünk lakozása által valóban pecsét: Isten arcmását vési a lelkünkbe.

Valóban fényeskedő láng: mélyen belehatol a lélekbe, hogy átizzítsa, lángbaborítsa és elárassza fényességével.

63. Az Isteni Lélek temploma.

Csodálatos az isteni Lélek bennünk lakozása.

Felavat templomává, átváltoztat katedrálisává.

Lakást vesz bennünk, de nem keres nyugvóhelyet.

Mert folyton épít ezen a lakáson és tökéletesíti katedrálisát.

Mindinkább betölti világosságával.

Ennek teljessége bekövetkeztével megszűnünk az időben élni és átfejlődünk az örökkévalóságba.

Az isteni Lélek lehellete a hét szentségben.

64. A misztikus Krisztus-test élete.

Krisztus, az isteni Megváltó, mennyei Atyjához való visszatérése pillanatában a legjobb megoldásra jött: folytonosította közöttünk életét, amennyiben az Anyaszentegyházat, a keresztény közösséget megtette misztikus testévé.

A misztikus Krisztus-test nem szimbolum vagy jel. Izzó, lüktető, szenvedő, küzdő és győzedelmes élet. Valóság, mellyel a történelemnek, a közélet vezető egyéniségeinek is számolniuk kell. Döntő és meghatározó befolyású tényező: nyomai eltörülhetetlenek és a világtörténelem fényes, kimagasló pontjai.

Nyitja e csodálatos életnek, hogy a misztikus test Krisztus erejéből merít, vele táplálkozik. Mászóval: benne kering Krisztus megváltó vére. Érverését a szentséges Szív szabályozza.

A misztikus Krisztus-testben tapasztalható csodás vérkeringés voltaképpen a hét szentségben nyilvánul meg. A hittudomány ezzel kapcsolatban nagyon találóan „csatornákról” beszél. Ezeken keresztül árad belénk Krisztus éltető és megszentelő ereje. Hasonlóképpen mondhatjuk, hogy a hét szentség páratlan erezet; benne lüktet és rajta keresztül árad a Megváltó vére, vagyis a nekünk szánt Megváltó és megszentelő erő.

A tény tehát az, hogy a hét szentség táplálja a misztikus Krisztus-testet. Ezért oly gazdag és győzedelmes, szent és szeplőtelen az Anyaszent-egyház élete.

Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk, hogy az említett vérkeringés a tagokért van, létérdeüket szolgálja. Az összesség a tagokból tevődik össze, s a közösség csak akkor él egészséges életet, ha a tagok túlnyomó részében beteljesül az élet. A vérkeringés ennél fogva az egyén, a tag létérdekeit szolgálja. A hét szentség tehát az egyéni élet megszentelődését és bőséges kialakulását eszközli. Hogy ez mennyire igaz, azt mindazok tapasztalják, akik komoly lelki életet élnek és hűségesen követik Krisztust. Ezek tudják, hogy az élet legfontosabb feladataira vonatkozólag csak egy megoldás van: a szentségek vétele által felújítani a krisztusi vérkeringésbe való bekapcsolódást. Így kell tennünk, valahányszor eljutunk az élet egyik döntő fontosságú, kimagasló pontjához, ha pl. arról van szó, hogy a házasság keretén belül új életet fakasszunk, az Egyházban folytassuk az apostoli munkát, az új életet útnak indítsuk, az elkopottat megtisztítsuk, felújítsuk, megerősítsük, tápláljuk és ha eljött az idő, méltóan befejezzük. A házasság, az egyházi rend, a keresztség, a bűnbocsánat, az Eucharisztia és az utolsó kenet szentsége ezt a célt szolgálja. Minden döntő életkörülményre van megfelelő szentség, tehát kielégítő megoldás, melynek lényege az alkalomadta szükségletnek megfelelő bekapcsolódás a krisztusi vérkeringésbe.

A keresztyén egyén, a misztikus Krisztus-test

tagja életét ez a vérkeringés tartja fenn és teszi egyáltalán léletté.

A vérkeringés ritmusát az isteni Lélek szabja meg. Itt már valóban Lélek-járás van és a Lélek néha viharos, néha gyengéd fuvallathoz hasonlítható, de feltétlen győzedelmes előhaladásával, felépítő munkájával találjuk magunkat szemben.

Ezzel a megállapítással kapcsolatban önkénytelenül ajkunkra tódul a kérdés, hogy az isteni Lélek mily szerepet játszik a hét szentség által megalapozott természetfeletti életben.

Erre csak egy válasz van: a hét szentség belekapcsol Krisztus, a Megváltó vérkeringésébe és közvetíti nekünk a természetfeletti életet. Ezt úgy is lehet mondani, hogy természetfölötti életerőt halmaz és ha fogytán van, újít fel bennünk. Az erő azonban azért adatott, hogy felhasználjuk, éljünk vele. Az isteni Lélek itt kapcsolódik bele a folyamatba mint mozgató, építő és megszentelő erő.

Mint mozgató erő útnak indít. Említettük, hogy a természetfeletti erő miért adatott. Az isteni Lélek, Aki bennünk működik, megérteti velünk, hogy a kapott erő mint az adományozó Isten egyik legszebb ajándéka roppant felelősséggel jár. Igazában ezt csak akkor vállalhatjuk, ha élünk a bennünk felgyülemlett erővel és az általa okozott feszültséget a krisztusi életalakítás teljesítményébe, művészi munkájába vezetjük le. Az isteni Lélek fényességében világosan látjuk a reánk háruló feladatot. Előfordulhat, hogy e tisztánlátás ellenére sem indulunk el Krisztus hűséges követése keskeny és meredek útján, mert még mindig holtpontra vagyunk és akaratunk nem elég erős,

hogy túlsegítsen rajta. Az isteni Lélek nem hiába mozgató erő: megadja a szükséges lökést és elindít fennkölt célunk felé.

Aki útnak indított, tovább is vezet. Erre is szükség van, mert az emberi jóakarát végtelenül gyenge és hamar ellankad a felfelé ívelő, tövises úton. Újabb és újabb elindításra, buzdításra, segítségre szorul. Az emberi elme pedig, ami az iniciatívát, a meglátást, a megvalósítandó elgondolást illeti, szintén nagyon szegény. Hamar kifogy az ideákból és ezek híján az élet sablonossá, közepszerűvé válik. Az isteni Lélek itt ismét beleszól az életbe, mint leleményes és kifogyhatatlan felépítő erő. Ellankadást, kimerülést, elkedvetlenedést, munkaszünetet nem ismer, nem tűri, hogy megálljunk az úton, lépést kell tartanunk vele, és hogy ezt megtehessük, buzdít, erősít, támogat, segít. Mellettünk áll ihletével, megtermékenyíti értelmünket, tágga teszi, kibővíti látókörünket és az élet feladatára vonatkozólag azt is megláttatja velünk, amit azelőtt semmibe se vettünk, mert annyira vakok voltunk, hogy a legközelebbi dolgokat sem láttuk. Ihlete leleményes, sokoldalú, a gyakorlatra fekteti a fösúlyt és mindig beválik. Művészi szépsége és értéke felülmúlhatatlan. Bizonyosság erre azok élethalakítása, akik követték a Szentlélek ihletét és megfogadták sugallatát. Életük harmóniája, izzó tüze, egyenletes, nemesen tagozott vonalvezetése, kiértett stílusa, mászóval minden értéke csak visszfénye a felépítő munkát vezető isteni Lélek sugallatában rejlő gazdag szépségnek. Építő erő, alkotó művész az isteni Lélek. Megtanít a Krisztustól kapott erőt

zseniálisan felhasználni és a hét szentség megalapozta életet tökéletesen alakítani.

Az isteni Lélek megszentelő erő. Életünket azáltal szenteli meg, hogy az említett módon alakítja, irányítja, vezeti. Megszentelődésünk ugyanis az élet krisztusi alakításában teljesül be. A hét szentség közvetítette kegyelem az alap. A belőle fakadó, énünket önmaga fölé emelő erő az eszköz. Az alapra építeni, az eszközt használni kell. A feltétel teljesítése csodás változással, remek fokozódással jár. Az alap önmagát szilárdítja meg, és hogy úgy mondjuk, szélesíti ki. De csak akkor, ha valóban nagyot, erőset, monumentálisat emelünk reá. Nem süllyed és nem hasad. Minél gigantikusabb az épület, annál szilárdabbá válik. Minden újabb megterheltetés erősebbé teszi. Másszóval: a kegyelem, ha felhasználjuk, megsokszorozódik az érdemszerzés által (a kegyelem felhasználása érdemmel jár, ez pedig új kegyelmet szerez, tehát az alapot, a kegyelmi gazdagságot szilárdítja). Ugyanígy vagyunk az eszközökkel, az alakító erővel is. Minél lelkiismeretesebben élünk vele, annál inkább fokozódik teljesítőképesége. Kifogyhatatlannak bizonyul, valahányszor nagy teljesítmények előtt állunk, keményfába vágjuk a fejszét és merészen a legnagyobbra vállalkozunk. A lelki élet e pazar tüneménye is a már említett okokra vezethető vissza. Az erőfeszítés, az erőfelhasználás, mint mondtuk, érdemszerző, tehát újabb kegyelmet jelent. Ez viszont az erőt duzzasztja, teljesítő-képességét fokozza. A fokozatosan fejlődő, merészen magasba szökő változás valóban pazar. Minél hűségesebben munkálkodunk az isteni Lélek irá-

nyitása, sugallata, segítsége mellett, minél bővebben élünk a Krisztus adta kegyelemmel és erővel, annál jobban bebizonyul természetfeletti mivolta: gyarapszik, a helyett, hogy kevesbedne, növekszik, a helyett, hogy fogyna. Erre a gyarapodásra és növekedésre, mint tudjuk, az isteni Lélek nevel. Valóban megszentelő erő: önmegszentelődésünk imádott és imádást érdemlő génusza.

Feleltünk a jogosult kérdésre és bebizonyult, hogy az isteni Lélek felbecsülhetetlen szerepet játszik a Krisztus hét szentsége fakasztotta csodálatos lelki életben.

65. A Szentlélek a szentségekben.

A továbbiakban arról kell megemlékeznünk, hogy az isteni Lélek miként működik bennünk a hét szentség útján és hogyan mozdítja elő lelki életünket. Könyvünk korlátozott terjedelme miatt nem foglalkozhatunk mind a hét szentséggel. Csak azokra kell szorítkoznunk, amelyek a keresztény lelki életben a legfontosabb szerepet játsszák. Ezek a keresztség, a bérmlás, a bűnbocsánat és az Eucharisztia. A mindennapi lelki élet e négyes pillérre van felépítve. Az isteni Lélek működése is ezekben nyilvánul meg a legvilágosabban. Az isteni Lélek, mint látni fogjuk, keresztségben, a lelki gyermekkor génusza, a bérmlásban a lelki érettség Istene, a bűnbocsánatban az isteni irgalom megmozdítója és az Eucharishtiában az isteni szeretet orgánuma szerepét tölti be.

66. A lélek gyermekkora.

Kezdjük a lelki gyermekkorral.

Mert a léleknek, sőt a lelki életnek is van gyermekkora.

A lelki gyermekkornak meg kezdete, elindulása.
Ez az Isten életébe való beilleszkedés.

Amit az isteni Lélek eszközöl.

A Krisztus által beteljesített megváltás eltörölte az eredeti bűnt, feltárta az örökkévalóság kapuit és lehetővé tette, hogy üdvözüljünk. Mászóval: megvetette az alapot. Ahhoz azonban, hogy tényleg üdvözüljünk, jobban mondvá, elinduljunk az üdvösség útján és „megérdemeljük” (de csak emberileg szólva, mert az üdvösséget, mint legfelsőbb kegyelmet nem lehet megérdemelni) üdvözülésünket, elkerülhetetlenül szükséges, hogy a megszentelő kegyelemben való részesülés útján bekapcsolódjunk, felemeltessünk a természetfölötti világrendbe és részünk legyen Isten életében.

Ebbeli felemelésünket és részesülésünket az isteni Lélek eszközli a keresztség szentségében. Ez az első, nagy és döntő elindítás. Üdvösségünk függ tőle. Életünkre megmásíthatatlan befolyással van. Eltörölhetetlen jegyet vés lelkünkbe: a dicsőség jegyét: ha a lélek irányításával Krisztust követjük és üdvözülünk. A kárhozat égető bélyegét, ha megtagadjuk a kegyelmet és elkárhozunk. A jegy sohasem tűnik el. Vagy ott fényeskedik homlokunkon, mint Krisztus iránt tanúsított hűségünk záloga, vagy ott él lelkünkben, mint a hálátlanul megtagadott Isten örök és jogos szemrehányása.

A bélyeg a keresztségben, már mondtuk,

a Lélek vési belénk. Ő emel fel, amennyiben a Krisztus fakasztotta kegyelemben részesít, a természetfeletti világrendbe, ennélfogva ő tesz meg Isten gyermekévé.

Krisztus világosan nyilatkozott az éjtszaka idején titokban hozzá lopódzó Nikodémusnak, és megmondotta, hogy vízzel és Szentlélekkel kell megkeresztelkednünk. Az apostoli levelek ismételtlen és nyomatékkal utalnak erre és félreérthetetlenül kidomborítják az isteni Lélek szerepét a keresztségben.

Ez azonban csak a kezdet. Az Istenhez felemelt, gyermekévé nemesített lélek tavaszának fakadása.

Elindulás.

Erre következnek az első tipegő és bizonytalan lépések. Folyton a Lélek védő szárnyai biztos melegében. Másszóval megkezdődik a legremekebb gyermekkor: a Krisztusban megszentelt lélek gyermekora.

Napsugaras évek. Boldog napok. A rügyfakadás, a bimbóba, virágba szökés felejtethetetlen, soha vissza nem térő ideje.

A romlás még nem érintette a lelket. Sátánnak, a jó örök ellenségének lehellete még nem érte el. Az eredeti bűn következtében megbomlott szenvedélyek — a megváltás ezeket magasabb célból nem tette ártalmatlanná — még nem ébredtek fel.

Az isteni Lélek résen van és bőségesen él a rendelkezésére álló rövid idővel. Alapot rak és mélyen belevési a lassan öntudatra ébredő lélekbe a krisztusi élet fenséges elvét. Az ártatlanul ragyogó, a rosszal szemben még vak szemekben lángra lobbantja az elfogulatlan kételyektől meg

nem rázkódtatott hit eleven tüzét. A puha kacsókat imára kulcsolja, a fogékony szívben — ez még szomjazza és pazarolja a legtisztább szeretetet — felépíti a mindenség legszebb remekművét: a gyermek egyszerű, meleg, közvetlen — mennyire megközelíti ez a valóságot, valóban a Szentlélek műve! — Isten-fogalmát. Engedelmességre, áldozatkésziségre, nemes simulékonyagra tanítja, egyszóval felépíti benne Isten országát.

E munka tökéletes. Ami később történik, ami az évek hosszú során jön hozzá, csak toldalék. Lehet mély és zseniális teológia, mégis csak toldalék, mert lehetetlen volna a keresztségben hozzánk jött isteni Lélek alapvető munkája nélkül. Továbbá: mi az emberi elme a kinyilatkoztatás segítségével elért minden istenismerete ahhoz a csodálatos és élethű meglátáshoz viszonyítva, amelyben a Szentlélek világosságában ébredező lélek szemléli Istent! Boldog, aki a nagyok, a szentek példájára egész életén keresztül megőrizte magában e csodás világot, az isteni Lélek világát, a lélek kegyelem-megszentelte gyermekkorát.

Felette az isteni Lélek, e szent idő génusza örködik. Nehogy a hideg, gyilkos áramlatok behatoljanak és terméketlen jéggé dermesszék a lelki tavasz összehasonlíthatatlan világát. Őnmaga is őrt áll, másokat is odaállít a gyermekkor zárt paradicsomának mesés kapuja elé, hogy a szeretet tüzes pallosával sujtsák halálra azt, aki fel meri emelni szentségtörő kezét és meg akarja fertőzni e szűzies légkört.

Az odaállítottakat: szülőket és keresztszülőket elárasztja világossággal, átizzítja szeretetével, meg-

erősíti látogatásával, bátorítja erejével, éleslátóvá teszi fényességével. Bőségesen ad minden szükségesből; felülmúlhatatlan nagyvonalúsággal szinte szórja ajándékát. Elvárja azonban, hogy az őrség, szülők és keresztszülők méltók legyenek e megtiszteltetésre, — nem csekélység a Szentlélek felelősségteljes őrségének lenni és az ártatlan gyermekkor aranykapuját őrizni — és a természetfeletti életre ébredő lelket szeretettel vezessék a Krisztusban kicsendülő úton.

Mily nagy és felmérhetetlen az isteni élet szeretete! Mily szinte anyai gonddal irányítja az első lépéseket és mily önzetlen öröket, a szeretet névtelen és ismeretlen hőseit állítja a gyermekkorát élő lélek mellé, hogy mindenünnen biztosítva legyen „és zavartalanul növekedjék korban és bölcseségben Isten és az emberek előtt”!

Az isteni Lélek valóban a lélek gyermekkorának anyai szeretetet és atyai bölcseséget sugárzó génusza. És hogy tényleg az legyen, azért kereszttettünk Isten gyermekévé a Szentlélek tüzeiben.

67. Az érett kor küszöbén.

Életünk új irányt vett a keresztségben.

Elszakadt a földtől, a nélkül, hogy elhagyta volna, égne fordította fejét és elindult az örökkévalóság beteljesülése felé.

Útján gyermekora génusza, az isteni Lélek vezette. Ő készítette az első lépésre és tanította meg Isten útjait járni. Leereszkedett gyermekded egyszerűségéhez és elkísérte a fejlődés, az érés különböző fokain keresztül a küzdelmes férfikor, a lelki felnőtttség mezsgyéjéig.

A határkőnél az isteni Lélek nem hagyta el. Csak megváltoztatta hangját, új nyelvezetet használt és eddig nem szokott módon szolt hozzá, midőn a bérálás szentségében Krisztus lovagjává ütötte és megértette vele, hogy az idő fordult és e fordulás új feladatot, új módszert hoz magával, de megköveteli a régi hűséget és gyermekded odaadást, mert az élet csakis ezen a megbízható alapon folyhat tovább. A bérálás eszközölte lovaggáavatás elsősorban boldogító, de ugyanakkor ijesztő megállapítással jár. A Lélek által lovaggá ütött érettsége teljes kifejelettségének tudatára ébred.

A nagy felébredés boldoggá teszi. Érti duzzadó erejét. Érintetlen életképességét, cselekedni vágyása termékeny feszültségét, kiérett tehetsége alkotó erejét. A jövő új, tökéletesen kiélesedett körvonalakban tárul fel előtte és mély bepillantást nyújt az élet zajos, zakatoló műhelyébe, kiszámíthatatlan lehetőségeibe. A reményteli várakozás forró, szenvedélyes láza hullámszik, háborog énében. Egyáltalán nagy változáson megy keresztül: emberré érik és a komoly, nagy élet mélyen, várakozással telten szemébe néz. Pillantása alatt megrázkódik, lepattantja magáról az édes gyermekkor utolsó szép foszlányait és érettsége tudatában útnak indul az új úton, ismeretlen, de vonzó irányok felé. Az isteni Lélek ismét kézen fogja. Szorítása már nem gyengéd simogató. Kemény, ahogy Isten csak az érettekkal, férfiakkal, lovagjaival szokott kezelt fogni.

Boldoggá ez az acélos kézfogás teszi, mert megérzi benne a győzedelmes élet ígérését.

Ugyanakkor ránehezedik az élet bizonytalan-

sága, a jövő rejtelmes köde. Üdvös félelem reszketeti meg a lelkét és érezteti vele, hogy az érett, férfivá serdült ember sem mindenható az étellel szemben. E pillanatban sejti meg csalahatatlan, benső életösztonnel, hogy sok, keserves küzdelmen kell keresztülvergődnie, sok megpróbáltatásban lesz része és életében több lesz a viharos óra, mint a napsugaras, zavartalan boldogság. Az eljövendő élet-halál harc jeges előszele érinti lelkét és a fagyos, dermesztő érzés vezeti őt ismét gyermekkora géniuszához, az erős Lélekhez.

A Lélek közelléte száműzi a pillanatnyi félelmet. Most már tudja, hogy küzdeni fog. Végigvívja a Lélek fegyverével az élet-halál harcot, győzni fog, mert a Lélek győzedelmeskedik benne és térdre kényszeríti a büszke életet, amely egy pillanatra annyira megfélemlítette. Ebben a tudatban indul útnak kemény és bátor lépésekkel és ez teszi acélossá akaratát, valahányszor szüksége van benső megszilárdulásra, törést nem ismerő keménységre.

A Lélek lovagja nem csalódik.

A Lélek hű marad a bérálásban adott szavához. Jelen van mindig, mikor égető szükség van reá és áttűzesíti kezében a kardot, hogy félelmetes szikrázása megfutamítsa az ellenséget.

Jelen van a benső vihar, a kétkedés, a bizonytalan tapogatódzás elcsüggesztő óráiban és világosságot fakaszt a legsötétebb éjtszakában. Elviselhetővé teszi a vajúdás, a keserves önvád, jogosult szemrehányás perceit és kiutat nyit ott, ahol emberi elme már nem talál megoldást.

A fájdalmas elválások, a végleges elszakadások, a jóvátehetetlen megrázkódtatások, a megsemmisítő csalódások, a porig alázó melléfogások összefüggéseikben világossá válnak fényességében. Ez teszi elviselhetővé az élet sötét pontjait, fakaszt áldást és termékenységet belőlük.

Nem túlzás, ha mindent összefoglalva azt mondjuk, hogy a bérálásban hozzánk jött Lélek, aki végleg lakást vett bennünk és ragyogó templomává avatott, életünk tüze, gondolkodó elménk világossága, akaratunk ereje, érzelmünk ritmusa és cselekvésünk lendülete. A szó teljes értelmében átítatja lényünket megszentelő, alakító erejével, átáramlik életünkön, végigviharzik rajtunk, hogy elindulásunkra folytatás és méltó befejezés következék.

Életünk ennél fogva mindig Lélek-járás.

Igy hat a bérálás szentsége életünkre és így működik benne érett férfikorunk imádott Istene: a Lélek.

68. A bűnbocsánat.

Aki ismeri az életet, nem tagadhatja, hogy penitenciára, bűnbánatra és bűnbocsánatra szükség van.

Krisztus, az isteni Megváltó előrelátóan gondoskodott rólunk és üdvrendszerébe a bűnbocsánatot is felvette. Külön szentséget rendelt erre a célra és segített emberi gyarlóságunkon.

Ennek tudatában vagyunk és bőségesen élünk a bűnbocsánat szentsége nyújtotta kegyelemmel.

Kevésbé vagyunk azonban annak tudatában,

hogy az isteni Lélek mily nagy szerepet játszik és mennyit tesz értünk e nagyjelentőségű szentségben.

Pedig tudnunk illene, hogy a bűnbocsánat szentsége, amelyben Isten végtelen irgalma érvényesül, a felfoghatatlan isteni jóság, a kimeríthetetlen isteni szeretet gyümölcse, pazar megnyilvánulása.

Az összefüggés világos. Ahol szeretet megnyilvánulásáról van szó és amikor az isteni szeretet vesz anyai karjaiba, mindig az isteni Lélekkel találkozunk, mert — ezt már az előző fejezetekből tudjuk — a Lélek szeretet.

A szeretet, az isteni Lélek pazar módon nyilatkozik meg a bűnbocsánat szentségében. Szinte felülmúlja önmagát és csodát csodára halmoz, hogy elérje célját és megmentse sokat veszélyeztetett lelkünket.

Egyik legnagyobb csodája, hogy fátyolt borít hűtlenségünkre. A keresztség felvételekor, mikor első ízben találkoztunk Vele, felesküdtünk zászlájára. A bérmálás ünnepélyes pillanatában lovagjává avatott, tehát a legnagyobb kitüntetésben részesített és ehhez még megadta a kegyelmet, hogy méltóan viseljük a meg nem érdemelt felemelést. Mindezt könnyelműen elfeledtük és érthetetlen hálátlansággal megtagadtuk a Szentlelket, mert bűnt követtünk el és a Lélek ellenségének beszenyyezett zászlájához szegődtünk. A bűn elveteműsége ebben rejlik és ez oly nagy, hogy megérdemli az isteni Lélek teljes és végleges elfordulását.

A szeretet azonban, legnagyobb szerencsénkre másként gondolkozik. Kifogyhatatlan jósága túl-

teszi magát minden hálátlanságon, fátyolt, sűrű, átláthatatlan fátyolt borít a bemocskolt multra és — a halhatatlan lélek örök üdvösségét véve tekintetbe — mindent megtesz, hogy visszahódítsa az elpártolt, a kárhozat örvényébe került lelket.

Felfoghatatlan misztérium, megfejthetetlen titok ez. A szeretet, az isteni Lélek titka.

A visszahódító szeretet, a Lélek azzal kezdi működését, hogy világosságot gyújt a bűnös lélekben és előkészítő sugallatával jobb belátásra bírja. Ha sugallat nem elegendő és a lélek konozul elzárkózik a világosság elől, más eszközökhöz nyúl és vihart támaszt, csapások, megrázkódtatások, csalódások, veszteségek, szenvedések beláthatatlan sorozata kezdődik ekkor. A legkevesebb ember gondol ilyenkor az isteni Lélekre és tudja, hogy Lélek-járás van a szó legviharosabb értelmében. A Lélek, tekintettel a veszélyeztetett örök üdvösségre, szószerint feldúlja a legbékésebb, legsikerültebb emberi életet és nem nyugszik, míg elérte célját. Az orkán csak akkor ül el, ha a bűnös lélek végre összeroppan, lepattan róla a megátalkodottság kérge, komolyan gondolkozik helyzete felett és végre belátja, hogy mily nemtelenül cselekedett, midőn elpártolt a Szentlélektől és megtagadta jóságos Istenét.

Ez azonban csak a Lélek-fakasztotta pálfordulás kezdete. Kiindulópontja az őszinte, mélységes bánatnak, amely szintén az isteni Lélek műve.

A jobb belátás még nem elegendő ahhoz, hogy őszintén megbánjuk, amit tettünk. Vannak szenvedélyes bűnök is és ezek mélyen bennegyökereznek a lélekben. Belátjuk elvetemültségüket és

mégse tudunk elszakadni tőlük. Amilyen könnyen megtagadtuk Istent, oly nehezen tudjuk megtagadni a bűnt és elszakadni a vétek-fakasztotta színes illúzió fullasztó mámorától. Erre csak a szeretet, amely minden izzó szenvedélynél szenvedélyesebb, tesz képessé, mert a konok és a maga útját járó szenvedélyt csak a még hatalmasabb szenvedély képes legyűrni. Ez fakad fel a Lélekjárás nyomában, ez a szent, izzó, égető szenvedély, ez gyúrja át a bűnöst Isten kedvelt gyermekévé és ennek tűzében alakulnak a Krisztusnak önfeláldozóan szolgáló Magdolnák. Hogy ezt a szenvedélyt, melynek tűzében minden más porrá ég, a győzedelmes isteni szeretet, a Lélek fakasztja, nem szorul magyarázatra. Ki fakasztaná, ha nem ő, ki-ben volna ennyi erő, ha nem Őbenne? A Lélekjárás tehát mély nyomot hagy a lélekben: bűnbánatot fakaszt, elszakít, mégpedig véglegesen a multtól és új irányba, az üdvösség felé tereli a legnemesebb szenvedély a mélységes Isten-szeretet tüzelte akaratot.

A Lélek ekkor, mint az Irás mondja: „Postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus” (kimondhatatlan fohászokban könyörög érettünk) és kieszközli számunkra, hogy Krisztus érdemei alapján részesüljünk a szentségi bűnbocsánat kegyelmében és valóban megszabaduljunk vétkeink átkos terhétől.

Szolgáját, a gyóntatót megfelelő világossággal árasztja el és szinte a szájába adja azokat a szavakat, amelyekre szükségünk van és legjobban hatnak felszabaduló lelkünkre.

És miután részesültünk a feloldozásban, a szük-

séges jóvátétel elvégzésében is segítségünkre van. Megerősíti akaratunkat, sokoldalúvá teszi szeretetünket, állhatatossá elhatározásunkat, felfokozza áldozatkészségünket és megtermékenyíti komoly bűnbánatunk engesztelő cselekedeteit. Az isteni Lélek nagy szerepet játszik minden gyónásunkban akkor is, ha csak kisebb hibákról, gyarlóságokról, fogyatkozásokról van szó. Ebben az esetben is felvilágosít, megerősít, irányítja lelkivezetőnket és képessé tesz, hogy fokról-fokra tisztuljunk, fejlődjünk, nemesüljünk, előhaladjunk a lelki kibontakozás útján és mindig jobban megszentelődjünk.

A bűnbocsánat szentségében benne izzik Isten jóságos, hozzánk, bűnösökhöz leereszkedő szeretete. És az isteni Lélek, Aki itt jár közöttünk, bűnösök között, hogy megszabadítson lealázó bilincseinktől és biztosítsa számunkra Isten gyermekei korlátlan szabadságát.

Lélek-járás ez, melynek valódi jelentőségét csak az képes kellőképp mérlegelni, aki tudatában van a bűn rabszolgasága és Isten gyermekei szabadsága közötti különbségnek.

69. Az Eucharisztia.

Az isteni Lelket sohasem lehet elvonatkoztatni Krisztustól. Leszállott reá, elárasztotta szent emberségét, midőn a Jordán vizében megkeresztelkedett. Krisztus minden szavában, érzelmében és cselekedetében benne izzik az isteni Lélek tüze. Ő és a Lélek egy, miként egy Ő az Atyával is.

A Lelket ennél fogva Krisztus legcsodálatosabb szentségétől, az Eucharisziától, amit Aquinói Szent

Tamás „Sacramentum mirabile”-nek (csodálatos szentség) nevez, sem lehet elvonatkoztatni.

A Lélek benne izzik, benne lüktet Krisztus imádandó és megmagyarázhatatlan eucharisztikus életében. Kettős tűzzel állunk itt szemben (Isten szempontjából ez is egy és osztatlan): Krisztus, a Megváltó felülmúlhatatlan, a Golgota-áldozatban beteljesülő, az Eucharishtiában folyton megnyilvánuló szeretetével és a Tőle elválaszthatatlan isteni Lélek tüzes izzásával, amely mint soha meg nem szűnő örök pünkösöd, szintén az Eucharishtiából árasztja felénk áldásdús sugarait.

Az Eucharishtiában Krisztust kapjuk és veszünk. Azt azonban, hogy e vétel üdvösség és ne kárhozat, kegyelem és ne ítélet, termékenység és ne szentségtörésbe fagyott élet legyen, az isteni Lélek eszközli, kinek teljessége a hozzánk jött és bennünk lakást vett Krisztusból belénk is átárad, hogy izzásba hozzon, megszenteljen és képessé tegyen a Krisztus-hozta kegyelemmel együtt működni, ezáltal életünket megszentelni.

Csodás összeműködés ez Krisztus és a Vele jött Lélek között. A szeretet misztériuma az Eucharishtiában. Hasznát ennek halhatatlan lelkünk látja, mert e csoda csak érette történik és válik megszentelő valósággá.

Egyik leggyönyörűbb megnyilvánulását az eucharisztikus jelenlétben élvezzük.

Tudjuk, hogy a minket végtelenül szerető Krisztusnak mennyire nehezére esett a távozás, a tőlünk való elszakadás. Szerető Szíve ekkor alkalmazta az öröktől fogva elhatározott megoldást és biztosította a legméltóságosabb Oltáriszentség-

ben, az Eucharishtiában boldogító jelenlétét, velünk való együttlétét.

Ismerte az emberi életet és annak egyik legnagyobb keserűségét: az elhagyatottságot. Az Olajfák hegyén, a gyalulatlan keresztfa oltárán ennek az egyedüllétnek roppant súlya szakadt megsebzett vállára. Elárvult, hogy enyhítse árvaságunkat. Enyhített helyzetünkön, száműzte életünkől az elhagyatottságot: velünk maradt az Eucharishtiában, folytonosította jelenlétét az Oltáriszentségben.

Tengelye, menedéke, bizalmasa, erő és vigasz forrása lett a sokat hányatott, folyton küzdő, kimerült és megkínzott embernek.

A megértő és megsegítő szeretet csodája ez, remekműve az isteni Szívnek, amely mindenét odaadta és adományába isteni zsenialitással minden képességét belefektette, hogy az isteni szeretet tüzeiben nyújtson a halálra sebzett emberiségnek gyógyulást és boldogságot.

Itt bukkanunk a Lélek nyomára és kapcsolódunk bele jelenlétebe. Az Istenből, Krisztusból felénk áradó szeretet áldásos hullámváza mindig Lélek-járás, az isteni Lélek jelenléte, ragyogása a soha meg nem szűnő örök Pünkösdeknek.

Az örökmécs szelíden lobogó fényénél erre is gondoljunk és ha az eucharisztikus Krisztus lábához borulunk, hogy enyhülést, vigaszt, bátorítást és erőt merítsünk, ne feledkezzünk meg az isteni Lélekről, aki benne izzik Krisztus forró szeretetében és akinek ritmusa együtt lüktet az érettünk dobogó isteni Szívvel.

E ritmus az eucharisztikus áldozatból sem hiányzik.

Krisztus megváltó kereszthalálának vértelen megisméltlése az újszövetség oltárán bemutatott áldozat, a szentmise az imádó, az engesztelő, a hálaadó és kérelmező szeretet csodája. A kifogyhatatlan, jótéteményeiben leleményes isteni szeretet mirákuluma. Lehetetlen, hogy hiányozzék belőle a Lélek! Annyira lehetetlen, hogy nem tudunk a Golgota véres tragédiájára és vértelen eucharisztikus megisméltlődésére gondolni a nélkül, hogy éreznők az isteni Lélek tüzet és követnők járásának izzó nyomát.

Az isteni Megváltó szeretete a Golgota-áldozatban felülmúlta magát, mert teljes megsemmisüléshez, kínos és porig alázó halálhoz vezetett. Annyira mély, izzó és teljes volt, hogy mindenét odaadta: megsemmisítette, vérpadra dobta a szentséges Szűz szeplőtelen anyaságából kisarjadt szent emberséget, Isten legremekebb alkotását. Ha megfontoljuk, hogy mi az, ami a Golgota-magaslaton a kereszthalál pillanatában megsemmisült, hogy a feltámadás által végleg megdicsőüljön és felelevenítjük magunkban, hogy a megsemmisülés hogyan, mily megrendítő körülmények között ment végbe, akkor halvány fogalmat alkothatunk magunknak arról, hogy mily hatalmas a megváltó áldozatot megsemmisítő, porrá égető tűz: az isteni szeretet, a Pneuma, a Lélek.

Járásának nyomát az Eucharisztia áldozatában meg nem látni azonos a legméltóságosabb Oltáriszentség lényegének meg nem értésével és a benne élő és működő Krisztus szeretetteljes szándékainak félremagyarázásával.

Ugyanezt mondhatjuk az eucharisztikus egye-

süléssel, a szentáldozással kapcsolatban is. Ebben a Megváltó egyesül a megváltottal, hogy mint a lélek természetfeletti, isteni tápláléka megerősítse az élet útján és üdvösségéhez vezesse. Mennyi szeretet kell e soha be nem tölthető szakadék (Krisztus és az emberi lélek között), e soha át nemidalható távolság tekintetbe nem vételéhez. Krisztus az isteni végtelenség távol messzeségéből jön hozzánk a „panis angelicus” (angyali kenyér, Aquinói Szent Tamás) vételekor. Hozzánk alázkodik, kicsiségünk parányi mértékéhez alkalmazkodik, semmiségünkhöz símul, hogy magunk fölé emeljen, naggyá tegyen és isteni életében részesítsen. Ki készíti erre, ha nem a vele egy isteni Lélek, aki egyúttal az Atya szeretete is és aki oly szenvedélyesen szereti a halálosan beteg, a gyógyító kéz jótéteményére szoruló emberiséget.

Az áldozóban, az Eucharisztia kiváltságos gyermekében Krisztus vesz lakást, a vele jött Lélek fakaszt világosságot, gyújt tüzet. Sohasem szabad erről megfeledkezni. A szentáldozás magasztos pillanatában fel kell tárni a lelket az isteni Léleknek is, hogy Krisztussal való csodás együttműködésével megszentelődésünk alapja és üdvösségünk kegyes biztosítója legyen.

Az Eucharisztia csodálatos életében nyomon követjük az isteni Lélek járását. Minél őszintébb vágyakozással lépünk e nyomokba, annál mélyebben vésődik belénk az isteni Lélek szándékainak megértése, imádandó lényének szeretete és annál gazdagabbá válik bennünk működése, eljövételének és köztünk járásának e végső célpontja.

70. A haldoklók szentsége.

Végül még arról is meg kell emlékeznünk, hogy a Lélek, aki benne izzott életünk minden kimagasló mozzanatában és befolyásolta még a leg-egyszerűbb történéseket is, a döntő pillanatban, a halál órájában sem hagy egyedül: jelen van, megerősít és — ez életben bizony utoljára — belénk sugározza az isteni szeretet jótevő, felbátorító melegét.

Szükségünk van erre. Különösen a halál pillanatában.

Mert meghalni nem egyszerű dolog.

Művészet.

A szentek művészete, Tanítómestere az isteni Lélek.

A halál pillanatában sűrűsödik össze minden:

A kevés jó, amit tettünk, a sok alkalom, amit elmulasztottunk.

A sok elkövetett rossz és az azt nyomon kísérő szemrehányás, lelkipurdalás, fájdalom.

Az élet színes, gyors és mozgalmas képekben pereg le előttünk. Az ítélőbíró már jelentkezik: ez a megvesztegethetetlen lelkiismeret.

Igazságos szava villámként csap belénk. Szélvészként száguld végig életünkön. Vihart támaszt, melyet elcsitítani túl gyengének bizonyulunk.

Ekkor bizonyosodik be, amiről annyiszor hallottunk, hogy aki nem veszi komolyan Istent, nem kerülí a bűnt és nem szenteli meg életét, szelet vet, hogy vihart arasson.

És most itt a vihar.

Arathatunk!

Ebben a sivár pillanatban újonnan részünk van — ezt valóban nem érdemeltük meg — a Lélekjárás kegyelmében.

A haldoklók szentségét hozzák. Krisztus engesztelő érdeme ismét — ezúttal utoljára — végigárad énünkön, s természetfeletti örök életet támaszt ott, ahol már-már a halál fekete árnyéka terpeszkedett.

E kegyelem Krisztusból fakad. Énünket a Vele egy, halálos ágyunkhoz eljött Lélek mozdítja meg, hogy befogadja a megszentelő erőt és segítségével előkészüljön a „transitus”-ra, az átmenetre az örökkévalóságba.

„Beati mortui, qui in Domino moriuntur” — Boldog, aki az Úr erejében hal meg s megy át az örök Bíróhoz! Mennyire igaz az Irás szava!

A Lélek valóban boldoggá teszi azt, aki hozzá menekül a döntő pillanatban és kéri Őt, hogy kellőképpen éljen a Krisztus-adta kegyelemmel és méltóan felkészüljön a nagy pillanatra.

Mennyire átváltozik erre minden.

A halál, énünk kettéhasadása, a lélek elválása a testtől már nem fáj. A megerősítő Lélek tüzeiben megsemmisül a halál fájdalma, eltompul az eltávolzás tövise.

A száműzött félelmet reménység váltja fel. És bizalom.

Pedig volna mitől félni!

Már tisztán látunk mindent: ami volt és ami lenne, ha...

Ha az isteni Lélek nem gyujtaná meg bennünk (Krisztus kegyelme alapján) az izzó szeretet tüzét.

Az alig dobogó, haláltusáját vívó szívünkben lobogó tűz az áldozat máglyája.

Igaz, hogy porrá égünk, megsemmisülünk, elmúlunk benne (halál). De ez az áldozat kiengeszteli Istent. Az elmúlás ennél fogva csak átmenet: átfajlás a kínszárgatta, sokat hányatozott időből a boldog, békés örökkévalóságba.

Tisztán látjuk mindezt. És érezzük az erős Lélek jelenlétét. Ezért nem félünk. És bízunk reményteljes bizalommal Isten irgalmas jóságában.

A Lélek tüzeiben érezzük Krisztus jelenlétét, az Istenanya közelségét, védnökeink, az Őrangyal és kedvelt szentjeink hathatós pártfogását.

Észre sem vesszük, mint emészt meg a szeretet máglyáján lobogó, az isteni Lélek gyújtotta szeretet tüze.

Mire észrevevessük, hogy engesztelő áldozatunkban porrá égtünk, már túl vagyunk rajta.

És hálát adunk a Léleknek, mert Isten ölébe vezetett.

Még akkor is, ha maradt engesztelnivaló és még át kell esnünk a végső tisztulás (tisztítóhely) fájdalmas folyamatán.

*

Nagy a Lélek és valóban csodálatraméltó.

A Krisztus adta hét szentségben Ő működik. Az általuk megszentelt életben az Ő járása teljesül be.

Köztünk jár. A szentségekben vesszük alkotó, megszentelő lehelletét.

A Lélek lehellete életet fakaszt bennünk és életben tartja a misztikus Krisztus-test, az Anya-szentegyház győzelmes érverését.

Az isteni Lélek szerepe a lelki életben.

71. Az isteni Megváltó életalakítása.

Az isteni Megváltó életalakítása által mutatta meg mindannyiunknak, hogy hogyan kell az étellel bánni, miként kell tartalmassá tenni, mily irányba kell fejleszteni cselekedeteinket, hogy tényleg megfeleljünk Isten elvárásának, kihámozzuk, fejlesszük, tökéletesítsük a belénk fektetett értékeket és elérjük életünk célját, az örök üdvösséget.

Krisztus példája követéséhez, életalakítása utánaképzéséhez, másszóval a komoly és mélységes lelki élethez szükségünk van az erényekre. Csakis az erények komoly gyakorlása érdemteljes élet, vagyis csak az erényes élet vezet Krisztus követéséhez és tesz hozzá hasonlót.

Az erényeket viszont az isteni Lélek bennünk lakozásának köszönjük. Ő ajándékoz meg e remek tulajdonságokkal és teszi lehetővé, hogy lelkiismeretes gyakorlásuk által Krisztus követése ragyogó útjára lépjünk.

Az isteni Lélek tehát kiindulópontja és fenntartója erényes életünknek, másszóval zseniális mestere kibontakozó életművészetünknek.

72. Mi az erény?

Ahhoz, hogy a Szentlélek bennünk lakozása eme pazar következményének jelentőségét megértsük, tudnunk kell, hogy mi az erény.

Erre a kérdésre teljes általánosságban felelünk és Aquinói Szent Tamással azt mondjuk, hogy az erény a léleknek az akaratot tökéletesítő és azt jóra készítő tulajdonsága. (Summa teol. I—II. qu. L. 5. A. 3.)

Az erény ennél fogva állandó, a lélekben gyökerező tulajdonság és nem pillanatnyi fellobbanás gyümölcse. Jellemzi a lelket, áthatja az egyéniséget, feltétlen kormányzó, irányító tényező és befolyását az élet minden vonatkozására kiterjeszti. Benső indítóereje megszakítás nélkül — tehát nemcsak különös alkalmakkor — jóra serkent és a lényegéhez tartozó hatalmával képesít és kényszerít, hogy a jót tegyünk és éljünk a benne rejlő cselekvő erővel. Leleményes és sokoldalú, a legnehezebb körülmények között is rögtön feltalálja magát: erkölcsi súlyánál fogva mindig törekvésének tárgya és célja felé hajlik és minden eszközt igénybe vesz, hogy el is érje.

Szent Tamás imént idézett meghatározásából az is kitűnik, hogy az erény tökéletesíti az akaratot és megerősíti a jóban.

Az erény összes lelki tulajdonságainkat tökéletesíti és mindegyikre nagy hatással van. Különösen azonban az akaratot befolyásolja (és tökéletesíti), mert minden jócselekedethez az akarat megmozdulása szükséges. Ezzel kapcsolatban érdekes kölcsönhatásról kell megemlékeznünk. Az erény — bővebben erre, sajnos, nem térhetünk ki — az akarat folyton ismétlődő, egy és ugyanazon jóra törekvő és eredményteljes megmozdulásai alapján fejlődött ki és vált mindent befolyásoló, a lelki életet irányító tulajdonsággá. Az erény ki-

bontakozásának és megszilárdulásának alapja e szerint a gyakorlat, ennek viszont az akarata a leg-hathatósabb rúgója. Az erény, miután kibontakozott, döntő befolyással van az akaratra: megerősíti, nemesíti, acélossá, ellenállóképessé és főleg állhatatossá teszi. A kettő tehát kölcsönösen segíti, kiegészíti egymást és annyira összeforr, hogy a gyakorlatban elválaszthatatlanná válik.

Meg kell még jegyeznünk, hogy az erény az akaratot Szent Tamás meghatározása szerint megerősíti a jóban. A gyakorlatban ez annyit tesz, hogy a jóban összpontosítja az akarata minden erejét, megkönnyíti és kellemessé teszi számára a rendes jócselekedeteket, míg a rendkívüliek véghezviteléhez megfelelő bátorsággal és teljesítőképességgel ruházza fel.

Az imént magyarázott meghatározás általános és minden erényre vonatkozik: a természetes vagy a gyakorlat útján szerzettekre éppúgy, mint a természetfelettiakra, vagy a Szentlélek által belénk öntöttekre.

A természetes erények, melyek jelentőségét Plato, Seneca és a pogány kultúra többi nagyjai is elismerték, és amelyek ma is az ú. n. világi erkölcs lényegéhez tartoznak, csak korlátolt szerepet játszanak a lelki életben, amennyiben az erényes élet természetadta alapját képezik. Szerepük azért korlátolt, mert teljesítőképességük és erejük is az: egy bizonyos határon túl már nem képesek az embert vezetni és egyáltalán nem képesek oly cselekedetek kiindulópontjává válni, amelyek természetfeletti értéküknél fogva érdemszerzők és az örök üdvösséget vonják maguk után. A lelki életnek

azért a természetes erényekre is szüksége van, de csak azon célból, hogy kiegészülésüket, beteljesülésüket a Szentlélek adta természetfeletti erényekben találják meg. Szükségesek tehát, mert elindulást jelentenek a természetfeletti belénk öntött erények csodálatos világa felé, de nem elegendők, mert a természetfelettiekben való kicsendülés nélkül nem képesítenek természetfeletti teljesítményre vagy érdemszerzésre.

73. Hlt. Remény. Szeretet.

Az isteni Lélek által belénk öntött erények között első helyen a három isteni erény: a hit, a remény és a szeretet áll.

A tridenti zsinat tanítása szerint azért nevezzük őket isteni erényeknek, mert közvetlen tárgyuk Isten, vagyis közvetlenül Istenre vonatkoznak, feléje irányítanak, továbbá mert közvetlenül Istentől származnak, vagy amint mondani szokás, a Szentlélek önti őket lelkünkbe. (Conc. Trid. Sess. VI. cap. VII.)

Szent Pál erre vonatkozó tanításával (I Kor. 13, 13.) a tridenti zsinat is foglalkozott és megállapította, hogy az ember a megigazulás (iustificatio) pillanatában bűnei bocsánatával a három isteni erényt: a hitet, reményt és a szeretetet is megkapja. (Trid. zsinat u. o.) Ehhez még hozzáfűzhetjük Szent Tamás kijelentését, amely szerint Isten az embert természetes és természetfeletti boldogságra rendelte. Az előbbi természetadta erejével érheti el, az utóbbihoz természetfeletti eszközökre van szüksége. Isten, Aki e magas célt rendelte, a szük-

séges eszközöket is megadta: ezek a Szentlélek bennünk lakozása és az általa belénk öntött isteni erények. (Summa teol. I—II. LXII. a. 1.)

A természetfeletti cél, az örök boldogság elérésének legfontosabb eszköze kétségkívül a hit isteni erénye. Általa igaznak tartjuk, amit Isten kinyilatkoztatót, de nem mert értelmünk természetes világosságánál meggyőződhetünk a kinyilatkoztatás benső igazságáról, hanem mert elfogadjuk a magát kinyilatkoztató Isten szavát, aki nem csal és nem csalatkozik. A hit isteni erények nélkül, mint az imént adott meghatározásból is kitűnik, nem volnánk képesek elfogadni és igaznak tartani Isten szavát, mert mint tudjuk, az értelem természetes világossága még ahhoz sem elegendő, hogy behatoljunk a természetes világrend titkaiba, nemhogy feltárná előttünk Isten titkait és a természetfeletti világrend szépségeit. A bennünk lakozó isteni Lélek ezen adományának, a hitnek köszönjük, hogy ismerjük Istent, elfogadjuk, igaznak tartjuk szavát és üdvözülünk.

A másik isteni erény a remény. Általa megvan bennünk a teljes bizalom abban, hogy részesülünk az örök boldogságban és megkapjuk a hozzá szükséges eszközöket.

A remény is isteni erény. Közvetlen tárgya Isten, mégpedig kettős értelemben: mint cél, mert az általa óhajtott örök boldogság Isten maga, továbbá mert az eszközök is közvetlenül Istentől származnak (megszentelő kegyelem stb.).

A remény is elkerülhetetlenül szükséges az üdvösséghez. Ahhoz ugyanis, hogy elérjük az örök célt, nem elegendő az ismeret. Meg kell győződ-

nünk arról, hogy elérhető és hogy birtokába juthatunk. Az örök életre és a hozzá szükséges eszközökre vonatkozólag addig nem bízhatunk abban, hogy célt érünk, míg a Szentlélek nem önti belénk a remény isteni erényét és nem érteti meg velünk, hogy meggyőződésünk biztos alapon nyugszik, mert Isten szava és ígérete sohasem változik, mindig beteljesül.

A hit és a remény a szeretetben csendül ki. Ez mindenképp között a legnagyobb. (I Kor. 13, 13.) Oly tüzet gyújt lelkünkben, melynek lendülete Istenhez visz. A benne megfeszülő és a belőle kipattanó lendítő erő nélkül nem vagyunk képesek Isten felé fordulni, utána vágyakozni és Őt elérni. Az isteni Lélek, aki a megszemélyesült szeretet, természetesen ebbe az erénybe fekteti bele izzása legjavát és ennek megtermékenyítő erejével táplálja lelkünket, hogy felfokozza benne az Istent szomjazó nemes szenvedélyt, amely sohasem marad végső és örök kielégülés nélkül.

74. A sarkalatos erények.

A legfontosabb isteni erény, a szeretet irányítja és szabályozza viszonyunkat Istennel. Hatása és befolyása azonban embertársainkkal való kapcsolatainkra is kiterjed, mert aki Istent szereti, annak szeretnie kell az embert is, aki Isten képmása. Ez egyébként, mint tudjuk, egyik pillére a Krisztus adta legfőbb életszabálynak, a szeretet törvényének.

Embertársainkkal való viszonyunkat a szeretet

a sarkalatos erények által szabályozza. Ezek a következők:

Az okosság. Általa képessé válunk azt tenni, ami megfelel az adott körülményeknek és meg-egyezik Isten törvényével, továbbá kerülni mind-azt, ami ellenkezik vele.

Az igazságosság. Arra serkent, hogy mindenki-nek feltétlen megadjuk, ami őt jogosan megilleti.

Az erősség. Biztosítja a harmóniát és fenntartja az egyensúlyt a merészség és a félelem között, tehát az észszerű arany középútra terel.

A mértékletesség. Erélyes kézzel szabályozza fizikai természetünk szükségleteiből fakadó kíván-ságainkat és megóv minden kártékony túltengéstől.

E sarkalatos erényektől függnék, ami egyéb-ként a „sarkalatos” név által is jelezve van, a töb-biek. Ezekkel a már többször említett rövidség kedvéért itt, sajnos, nem foglalkozhatunk.

Az egyházatyák és hittudósok általános nézete szerint a sarkalatos és többi erényeket is a Szent-léleknek köszönjük. Ő gazdagítja lelkünket e kiváló tulajdonságokkal és könnyíti meg általuk az üdvösség, a lelki élet nem éppen egyszerű útját.

E kérdés egyébként heves vita tárgyát képezte azelőtt. Az Egyház még nem döntött, de oda nyilat-kozott, hogy elfogadhatjuk a hittudósoknak a Szent-írásra és a szentatyákra támaszkodó tanítását, amely szerint a sarkalatos erények is az isteni Lélek adománya.

Hogy a Szentatyák erre vonatkozólag hogyan gondolkoztak, azt Szent Ágoston mondása vázolja. Hippó püspöke szerint „ezek az erények (a sarka-latos erényekről beszél) itt, a siralom völgyében

Isten kegyelme által adatnak nekünk." (Jn. Psalm. 83, 2. 11.)

75. Az Isteni Lélek a lelki életben.

Az isteni Lélek, mint láttuk, nagy szerepet játszik a lelki életben. Hiszen tőle származnak az erények, amelyek oly gazdaggá és érdemszerzővé teszik életünket.

Csak nagy megilletődéssel vesszük tudomásul ezt a boldogító igazságot és izzó hálával fontoljuk meg, hogy erényes életünk minden megmozdulásában benne izzik a zseniális isteni Lélek irányító ereje, aki bennünk lakozik, hogy megszenteljen és ezáltal dicsőítse az örök Atyát és akit küldött, Jézus Krisztust.

Az isteni Lélek ajándékai.

76. Izaiás próféta szava.

Izaiás, az élesszemű próféta gyönyörű szavakkal emlékezik meg az isteni Lélek működéséről, lelki életünket felépítő tevékenységének csodaszép világáról. Következésképpen nyilatkozik: „És megnyugszik rajta (az emberi lelken) az Úr Lelke: a bölcsesség és az értelem lelke, a jótanács és az erősség lelke, a tudomány és az áhitat lelke, és majd eltelik az Úr félelmének lelkével.” (Izaiás 11, 2—3.)

A kinyilatkoztatás eme nagy horderejű szavai élesen rávilágítanak az isteni Lélek bennünk megnyilvánuló működésére, néven nevezik pazar ajándékait és hathatósan kidomborítják felbecsülhetetlen jelentőségét. Másszóval: elevenen vázolják az isteni Lélek járásának kimagasló pontjait és arra kényszerítenek, hogy behatóan foglalkozzunk a Szentlélek irányította lelki élet e pazar megnyilvánulásával.

A Próféta szavaiból világosan kitűnik, hogy a hozzánk eljött, bennünk működő és lelki életünket irányító isteni Lélek nem elégszik meg eddig vázolt működésével. Többet akar értünk tenni és ezért hétszeres ajándékával gazdagítja lelkünket.

77. Az isteni szeretet csodája.

Önkénytelenül ajkunkra tolul a kérdés: mit értünk a Szentlélek ajándéka alatt?

A legvilágosabb választ a skolasztikus iskola legtehetségesebb feje, Aquinói Szent Tamás adja (Summa teol. I—II. Qu. LXVIII. art. 3.) „A Szentlélek ajándékai — úgymond — oly tulajdonságok, amelyek a Szentlélek iránti készséges engedelmes-ségre képesítenek.”

A nagy egyháztanító sokat mond ezzel és az isteni szeretet csodálatos mélységeibe világít bele. S ha követjük a szavai által fakasztott világosságot, pazar világ, az isteni Lélek működése világának remek körvonalai bontakoznak ki előttünk.

És mit látunk ebben a számunkra teljesen új világban?

Az isteni szeretet csodáját. Azt t. i., hogy az isteni Lélek nemcsak irányít, hogy üdvösségünkhöz vezessen, hanem ajándékai által, különös tekintettel, mint később látni fogjuk, az élet rendkívüli és nehéz esélyeire, — arra is képesít, hogy a kapott irányítást elfogadjuk és szerinte cselekedjünk. Nemcsak a döntő elhatározást sugalmazza, a keresz-tülvitelhez szükséges képességet is megadja, hogy bennünk végbemenő működése teljes legyen és mi kezdettől végig mindent neki köszönjük.

A Szentlélek ajándéka tehát az isteni szeretet csodája. Azért ajándék, mert a kegyelem egyik legragyogóbb megnyilvánulása. Nincs jogunk reá. Soha meg nem érdemeljük. Csak az isteni Lélek jóvoltából, kifürkészhetetlen akarata alapján része-sülünk benne.

Azért nevezzük az isteni Lélek ajándékának, mert egyenesen tőle, kinek küldetése lelkünket megszentelni, tehát a harmadik isteni személytől származik. Természetes, hogy a szeretet e csodájában benne lüktet az Atya ereje és a Fiú világos, isteni gondolata, mert az első két isteni személyt nem lehet elválasztani a harmadiktól.

A hét ajándék nem átmeneti jelenség, amelyet a Lélek akkor fakaszt, amikor szükségesnek látja, hanem az emberi lélekhez tapadó állandó tulajdonság, amely — éppúgy, mint az erények — addig van meg a lélekben, amíg meg nem szűnik benne — a bűn elkövetése által — a megszentelő kegyelem.

Aquinói Szent Tamás nyomatékmal figyelmeztet, hogy a hétszeres ajándékot meg kell különböztetni a már említett, az isteni Lélek által belénk öntött erényektől. (Summa teol. I—II. Qu. XLVIII. art. 1.) Tanítását rövid összefoglalásban a következőkben vázoljuk.

Udvösségünket eszközölő cselekvéseinknek kettős elindítója van: az egyik belső, és ez az értelem, a másik külső, és ez az Isten. Ahhoz, hogy az ember e kettős elindítást jól fogadja, kétféle tökéletességre van szüksége. Az egyik, az főleg a mindennapi életben szerepel; arra képesíti, hogy külső és belső cselekedeteiben minden nehézség nélkül kövesse az értelem parancsszavát. (Tudjuk, hogy az életalakítást irányító értelmet is Isten világossága vezeti.) Ezt a feladatot a Szentlélek belénk öntötte és a tulajdon törekvéseink által szerzett erények teljesítik. A másik — főleg az élet rendkívüli és nehéz alkalmaira vonatkozólag — már magasabb

rendeltetésű: arra képesít, hogy mindenben kövessük az isteni elindítást, vagyis a Lélek sugallatát. Szent Tamás szerint tehát az erények természetfeletti értelemben érdemszerző, de a mindennapi kötelességteljesítésre vonatkozó cselekedetekre képesítenek. A Szentlélek hét ajándéka viszont ugyancsak természetfeletti vonatkozásban érdemszerző, de az emberi mértéket messze felülmúló, rendkívüli cselekedetekre tesz képessé. Ezek rendszerint a hősiesség fogalma alá esnek, mint pl. az erények hősiek fokban való gyakorlása. (Sentent. III., dist. XXXIV. qu. I. a. és dist. XXXVI. qu. I. a. 3.) Ha tehát a Szentlélek ajándékai befolyása alatt cselekszünk, azt nem tesszük egyedül: a Lélek, a nélkül, hogy korlátozná szabad elhatározásunkat, velünk cselekszik, amennyiben ő okozza bennünk a rendkívüli körülménynek megfelelő, a hősiesség mértékét megütő cselekedethez szükséges lendületet (impulsio). Példa erre a szentek életében ismételt előforduló eset, amikor inkább a legkeservesebb kínhalált választották, de nem egyeztek bele az üldözők és martalócok által indítványozott bűnös cselekedetbe. Az isteni Lélek hét ajándéka hozzátartozik a kegyelem megszentelte, a Szentlélek hajlékává vált lélek természetfeletti tulajdonságaihoz és mint azok egyik legértékesebbje akkor működik, amikor rendkívüli feladatok előtt állunk, minden elképzelést felülmúló impulzusra, másszóval az isteni Lélek rendkívüli közbelépésére van szükségünk.

Itt már meggyőződhetünk róla, hogy valóban az isteni szeretet csodájával találkozunk. Hálával gondolunk az Apostolra, aki megmondotta, hogy:

„Isten (a Lélek) az, aki bennünk az akarást és a véghezvitelt egyaránt műveli.” (Filipp. 2, 13.)

78. Az arsi plébános szavai.

Aquinói Szent Tamás (Summa teol. I—II. Qu. LXVIII. a. 2.) a Szentlélek ajándékait szükségesnek tartja az üdvösséghez. Hosszabb magyarázat után úgy nyilatkozik, hogy a természetfeletti cél eléréséhez az értelem önmagában véve alig elegendő, csak az isteni erények világosítják meg tökéletesen az értelmet és képesítik az irányításra. Ennélfogva szükség van a Szentlélek kívülről jövő és erőteljes közbelépésére. Ezt az Irás is tanítja. (Filipp. 2, 13; 142. zsolt. 10. stb.) Ennek következtében csak az lesz a mennyország örököse, akit az isteni Lélek vezérel és sarkal megfelelő cselekedetekre. Ebből világosan kitűnik, hogy a Szentlélek ajándékai szükségesek.

Monin az arsi plébános szelleméről tárgyaló könyvében megtaláljuk Vianney Szent János idevágó feljegyzéseit. Ezek oly értékesek, hogy érdemesnek tartok közülük egy párat közölni.

„Az ember önmagában véve semmi, de nagyon sok a Szentlélek által. Az ember túlságosan földhöz ragadt és csak vak ösztöneire hallgat; magával ragadni és magasba emelni csakis az isteni Lélek tudja.

Miért voltak a szentek annyira függetlenek a földi dolgoktól? Mert engedték, hogy az isteni Lélek vezesse őket. Azoknak, akiket a Szentlélek irányít, helyes fogalmuk van mindenről, azért van, hogy a tudatlanok rendszerint sokkal többet tudnak a kép-

zetteknel. Ha az erő és a világosság Istene vezet, nem kerülhetünk tévútra.

Az isteni Lélek — tudjuk — világosság és erő. Megtanít az igazat a hazugságtól, a jót a rossztól megkülönböztetni. Mint a nagyítóüveg, nagy vonalakban szemléltet mindent. Világosságában mindent nagynak látunk: meglátjuk az Istenért végzett legkisebb cselekedetek nagyságát és nem bizonyulunk vaknak a legkisebb hibákkal szemben sem. Miként az óras nagyítója segítségével világosan látja a szerkezet legparányibb részeit, hasonlóképen a Szentlélek világosságában mi is észrevesszük életünk legjelentéktlenebb részleteit. Ezért legkisebb bűneinktől is borzadályal fordulunk el. A Szent Szűz ezért nem vétkezett. A Szentlélek megértette vele a bűn elvetemültségét. Ő pedig lelke mélyén megrendült, ha a legkisebb rosszat is látta.

Akikben szállást vett az isteni Lélek, azok türelmetlenek önmagukkal szemben, mert világosan látják az emberi természet fogyatékoságát.

Csak azok büszkék, kiknek életéből hiányzik az isteni Lélek.

Az elvilágiasodottak nem bírják az isteni Lelket és ha mégis, csak átmenetileg. Nem marad velük: a világ lármája elűzi őt. A Szentlélek által vezetett keresztény lélek nem áthat elválni a világ javaitól, hogy helyettük mennyei értékeket keresen. Ezeket mindig és mindenütt felismeri.

A világ szeme nem lát túl ezen az életen, miként az én szemem sem lát túl a falon, ha a templom ajtaja csukva van. A keresztény szeme viszont az örökkévalóság mélységéig is ellát. Az isteni Lélek által vezetett ember számára a világ

szinte nem létezik, miként a világ sem vesz tudomást Istenről. Tudnunk kell tehát, hogy ki vezet minket. Ha nem az isteni Lélek, kárát valljuk, mert mindannak, amit teszünk, nem lesz sem íze, sem értelme. Ha pedig az isteni Lélek, akkor oly boldogságot érzünk, hogy szinte belehalunk.

Akik engedik, hogy az isteni Lélek vezesse őket, minden kielégülést megtalálnak életükben, míg a rossz keresztények kavicsok és tövisek között hemperegnek. (Sic!)

A keresztény lélek, akiben a Szentlélek lakozik, soha nem unatkozik az isteni Lélek jelenlétében. Ellenkezőleg: lelkét a legtúzeőbb szeretet hatja át.

Az isteni Lélek nélkül olyanok vagyunk, mint az úttest kavicsa. Vegyünk vizes szivacsot az egyik, a kavicsot a másik kezünkbe és nyomjuk ki mindkettőt: a szivacsból bőségesen folyik a víz. Ilyen a Szentlélekkel eltelt keresztény, míg a kavics a kihűlt szív jelképe, azé, amelyben már nem lakozik az isteni Lélek.

Az isteni Lélek birtokában lévő keresztény annyi élvezetet talál az imában, hogy a ráfordított időt mindig rövidnek találja; sohasem halványul el benne Isten jelenlétének tudata, szíve pedig szószerint kitágul, ha a megfeszített Jézus vagy a legméltóságosabb Oltáriszentség közelében van.

Az igazak lelkében a Szentlélek alakítja a gondolatokat, adja ajkukra a szavakat... Akik bírják az isteni Lelket, sohasem tesznek rosszat: a Szentlélek bennük csak jó gyümölcsöt hoz.

Nélküle, hétszeres ajándéka nélkül minden

hideg. Ha tehát érezzük, hogy buzgalmunk alácsap-
pan, tartsunk rögtön kilencedet az isteni Lélekhez,
hogy ajándékában részesüljünk... Ha lelkigyakor-
latot tartunk, vagy fontos évfordulóra készülünk,
tele vagyunk jóakarattal: ez az isteni Lélek lehe-
lete, Ő működik lelkünkben. Megújít mindent, mint
a langyos szél, melynek fuvallata fölolvasztja a
jeget és elhozza a várva-várt tavaszt... Mi is, pe-
dig nem vagyunk szentek, élvezzük bizonyos pil-
lanatokban az imádság zamatját és Isten jelenléte
édességét. Ez is az isteni Lélek látogatása. A Szent-
lélek jelenléte alatt kitágul a szeretettel eltelt szív.
A hal sem panaszkodik, hogy túl sok a víz, a jó ke-
resztény sem sajnálja, hogy közel jutott Istenhez.
Azok pedig, akiket a vallásos élet untat, nincsenek
a Szentlélek birtokában.

Ha megkérdezzük az elkárhozottakat, miért
kárhoztak el, azt válaszolják: mert ellenálltunk a
Szentléleknek. És ha megkérdeznők a megdicsőül-
teket: miért vagytok a mennyekben, azt válaszol-
nák: mert hallgattunk az isteni Lélekre... Ha jó
gondolataink támadnak, azt is a Szentlélek látó-
gatásának köszönjük. Az isteni Lélek erő: Ő erő-
sítette meg az oszlopon stilita (oszlopos) Simeont,
vigasztalta az arénák porában vergődő vértanúkat.
Kegyelme nélkül még ezek is elvesztek volna: mint
a vihar szaggatta, a forgószélben keringő falevelek.
És midőn fellángolt a máglyák tüze, forróságát a
Szentlélek az isteni szeretet tűzével hűsítette...

Isten, midőn a Szentleket küldte, azon ural-
kodó példája szerint cselekedett, aki egyik alatt-
valója mellé kedvenc miniszterét rendelte azzal a
megbízással, hogy vigyázzon reá, kísérje el minden

útján, és hozza vissza sértetlenül. Mily szép dolog tudni, hogy az útra velünk jön a Szentlélek! Mily nagyszerű vezető! És mégis akadnak olyanok, akik nem akarják követni! . . . A Szentlélek olyan, mint az az ember, aki fogatával eljön hozzánk és felszólít, hogy szálljunk fel kocsijára és majd elvisz Párizsba. Nincs más dolgunk, csak beszállni és igent mondani. Mily kellemes igent mondani! A Szentlélek is így cselekszik velünk: a mennybe akar vinni. Csak igent kell mondani és elfogadni vezetését.

Ime, egy fegyver. Rendben van. Megtöltjük. Ezenkívül azonban szükséges, hogy tüzeljünk és ki-lőjjük a golyót . . . Hasonlóképen bennünk is meg-van a képesség a jóra . . . Mint a galamb a fészké-ben, úgy nyugszik meg a Szentlélek az igazak lelkében. És a tiszta lelkekben kikölti a jó gondo-latokat, mint a galamb a fiókáit. A Szentlélek kézen-fogva vezet, mint az édesanya a gyermekét . . . Mint az éplátású ember a vakot . . . A Krisztus-alapította szentségek által nem üdvözlénénk a Szentlélek segítsége nélkül. Nélküle még Krisztus kínhalálából sem volna hasznunk. Ezért mondotta Urunk az apostoloknak: „Jó nektek, hogy én el-megyek, mert ha nem megyek el, nem jön el a Vigasztaló.” Szükséges, hogy a Szentlélek eljöve-tele megtermékenyítse bennünk a kegyelem veté-sét. Úgy vagyunk vele, mint a vetőmaggal: A föld-be jut. Rendben van. Ahhoz azonban, hogy csíráz-zék, növekedjék, kalászba szökkenjék, eső és nap-fény kell. Nekünk is a Szentlélek ereje kell. Azért imádkozzuk naponta: „Küldd el nekem a Szentlelket, Uram, aki megtanít megkülönböztetni, hogy ki vagyok én és ki vagy Te!”

Az arsi szent keresetlen és egyszerű szavai méltó illusztrációja annak, amit a tudós Aquinói Szent Tamás mond a Szentlélek adományairól. Vianney Szent Jánost e sorok írásában valóban a Szentlélek vezette, aki azt akarta, hogy világos szavaival közelebb hozzon ajándékai és egyáltalán bennünk való működése megértéséhez.

79. Az istenfélelem.

„Félelemmel és remegéssel műveljétek üdvösségeteket” — írja Szent Pál a filippieknek (2, 12.) és ezzel arra figyelmeztet, hogy lelki világunkat, belső kultúránkat az istenfélelem megbízható alapjára kell fektetnünk. Ezért kezdjük az isteni Lélek hétszeres ajándéka szemléletét az istenfélelemmel.

Szent Pál azt írja római híveinek (8, 15—17.), hogy „nem a szolgaság szellemét kaptuk, hogy ismét félnünk kelljen, hanem a gyermekbefogadás szellemében van részünk és ennek erejével mondhatjuk (Istennek): Abba (Atya)”. Az Apostol ezen szavaival a Szentlélek ajándékát, az istenfélelmet különválasztja a szolgai félelemtől és tisztázza a fogalmakat.

Isten e szerint — mint az újszövetségi kinyilatkoztatásból is kitűnik — nem azt akarja, hogy féljünk Tőle, főleg büntető, megtorló hatalmától, hanem azt, hogy féljük Őt. Tőle félni azonos a szolgáló félelmével, amely egyébként az ószövetségben játszott nagy szerepet. Őt félni gyermekded tiszteletre, mély és őszinte szeretetre vall. Ezért hivatkozik az Apostol az örökbefogadás szellemére és arra, hogy ezen, az újszövetséget különösen

jellemző szellem végtelen közel hoz Istenhez. Anyyira, hogy Atyánknak nevezhetjük.

Istent félni a Szentlélek tanít meg ajándékával. Az általa belénk öntött istenfélelem kettős alapon nyugszik. Az egyik a hódolatteljes tisztelet, a másik a bűn feltétlen kerülése. E két alkotóelemnek megfelelően az istenfélelmet következőképpen határozhatjuk meg: „A keresztény lélek Szentlélek fakasztotta tulajdonsága, mely megtanít Istent Atyánkként tisztelni és az Őt megsértő bűnt kerülni.”

Az istenfélelem ajándéka megtanít Istent tisztelni. Ennek rendkívüli hordereje van. Mert mit tesz az: Istent tisztelni?

Istent tisztelni fenséges tulajdonság, mélységes élmény, egyetemes, vagyis mindenre kiterjedő valóság.

Az Istent félő lélek gyönyörű megvilágításban látja az Urat.

Csak Isten valóban nagy az ő szemében.

Méltósága mellett minden más méltóság, tekintélye mellett minden más tekintély, joga mellett minden más jog, szolgálata mellett minden más szolgálat elhalványul és elveszti jelentőségét.

Az Istent félő lélek szemében Isten szava mellett minden beszéd, Isten ígérete mellett minden ígéret, Isten fenyegetése mellett minden fenyegetés és Isten ítélete mellett minden ítélet elnémul. Az Istent félő lélek világosan lát és mindenben meg látja az isteni méltóság visszfényét. Az Isten akarta hatalomban: az egyházi, világi, a családai hatalomban is ezt a ragyogó visszfényt tiszteli. E tiszteletet minden teremtményre kiterjeszti és joggal, mert a Teremtő méltóságának tükörképe a

teremtmény. E tisztelet kifejleszti benne az elkerülhetetlen korlátok szemmeltartását: a teremtményeket — Istentől jönnek, érte vannak és hozzá térnek vissza — sohasem tekinti kizárólagos tulajdonának, nem él velük vissza és felelőssége teljes tudatában úgy rendelkezik velük, hogy egykor számot adhat eljárásáról. Mindenben végtelen hála irányítja, mert tudja, hogy az életéhez szükséges levegő, világosság és melegség, egyszóval minden, amiben a teremtmények által része van, Istentől jön, mint atyai jóságának megcáfolhatatlan bizonyítéka.

Az istenfélelem ajándéka megtanít — és ez a már említett másik alkotóelem — a bűnt kerülni.

Mennyi szeretet és odaadás izzik ebben a beállításban! Itt ragyog fel előttünk az istenfélelem alkotta lelkület teljes szépsége: nem félünk Istentől, hanem félünk őt megbántani, mert gyengéden szeretjük őt és szeretetünket nem akarjuk megtagadni.

A keresztyén, akiben megérett a tapasztalat, tudatában van gyarlóságának és sohasem tartja magát bűnmentesnek. Arra azonban komolyan törekszik, hogy tudattal és szándékkal soha bűnt el ne kövessen. A Szentlélek ezen ajándékának világossága megláttatja vele a bűn elvetemültségét és megérteti vele, mily felmérhetetlen sértést jelent Isten számára. Hogyan egyeztethetné össze Isten iránt tanúsított gyermekded tiszteletével és hálás szeretetével? Inkább vállal bármily áldozatot, semhogy bűnnel sértene meg Isten szent Felségét.

Ez a szellem mondatja Aranyszájú Szent János-

sal: „Csak egy dologtól félek és ez a bűn.” (Una res est timenda, peccatum.) Ugyanez adja a passzionista Possenti Szent Gábor ajkára a gyóntatójához intézett gyönyörű kérést: „Atyám, ha a legkisebb Istennek visszatetsző dolgot fedezi fel szívemben, segítsen azt onnan eltávolítani!” Ezért nem számít túlzásnak Sziénai Szent Katalin híressé vált kijelentése: „Ha egyik oldalon tüztengert, a másikon a legkisebb vétket is látnám és választanom kellene, akkor inkább az előbbire határoznám el magam.”

„Timeo Deum transeuntem” (félem az előttem elhaladó Istent), mondotta Szent Ágoston, valahányszor az Eucharisziával találkozott. Erre a szellemre, vagyis az istenfélelem ajándékára van szükségünk mindannyiunknak: egyéneknek és nemzeteknek egyaránt.

Az egyéneket az istenfélelem ajándékának átalakító ereje megtanítja az emberi teremtmény Istenhez való viszonyát kellő eredménnyel alakítani és végtelen közel hozza az Úrhoz, mert távol tartja a bűntől.

A nemzeteket, a nagy fajközösségeket pedig azzal a szellemmel ajándékozza meg, amely minden fejlődés humusza és minden kultúra alapja. Isten mélységes és őszinte tisztelete, amely átszűrődik a törvényhozáson, irányítja a közéletet, megfékezi a romboló szenvedélyeket és biztosítja a nemzetnek Isten fenntartó és megtermékenyítő áldását.

Valóban, nagy az isteni Lélek, aki megtisztel az istenfélelem ajándékával.

Ezzel is bebizonyítja, hogy alkotó erő.

Mert megalapozza, biztosítja bennünk a leg-

értékesebb kultúrát, Isten őszinte szolgálatát és gyarló, törekeny életünket beleállítja Istenbe, Aki fölényesen diadalmas élet és mint olyan, minden élet és élni akarás megbízható biztosítója.

80. Az áhítat.

Szent Pál Timóteust, híres tanítványát arra figyelmezteti, hogy „az áhítat mindenre hasznos”. (I Tim. 4, 8.) Szavai az isteni Lélek egy másik ajándékára világítanak rá és az áhítat szellemének fontos jelentőségét domborítják ki.

Áhítat alatt — elsősorban ezt kell leszögeznünk — sok mindent értünk, de ha e szót használjuk, rendszerint ájtatossági gyakorlatainkra gondolunk.

Pedig az áhítat mint az isteni Lélek ajándéka, lényegesen több. Ez egyébként a következő meghatározásból is kitűnik.

Az áhítat ugyanis a léleknek azon, a Szentlélek által belénk öntött természetfeletti tulajdonsága, melynek segítségével képesek vagyunk istentiszteletünket szeretettel végezni és Isten iránti szeretetből embertársainkon segíteni.

A mondottakból következik, hogy az áhítat ajándéka is kettős pilléren nyugszik. Az istentisztelet az egyik, a felebarát megsegítése a másik.

Az istentisztelet — mint tudjuk — kétféle: belső és külső.

Az áhítat ajándéka elsősorban a belső istentiszteletet irányítja és gazdagítja. Másszóval: elevenné teszi és megtermékenyíti ájtatossági gyakorlatainkat és ezáltal fokozza lelki életünket.

Jónak látjuk itt egy olasz aszkétikus szerző szavait idézni. (P. Arrighini, *Il Dio ignoto*, Marietti, Torino, 1937. 305. old.)

„Az áhítat ajándéka — úgymond — főleg ájtatossági gyakorlatainkban érvényesül. Remek hullámozását következőképen képzelhetjük el: A szeretetre gerjedt lélek így szól az Úrhoz: „Szerelmem vagy, Te vagy mindenem és én teljesen a Tiéd vagyok.” (Én. én. 3, 4.) Buzgalmát pedig így fejezi ki: „Kész az én szívem, Uram, kész az én szívem.” Lelki szárazságában így vigasztalja magát: „Meddig feledkezel meg rólam, Uram?” Szomorúságában ezt imádkozza: „Miért fordítod el tőlem tekintetedet és miért nem válaszolsz?” (43. zsolt. 24.) Az elbátortalanodás pillanatában így fordul az Úrhoz: „Még ha megölsz, akkor is remélek benned.” (Jób 13, 15.) A szenvedés sötét órájában pedig ezt mondja: „Szenvedésemben is be kell látnom, mily csodálatraméltó vagy, ó Uram! Vajjon oly kemény vagyok (a Te szemedben), mint a kő és testem vajjon ércből van-e? Miért gerjedsz fel tehát a szélben forgó falevél ellen?” (Jób 10, 16. stb.) Ha viszont legközelebb álló rokonait, barátait veszítette el, így fordul Istenhez: „Isten adta és Isten vette el őket! Legyen áldott az Ő szentséges neve!” (Jób.) Még akkor is az Úrhoz menekül, ha szerencsétlenségére bűnbe esett és azt mondja: „Ó Uram, Te Teremtőm és Megváltóm vagy: bocsásd meg vétkeimet, még ha nagyok és számosak is.” (Izaiás 43, 16.) Az isteni Lélek által vezetett, az áhítat ajándékával eltelt lélek hasonlóképen szól Istenhez és ezáltal teszi gyümölcsözővé imaéletét, a belső istentiszteletet.”

Az imént vázolt és az ezekhez hasonló gerjedelmek Szentlélek adta és irányította tüzeit a külső és közös istentiszteletbe is bele kell vinni. Az isteni Lélek tüze izzítson át minden résztvevőt, irányítsa a külső, a belső lelkiületet kifejező magatartást, tegyen mindenkit a szakrális cselekményből fakadó kegyelem iránt fogékonnyá és befogadóképesse! A közös istentisztelet és istenszolgálat ezáltal termékenyül meg a lelkekben és hoz százszoros gyümölcsöt.

Az áhítat ajándékában izzó erő ezen értelemben vett felhasználása volna a legjobb és leghatásosabb liturgikus reform és megújulás.

A felebarát megsegítése az áhítat ajándékának másik alkotó eleme.

Istentiszteletünk által az Úrnak kívánunk szolgálni. Ebből azonban nem zárjuk ki Isten visszafényét és képmását: az embert. Az embernek, felebarátunknak Isten iránti szeretetből csak azáltal szolgálunk, hogy lelki és testi érdekeit önzetlenül és célszerűen előmozdítjuk.

Tekintettel elsősorban lelki érdekeire kell lennünk. Ennélfogva minden tőlünk telhetőt megteszünk, hogy üdvösségét biztosítsuk. Szívesen vállaljuk az apostoli munka terhét és nem riadunk vissza a legnagyobb áldozattól sem.

Tekintettel vagyunk továbbá testi szükségleteire is, mert ezek is lényegesen hozzátartoznak életéhez. Mint az isteni gondviselő szeretet Szentlélek sugallta kiküldöttei közeledünk hozzá és segítségére vagyunk — anyagi és egyéb áldozatok árán is — gazdasági, anyagi problémái megoldásában. Éreztetjük vele a gondviselő Isten sze-

retetének jótékony melegét és közreműködésünkkel meggyőzzük őt ennek reális voltáról.

Esetleges félremagyarázás elkerülése céljából meg kell még jegyeznünk, hogy az áhítat ajándéka nem azonos sem a vallásosság, sem pedig a szeretet erényével.

Nem azonos a vallásossággal. A vallásosság világosságában Istent főleg mint Teremtőt és mindenek Urát ismerjük meg. Ebből kiindulva Istenben elsősorban az abszolút hatalmat és méltóságot látjuk. Istenben az Atyát látni és Hozzá szeretettel közeledni, az istentiszteletet az Őt megillető szeretetre alapozni az áhítat ajándéka tanít meg.

A szeretettel sem azonos, mert az áhítat a Szentléleknek a szeretetet megmozgató, cselekvésre készítető, tehát megtermékenyítő ereje. Istent, a szeretettől eltérően, nemcsak végtelen tökéletessége, hanem főleg feltétlen jósága, atyasága miatt keresi fel. A felebarátra vonatkozólag pedig főleg a szeretetből fakadó cselekvésre és annak eredményére, sikerére fekteti a fősúlyt.

Érthető, hogy hordereje, jelentősége felbecsülhetetlen.

Nem tudjuk nélkülözni ájtatossági gyakorlatinkban, mert ezeket megtermékenyíti.

Nem tudjuk nélkülözni az istentiszteletben, mert benső tüze képessé tesz a szakrális cselekményből fakadó kegyelem méltó befogadására.

Nem tudjuk nélkülözni az apostoli munkában, a szociális tevékenységben, a felebaráti szeretet gyakorlásában, mert az áhítat ajándéka a mindent feszültségben tartó és megmozgató, célhoz vezető erő.

A büszke Tertulliánnak (De poen., c. VIII.) igaza van: „Tam pater, nemo; tam pius, nemo!” (Senki sem annyira atya és annyira jóságos, mint Isten.)

Csak ez a megismerés vezet egészen közel Istenhez.

Viszont ezt is a Szentlélek ajándékának, az áhítatnak köszönjük, mert csak ebben a megvilágításban értjük meg, mennyire *szeretet* az Isten.

81. A tudomány.

A Bölcsesség könyvében olvassuk, hogy az isteni Lélek ajándéka, a tudomány nélkül hiábavaló az ember minden tudnivágyása és ebben a célban összpontosított törekvése. (Bölcs. 13, 1.)

A mindennapi tapasztalat bizonyítja, hogy ez mennyire igaz. Nap-nap után látjuk, hogy az emberiség mily nagy mértékben szenved a legkeservesebb átok súlya alatt és ez — a kinyilatkoztatás szerint — a „magnum inscientiae bellum” (a tudatlanság nagy háborúja). (Bölcs. 14, 22.)

Oka e szomorú jelenségnek — részletekbe nem bocsátkozhatunk — a mindig nagyobb fejlődő eltávolodás az isteni Lélektől, ami ajándékainak, főleg a tudomány ajándékának elapadásával jár.

Boldogok, akik megértik az isteni Lélek szándékát, őszinte szívvel közelednek hozzá és részesülnek a tudomány ajándékában.

Mit nyújt nekik ez az ajándék?

A hittudósok meghatározása szerint „a lelkelt oly természetfeletti tulajdonsággal ruházta fel, amely tökéletesíti értelmünket, és képessé teszi,

hogy mindazt, ami főleg az üdvösséghez szükséges, biztosan, minden vonatkozásban és pontosan megismerje."

A tudomány ajándékát belénk öntő isteni Lélek szándéka az üdvösséghez vezető utat egyengetni, másszóval élesen rávilágítani. Meg akarja velünk értetni mindazt, aminek tudása az üdvösséghez szükséges. Azt akarja továbbá, hogy mindent ebből, vagyis az örökkévalóság szemszögéből lássunk és ezáltal rájöjjünk a dolgok és tények valódi értékére és reális — nem pedig beképzelt — jelentőségére. A tudomány ajándékát főleg erre a célra adta.

E ragyogó ajándék egyik alapvető tulajdonsága, hogy — mint már említettük — tökéletesíti az értelmet. Az ember megismerő és felfogó képességének, vagyis az értelemnek, sajnos, nagyon szűk korlátokat vont a bűn által okozott romlás, melynek következményeit ma is viseljük. Az értelem megismeréseiben, összehasonlításaiban, az összefüggések megállapításában, egyszóval minden téren nagyon ingadozó és bizonytalan. Könnyen befolyásolható és még könnyebben keveredik ellentmondásba. Mindez megnehezíti, sőt nagymértékben veszélyezteti az igazsághoz vezető utat. Az üdvösségünket akaró isteni Lélek ezért lép közbe oly ajándékkal, amely kiküszöböli az értelem hibáit, pótolja fogyatékosságát és a természetes hatásokat messze felülmúlóan élesíti felfogóképességét. Másszóval tökéletesíti az értelmet és az igazság és az üdvösséghez vezető út megismerése érdekében oly tulajdonságokkal ruházza fel, amelyekre saját erejéből még a legtüzesebb törek-

vés és a legszorgalmasabb munka árán sem tehetne szert.

A tudomány ajándéka e szerint szinte átváltoztatja az emberi értelmet.

Az örök ingadozást és a kétségbeejtő, minden pozitív tudást veszélyeztető bizonytalanságot biztos megismeréssel pótolja. Annyira élesíti az értelmet, hogy döntéseiben, megállapításaiban tökéletesen biztossá válik és sohasem téveszti össze a jót a rosszal és az igazat a tévedéssel.

Az értelem meglátásainak vont szűk korlátozat is lerombolja, amennyiben kitágítja, általánossá teszi és mindenre kiterjeszti a szükséges ismereteket. Feltűnő, hogy akik nagymértékben részesültek az isteni Lélek eme csodálatos ajándékában, mily tág látókörrel bírnak, mily gyorsan meglátják mindenben a lényegét és mily biztosan megtalálják minden, még a legjelentéktelenebb dolog összefüggését Istennel és az örök üdvösséggel.

Az értelem azon fogyatkozását pedig, hogy ritkán tud mélybe hatolni és csak körülbelül, felületesen ismeri meg a dolgokat, azzal küszöböli ki, hogy pontos, kimerítő, gyakran minden emberi képességet felülmúló ismeretre képesíti. Aki ebben az ajándékban részesül, valóban megtanul a mélységbe tekinteni a nélkül, hogy szeme káprázna és szédület fogná el. Hogy e gyönyörű távlatokban, a Szentlélek távlataiban mit lát, azt az isteni Lélek kiváltságos gyermekei, a Szentek esete bizonyítja.

Az isteni Lélek mindezt nem azért adja, hogy csak az ismeretkört bővítse. Ebből ugyan nem sok haszon származnék. Magasabb cél áll előtte és nemesebb szándék vezeti. A tudomány ajándékával

fegyvert ad kezünkbe, hogy sikeresebben küzdjünk lelki kibontakozásunkért és üdvösségünkért. Mászóval gazdagítja tudásunkat, hogy kamatoztassuk e kincset és beváltuk az üdvösség cselekedeteire.

Érdekes jelenség és élesen rávilágít az isteni Lélek szándékára, hogy a tudomány ajándékát nagyon gyakran tudatlanok nyerik el, akik alig részesültek megfelelő kiképzésben.

Tipikus példa erre Baylon Szent Paszkál ferences kíségetestvér esete. A Szent semmiféle kiképzésben sem részesült. Korában ez nem ment ritkaságszámba. Halála után feljegyzéseket találtak nála. Szakavatott, megbízható hittudósok lelki ismeretesen megvizsgálták ezeket az iratokat és megdöbbenek, mert ezen egyszerű és tudatlan ember írásai mélyebb teológiai tudásról tettek tanúbizonyságot, mégpedig oly tudásról, amely egyetemi tanároknak is dicsőségére válnék. A Szent egészen újszerű meglátásai megcáfolhatatlanul bizonyították, hogy nagymértékben részesült a tudomány ajándékában. Érthető, hogy ez az egyszerű lélek, akit a Szentlélek vezetett, az élet-szentség legmagasabb fokára küzdötte fel magát.

Sziénai Szent Katalinról, akit általánosan teodidaktának (Isten által képzettnek) neveznek, tudjuk, hogy mélységes tartalmú, nagyjelentőségű könyveket írt. Emberi méreteket felülmúló tudása számtalan, királyokhoz, egyházfejedelmekhez, pápákhoz írt leveléből is kitűnik. A bíborosok és VI. Orbán pápa jelenlétében is oly bölcsen nyilatkozott, hogy a pápa elragadtatva jelentette ki: „Nunquam sic locutus est homo!” (Ember soha így nem beszélt.) Mindez csak azt bizonyítja, hogy a

tudomány ajándéka az egyszerű lelkekben, akik őszinte szeretettel közelednek az adományozóhoz, az isteni Lélekhez, rendkívüli átalakulást idéz elő.

Ne gondoljuk azonban, hogy ezen adományban csak a tudatlanok részesülnek. A tudomány ajándékát tapasztalat szerint mindazok megkapják, akiket Isten arra rendelt, hogy küldetésüknek megfelelően fényeskedjék világosságuk az emberek előtt és ezáltal közelebb hozzák embertársaikat az örök igazsághoz, Istenhez.

Csodálatos adomány a tudomány ajándéka.

Szikrázó tűz a kifogyhatatlan isteni elméből.

Az isteni Lélek pattantja bele e ragyogó szikrát kiválasztottaiba, hogy lángba borítsa az értelmet. E lángolás az igazság máglyája. Fényessége mindazokat irányítja, akik komolyan törekednek megérteni az életet és Isten benne izzó bölcs szándékát.

82. Az erő.

„Az ember élete csupa küzdelem” — panaszkodik Jób (7, 1.) keserves megpróbáltatásában.

A béketűrés ószövetségi eszményképének fájdalmas sóhaját mindenki megérti, aki foglalkozott az élettel s belepillantott a velejáró küzdelem kavargó örvényébe.

Az isteni Lélek, aki alaposan ismeri az élet minden küzdelmét, és tudja, mennyi erőfeszítésbe kerül, hogy az ember megállja benne a helyét, megelőző szeretete tűzéből merített ajándékkal siet segítségünkre és oly hathatós fegyvert ad kezünkbe,

hogy bátran vállalhatjuk az élet küzdelmét, mert biztosak lehetünk a győzelem felől.

Ez az általa belénk öntött erő összehasonlíthatatlanul értékes ajándéka.

A hittudósok a következő meghatározást adják róla:

„Az erő ajándéka lelkünk azon természetfeletti tulajdonsága, amely képessé tesz, hogy megküzdjünk az Isten dicsősége és lelkünk üdvössége útjába gördülő akadályokkal.”

Az idézett meghatározás szerint az erő ajándéka azért adatott, — ebben rejlik az isteni Lélek ide vonatkozó szándéka — hogy eltávolítsuk az akadályokat, szabaddá tegyük az utat és biztosítsuk lelki életünk legfontosabb célkitűzéseit.

Itt ismét az isteni szeretet csodájával állunk szemben. A Lélek nemcsak felnyitja szemünket, éleslátóvá, elővigyázatosná tesz és rávilágít az életünket körülsettengő veszedelmekre, ezenfelül még erőt is ad, hogy eredménnyel küzdjünk a felismert veszedelmes akadályok ellen és biztosan célt érjünk.

Az akadályokat illetőleg figyelembe kell vennünk, — amint a meghatározásból is kitűnik — hogy ezek két fontos cél ellen irányulnak: Isten dicsősége az egyik és lelkünk üdvössége a másik.

Az ember egyik főbenjáró kötelessége, hogy Teremtője dicsőségére váljék és ragyogását sugározza a világba. A jó örök és esküdt ellensége minden követ megmozdít, hogy a beteljesülést megakadályozza és minden idevágó törekvést elgáncsoljon. A keresztény eszményekért küzdő, lelki életet élő ember feladata erélyesen leküzdeni

ezeket az akadályokat és gondoskodni arról, hogy Isten dicsősége sem benne, se másokban csorbát ne szenvedjen. Az erő ajándéka lehetővé teszi a küzdelmet, hogy szinte játszi könnyedséggel birkózik meg a veszedelmesen tornyosuló akadályokkal.

Másik főbenjáró kötelessége a lelkek örök üdvösségét biztosítani és ezáltal megfelelni a Teremtő szándékának. Az akadályok itt is ugyanazon forrásból származnak és éppoly veszélyes szerepet játszanak. A gonosz szellem a legnagyobb kegyetlenségtől és legravaszabb sakkhúzástól sem riad vissza és a legádázabb módon gördít akadályokat utunkba, csak hogy sikerüljön megghiúsítani Isten ránk vonatkozó szeretetteljes szándékát és győzedelmeskedjék felettünk. Az isteni Lélek itt is azáltal lép közbe és ment meg a legnagyobb veszedelemtől, hogy megadja az erő ajándékát és lehetővé teszi, hogy keresztülhúzzuk az örök ellenség számítását. Ennek alapján mondotta Szent Pál: „Mindenre képes vagyok abban, Aki megerősít.” (Filipp. 4, 13.)

Az erő ajándékának jelentőségét a küzdelem hevedése és veszedelmes volta domborítja ki. A küzdelem természetét és a veszedelmeket pedig csak akkor ismerjük fel, ha megfontoljuk, ki ellen kell küzdenünk.

Ez a világ, a bennünk lappangó szenvedély és a sötétség lelke.

A világ.

Itt nem a mindenségről, a teremtről, hanem a Megváltó szelleme ellen küzdő szellemről van szó. Az ellentét a kettő között áthidalhatatlan.

A nehézség abban rejlik, hogy a világ szelle-

mének rendkívüli vonzóereje van. Sokan hisznek ennek a káprázatnak és nem látják, hogy a csillogó külszín alatt mi rejlik. Kézpénznek veszik mondásait, igaznak tartják ígéreteit és alig veszik észre, hogy mint válnak körmönfont, ravasz hazugságai áldozatává. Mire rájönnek, nagyon gyakran már késő. Kevesen látnak keresztül a tündéries színezetű fátyolon és még kevesebben tudnak ellenállni a csábítás hódító varázsának.

Erre egyébként csakis az isteni Lélek tüzes ajándéka, az erő képesít. Ez késztet arra, hogy erélyesen nemet mondjunk, hathatósan ellenálljunk, rongyokra tépjük a valóságot fedő fátyolt és rávilágítsunk a mögötte rejlő sivár ürességre. Az isteni Lélek erre a célra adja az erő összehasonlíthatatlan ajándékát. Neki, és csak neki köszönjük, hogy sikerül megtörni a világ befolyását és mint a kinyilatkoztatás mondja — „szeplőtelenül megőrizni magunkat a világtól”.

Sokat értünk el ezzel, de korántsem mindent!

Még egy ellenséggel kell megküzdenünk. Ez a világnál is veszedelmesebb.

Önnön énünkről van szó. A bennünk lappangó, inkább sejtett, mint világosan megismert, „szenvedélyes” és beszámíthatatlan szenvedélyről.

Küzdelmünket lényegesen megnehezíti, hogy nem tudunk előre elzárkózni. A világot — csak legyünk eléggé erélyesek — kizárhatjuk belső életünkől. A Szentlélek segítségével ártalmatlanná tehetjük befolyását. Énünket viszont magunkkal visszük, bárhová megyünk. Nem tudunk tőle szabadulni. Befolyásának szünet nélkül ki vagyunk

téve. Legszorosabb, sőt: elválaszthatatlan közösségben élünk vele.

Fokozza mindezt, hogy nem ismerjük eléggé, nem vagyunk tisztában hajlandóságaival, soha nem tudjuk, mire képes, mi lappang benne. A higgadt felszín alatt gyakran láva izzik, ami csak a legcsekélyebb alkalomra vár, hogy kitörjön s elpusztítsa legszebb reményeinket. Az öntudat alatti rétegek — ezt jól tudjuk — gyakran okoznak keserves és kiábrándító meglepetéseket! Ezek ellen védekezni, e veszedelmek elejét venni küzdelmünk főfeladata.

Megoldás csak egy van: a Szentlélek adta erőre támaszkodni és a természetfeletti életalakítás minden eszközével átalakítani énünket, vagy mint az Apostol mondja: „levetni a régi embert és beöltözni Krisztusba”. Nagy küzdelem árán fogjuk csak elérni e fennkölt célt, de elérjük, mert küzdelmünket a Szentlélek ereje teszi győzelmessé.

Még ezzel sem értünk el mindent.

Még nem jött el az idő, hogy győzelmeink babérján megnyugodjunk.

Az emberi élet csupa küzdelem, mondja a tapasztalt Jób.

E küzdelem legjava még hátra van.

Legádázabb ellenségünket, a gonosz szellemet még nem győztük le. Addig pedig szó sem lehet végső győzelemről, örök babérról!

A baj azzal kezdődik, hogy mi modern emberek e küzdelmet nem vesszük komolyan, s alig tulajdonítunk neki fontosságot. Azért, mert nemigen hiszünk a gonosz szellem hatalmában, befolyásában s egyáltalán túl keveset foglalkozunk ezzel a

fontos kérdéssel. Egy kicsit nevetségesnek és elavultnak tartjuk az egész témakört s ennek alaposan megfizetjük az árát.

Nem, sajnos, a gonoszlélek nem elavult fogalom és nem mellőzhető témakör. Nem tehetjük túl magunkat rajta, mert ő túl sokat és túl erélyesen foglalkozik velünk. Ő ugyan nem érdekelt minket, de mi annál jobban érdekeltük őt, mert legfőbb érdeke a mi vesztünk.

E kérdés tehát örökké időszerű. Éppoly időszerű a vele járó ádáz küzdelem is.

Ezt már Szent Péter, az apostolfejedelem is tapasztalta, azért hasonlítja a gonoszlelket ordító oroszlánhoz és figyelmeztet, hogy folyton közepünkben leselkedik és csak alkalomra vár, hogy elnyeljen. (I Pét. 5, 8.)

Nem, a gonoszlélek ármánykodásán, legyünk mégannyira felvilágosultak is, nem tehetjük túl magunkat. Számolnunk kell e pokoli befolyással és fel kell vennünk ellene a küzdelmet.

A lelki kibontakozásért és az örök üdvösségért folytatott küzdelem e része a legnehezebb. Krisztusnak, Aki fölényesen győzedelmeskedett a sátán felett, kínhalált kellett hálnia a keresztfán, hogy megtörje hatalmát és kiragadja karmaiból a halhatatlan lelkeket. Nekünk is csak a legéletbevágóbb áldozatok árán sikerül majd győznünk, de csak akkor, ha biztosítjuk magunknak az isteni Lélek segítségét, az erő ajándékát.

Csodálatos ajándék ez és nélkülözhetetlen, mert valódi és örökké maradandó nagysághoz vezet.

Az Egyház mozgalmas története a legjobb bizonyíték erre.

Hány oly kezdeményezést és teljesítményt találunk a kereszténység hosszú századaiban, amelyek annyira megütik a hősiesség mértékét, hogy érthetatlenné, megmagyarázhatatlanná válnak a kíváncsian kutató emberi elme előtt.

Emberi értelemben megmagyarázhatatlan e hősiességében szinte vakmerő kezdeményezés és a rákövetkező pompás siker.

A Szentlélek világosságában azonban érthetővé válik minden.

Szenteiről van szó, a Lélek kiváltságos gyermekeiről.

Amit mertek és elértek, nem vakmerőség és sikerük nem érthetetlen, mert nem emberi energiát dobtak harcba, hanem a bennük izzó Szentlélek pazar adományát: az erő csodálatos ajándékát...

83. A Jótanács.

Az öreg és előrelátó Tóbiás meghagyta indulófélben levő fiának, hogy szükség esetén forduljon valamely bölcs emberhez tanácsért. (Jób 4, 19.) Ezzel valóban értékes útravalót adott neki.

Tanácsra nemcsak a fiatal és tapasztalatlan Tóbiásnak van szüksége. Mindenkinek. Senki sem érett és tapasztalt annyira, hogy ne szorulna mások meglátására, elgondolására és életművészetére. Egyszóval: szükségünk van a jótanácsra.

Adódnak azonban az életben oly esetek, meglepő fordulatok is, amelyek részben mert rögtöni megoldást követelnek, részben mert végtelenül

nehezek és bonyolultak, minden emberi tapasztalat és bölcsesség felett állnak. Emberi jótanács ilyenkor nem elegendő. Magasabb segítségre van szükség.

Az isteni Lélek erről is gondoskodott.

Ez a segítség a jótanács ajándéka.

A hittudósok szerint nem egyéb, mint azon természetfeletti lelki tulajdonság, amellyel az isteni Lélek az örök üdvösségre vezető úton irányít.

Erre az irányításra több okból van szükség.

Elsősorban egyéniségünkre való tekintettel. Minden keresztény ember egyéniség, vagyis a különböző tulajdonságok oly összetételben vannak meg benne, amely egyedülálló. Ez jellemzi és különbözteti meg a többitől. Erre vezethető vissza, hogy a szentek és nagy lelkek életében sohasem fordul elő ismétlődés. Az egyéniségeket természetesen nem lehet általánosítani, vagy mint mondják egy kaptafára húzni. Ami az egyikben megfelel és eredményhez vezet, az a másikban nem hat oly gyümölcsözően és fordítva. Ebből következik, hogy rendkívüli vagy nehéz helyzetben mindenkinek tanácsra van szüksége, annál is inkább, mert senki sem bírja magának és nem képes önmagát annyira ismerni, hogy biztos kézzel tudja irányítani életét és pontosan meg tudja határozni, mi felel meg legjobban egyéni adottságainak. Az isteni Lélek erre van tekintettel, midőn megadja a jótanács ajánlását.

A különböző meglepő fordulatokat okozó és hirtelen változó körülmények is nagy szerepet játszanak. Ez a szempont is az előző megállapításhoz vezet és meggyőző a jótanács nélkülözhetetlenségé-

ről. Hogy az adott körülmények mily megoldást kívánnak, csak az tudja pontosan meghatározni, aki világosan látja a benső összefüggéseket és következményeiket. Erre a tökéletes meglátásra csakis az isteni Lélek képes. Tanácsára, döntő szavára van tehát szükség.

Nem szabad szem elől téveszteni, hogy gyakran csak a gyors elhatározás, a dilemma azonnali megoldása vezet eredményhez. A helyzet nagyon gyakran úgy alakul, hogy nincs idő megfontolásra, a körülmények mérlegelésére. Önerőnkől ilyenkor alig tudunk dönteni. A Szentlélek segít ebben az esetben is a jótanács világosságával, amennyiben értésünkre adja, hogy a fennálló körülmények között mit és hogyan kell tennünk.

Aki él a jótanács ajándékával, könnyen elkerüli a habozást, az ingadozást, a bizonytalanságot és nem követ el megfontolatlan, káros következményekkel járó lépést. Nem teszi ki magát később vagy hamarabb bekövetkező csalódásoknak és biztos léptekkel halad az isteni Lélek mutatta egyenes úton örök célja felé.

A mondottakhoz hozzá kell még fűznünk, hogy az isteni Lélek az emberek közvetítését is felhasználja, hogy irányítson. Ez a lelki vezetés. Fontos jelentősége és döntő befolyása van a lelki életben.

A felelős lelki vezető a Szentlélek orgánuma. Apostoli lelkén keresztül szűrődik át és jut el hozzánk az isteni Lélek tanácsa és a benne izzó üdvös irányítás. A Szentlélek e nemes orgánumában csak ezt lássuk és csak ezt keressük. Ez határozza meg magatartásunkat vele szemben.

E magatartás alapvető eleme a bizalom. Nem

emberi, hanem természetfeletti vonatkozásban. Nem az emberben bízunk, hanem a benne lakozó és általa megszólaló Lélekben. Őbenne összpontosítjuk bizalmunkat.

Másik eleme a feltétlen engedelmesség. Nem az embernek engedelmeskedünk, hanem a Léleknek, kinek világosságát közvetíti.

„Nem állunk ellen a Szentléleknek”, megfogadjuk a kinyilatkoztatás felszólítását és a jótanács orgánuma, a lelkivezető irányításához alkalmazkodunk.

Egyébként hálásak vagyunk az isteni Léleknek, aki mindenkit részesít a jótanács ajándékában, főleg azokat, akik másokért is felelősek.

Világossága mindenkinek fényeskedik.

Nem panaszkodhatunk, hogy sötétben botorkálunk.

Az élet útján a jótanács ajándéka világít.

Kövessük ragyogását és tartsunk lépést az isteni Lélek járásával.

84. Az értelem.

A tudomány ajándéka arra képesít, hogy felemelkedjünk a természetfeletti világrendbe és mindazt megismerjük, ami üdvösségünkhöz szükséges. A jótanács ajándéka döntéseinket, elhatározásainkat, az üdvösséget szolgáló eszközök kiválasztását irányítja. Az értelem ajándéka kiegészíti és tökéletesíti az előző kettőt és a lélekben oly világosságot gyújt, melynek fényessége megmagyarázza az igazság és az erkölcsi jó lényegét és mindennél mélyebben bevezet jelentőségébe.

Az értelem ajándéka a hittudósok meghatározása szerint azon természetfölötti világosság, melylyel az isteni Lélek az ész természetes és a hit természetfölötti világosságát egészíti ki, hogy annál jobban megértsük és megtegyük mindazt, ami üdvösségünkhöz szükséges.

Az ész, az emberi elme természetes világossága lehet mégoly fényes, mégsem elegendő ahhoz, hogy behatoljon a dolgok lényegébe, meglássa a benső összefüggéseket és megértse az erkölcsi jóban rejlő értéket. Másszóval a természetes világrend korlátai közé van szorítva és nem tud felemelkedni a természetfeletti világrend fennsíkjára. Kiegészítésre, tökéletesítésre van utalva. Ezt nyújtja az értelem ajándéka.

A hit természetfölötti világossága csak arra képesít, hogy elfogadjuk, igaznak tartsuk a kinyilatkoztatás szavát. Ahhoz, hogy a kinyilatkoztatott igazság lényegébe mélyen behatoljunk és azt megértsük, — amennyire teremtmény Isten kegyelmével ilyfajta megértésre szert tehet — külön segítség, képesítés szükséges. Ezt kapjuk az értelem ajándékában.

A mondottak alapján megteremthetjük az összefüggéseket és megismerkedhetünk a Szentlélek vezetésének szépségeivel.

A hit belénk öntött erénye megveti az alapot: elfogadtatja velünk a kinyilatkoztatás szavát. Ennélfogva igaznak tartjuk, amit a kinyilatkoztatásban találunk és megalapozzuk világnézetünket, vagyis megismerkedünk az igazsággal.

A tudomány ajándéka tovább épít és megérteti velünk azon fontos és jelentőségteljes okokat, ame-

lyeknek világosságában belátjuk, mennyire észszerű a hit irányítását követni és a kinyilatkoztatás tanítását igaznak tartani.

A jótanács ajándéka még tovább megy és megtanít a hit igazságaiból levonni a gyakorlati következtetéseket és a mindennapi életet ezek szerint irányítani. Másszóval megtanít az igazság szerint élni és a tökéletes életművészet gyakorlására nevel.

Mindezt az értelem ajándéka tökéletesíti és egészíti ki, amennyiben a teremtményeknek vont korlátok szemmeltartásával bevezet a természetfeletti világrend, az örök igazság lényegének mélységébe, Isten titkait szemlélteti, hogy annál nagyobb lendülettel és meggyőződéssel éljünk a természetfölötti életalakítás kegyelemteljes eszközeivel és biztosítsuk lelki kibontakozásunkat, örök üdvösségünket.

Az isteni Lélek fokozatosan vezet be a természetfeletti világrend szépségeibe és tárja fel azok titkait.

Mennyire ismeri az isteni Lélek az életet, az embert és természetét!

Mily jól tudja, hogy az embernek rendkívül hathatós elindításra, lendítőerőre van szüksége, hogy necsak higgyen Istenben, az általa kinyilatkoztatott örök igazságban, hanem az erkölcsi következtetést is levonja, vállalja a következményeket, küzdjön az eredeti bűn által megrontott természet ellen és a hit, az igazság szellemének megfelelően alakítsa életét.

A döntő elindítást, a megmozdulásban, vagyis életalakításban levezetendő feszültséget az értelem ajándékában adja meg. Intellectus (értelem) = intus-

legere (a dolgok velejében, bensejében olvasni). Remek összefüggés! Erre tanít a Lélek: Isten titkai-ban olvasni, hogy annál több okot találjunk az istenes, tökéletes és szent életre.

Ezen ajándékban is bárki részesülhet. Nincs kiváltsághoz, tehetséghez kötve. Azért nincs, mert mindannyiunknak szüksége van rá. Minél nagyobb a szükség, annál nagyobb mértékben részesülünk benne.

Példa erre Nagy Szent Albert közismert esete, aki csakis az Istenanya közvetítette értelem ajándékának köszöni, hogy leküzdhetetlen, veleszületett akadályok ellenére a hittudomány egyik leg-
ragyogóbb fáklyája lett.

Ugyanezt mondhatjuk a már idézett arsi szent-ről, Vianney Szent Jánosról, aki mint mondják, mindenkinél szorgalmasabb volt és tehetség híján mindenkinél rosszabbul vizsgázott. A Szentlélek oly mértékben pótolta a hiányokat, hogy Franciaország apostola lett, kinek egyszerű beszédeit oly nagyvágású szónokok, mint Lacordaire és Dupanloup is megcsodálták.

Az isteni Lélek ott fú, ahol akar. A legszíve-sebben talán mégis ott, ahol legnagyobb a szükség és legméltóbban fogadják mindent pótló ajándékát.

85. A bölcsesség.

A lelki ember, mondja Szent Pál (I Kor. 2, 15.), mindenről ítéletet tud alkotni.

Oka ennek, hogy benne lakozik az isteni Lélek, aki mindent megvizsgál és még Isten legmélyebb titkait is látja. (U. o. 10.)

A lelki ember ennél fogva belepillant az élet mélységeibe s ezáltal oly ismeretre tesz szert, amely bensőleg éretté, kiforrottá, másszóval: tapasztalttá, nagykorúvá teszi.

A bennünk lakozó isteni Lélek e mély bepillantást a bölcsesség ajándékával teszi lehetővé.

Felettébb érdekes és értékes ajándék. Erre egyébként neve is utal.

Sapientia (bölcsesség) Szent Izidor etimológiája szerint (Arrighini i. m. 371. old.) a „sapor” (zamat) szóból származik. A bölcsesség ajándéka e szerint, — ami teljesen fedi a valóságot — a dolgok, valóságok és igazságok zamatját, legbensőbb értékét és élvezetét közvetíti.

A szakemberek is ezt mondják és a bölcsesség ajándékát, az isteni Lélek járásának e nagy kegyelmét következőképen határozzák meg: „Lelkünkbe öntött természetfeletti tulajdonság, amely arra képesít, hogy tanulékonyak legyünk a Szentlélek iránt a természetes világrend valóságainak a természetfeletti világrendhez való viszonyát illető megkülönböztetésében és megítélésében.

A bölcsesség ajándéka e szerint az értelemre hat és azt ruházza fel oly tulajdonságokkal, melyeknek beteljesülése a lelki érettség és nagykorúság lényegét képezi.

A Szentlélek szándéka az, hogy ezen ajándék segítségével meglássuk a földi dolgokban Isten gyógyó nyomait és ennek alapján mindent Istenre vonatkoztassunk vissza és mindennel Isten szándéka szerint és dicsőségének megfelelően éljünk.

Akiben megvan az isteni Lélek e gyönyörű ajándéka, az megbecsüli a földi dolgokat és érté-

keket, amennyiben Isten dicsőségére használja őket, nem él vissza velük és őket is csak a lélek megszentelődése és az örök üdvösség biztosítása eszközének tekinti.

A Szentlélek e pazar ajándéka ennél fogva ki-küszöböli a természetes és természetfölötti világrend, az anyagi és a lelki értékek, a földi vonatkozások és az örökkévalóság közötti színleges, lát-szólagos ellentétet. Biztosítja a kettő közötti harmó-niát és elősegíti a fokozatos átfejlődést a természe-tes világrendből a természetfelettibe.

Az élet bölcsesége főleg ebben áll. Ez a lelki érettség és nagykorúság legfontosabb feladata: természetfeletti emberré, „homo spiritualis”-szá válni, mint a kinyilatkoztatás mondja, a nélkül, hogy megszünnénk emberek lenni, akik az anyagi, a földi lét feltételeinek is tökéletesen megfelelnek. „Christ werden und Mensch bleiben”, mondta München hí-res szónoka, dr. Linhart, ez a keresztény bölcseség lényege. Erre képesít a bölcsesség ajándéka.

Ezen ajándék hatása nagy lelki átváltozásban nyilvánul meg. Megszünteti, vagyis átalakítja a vi-lági ember bölcsességét, amely Szent Jakab apostol nézete szerint (Jak. 3, 15.) földhöz tapadt, állatias ösztönökre hallgató és sátáni bölcsesség.

A földhöz tapadó bölcsesség, tanítja Aquinói Szent Tamás (Summa teol. I—II. qu. XLV. art. 1.), anyagi értékekben, előnyben, gazdagságban, boldogu-lásban keresi életcélját. Az isteni Lélek ajándéka villámként érinti, lángba borítja ezt az egyoldalú, anyaghoz tapadt felfogást és átalakítja, magasabb célnak rendeli alá, amennyiben megtanít az anyagi érdekek problémáját úgy megoldani, hogy lelki kul-

túránk előmozdítójává, örök üdvösségünk biztosítékává válják.

Az állatias, animális bölcsesség a vak ösztön sugallatát követi és kielégítését tartja életcélnek. A bölcsesség ajándéka ezt a felfogást is kijavítja és átalakítja, amennyiben megtanít a testet megszentelni, a fennkölt istenszolgálat céljainak alárendelni, a vak ösztönt e célkitűzésnek megfelelően irányítani és ezáltal nemesíteni.

Az ördögi, sátáni bölcsesség, a tévútra jutott ambíció, az öntelt felfuvalkodottság igényeit óhajtja kielégíteni és célját a dicsőségben, az elismerésben, a hatalomban és a világ pompájában látja. A bölcsesség ajándéka ezt a pokoli bölcsiséget is átalakítja, amennyiben megtanít az élet mindezen megnyilvánulásait Istenre visszavonakoztatni és velük úgy élni, hogy kizárólag az Úr dicsőségét szolgálják és lelkünknek semmiképen se ártsanak.

A bölcsesség ajándékában nagy és ellenállhatatlan az átalakító erő. A többi ajándékkal, főleg a tudomány, az értelem és a jótanács ajándékával egy összefogásban úgy vezet az élet útjain, hogy nemcsak az úton-útszélen ólálkodó veszélyeket kerüljük el, hanem mindenben a legjobb megoldás szerint cselekszünk, tehát mellőzzük a kerülő utakat és rövidesen elérjük célunkat.

Irigylésreméltó mindenki, aki ezen ajándékban részesül, mert a bölcsesség megtanítja az igazi életművészetre: Krisztust követni, Hozzá hasonlóná válni és Vele megdicsőülni.

86. Az Isteni Lélek útja.

Az isteni Lélek útja bámulatos és csodálatra méltó.

Legrövidebben vezet Istenhez.

Kimagasló pontjai az ajándékok.

Hét ajándékával gondoskodik a lélek legégetőbb szükségleteiről, távoltartja a legnagyobb veszedelmeket és magával ragad a kibontakozás, az Istenhez közeledés szédületes magasságaiba.

Az egymással szorosan összefüggő ajándékok fokozatosan működnek a lélekben és építik fel benne Isten országa csodálatos világát.

Itt valóban az isteni szeretet misztériumával állunk szemben: a Szentlélek ajándékai gyarlóságokkal megterhelt emberre találnak, működésük által megszabadítják őt átkos terhétől, fokozatosan tökéletesítik lelki világát és addig nem szűnnek meg működni, míg el nem érte az életszentség magasságát és teljesen ki nem alakult benne a krisztusi arculat.

Az isteni Lélek gyümölcsei.

87. Érik a gyümölcs.

Az isteni Lélek működése feltétlenül termékeny.

Sohasem téveszti el célját és mindig eredményhez vezet.

A bennünk működő isteni Lélek célja lelkünk megszentelődése és Isten országának tökéletes kialakulása.

Az isteni Lélek, aki oly bőségesen pazarolja reánk ajándékait, bennünk is célt ér: megalapozza és kiépíti a kegyelem csodálatos világát és oly termékenységet fakaszt, amely a legragyogóbb élet-szentséghez vezet.

Érintése, bennünk lakozása, működése megtermékenyíti a lelket. A beléje fektetett csírák kihajtanak, megerősödnek, terebélyes fává válnak, amelyen virágba szökik minden, hogy majdan édes gyümölcs, maradandó, az örökkévalóságban is helytálló érték legyen.

Méltán beszélünk a Szentlélek gyümölcseiről. Sokat köszönünk termékenységének.

Még többet a belőle fakadó gyümölcsöknek.

Tudjuk, mit mondott Krisztus a száraz fáról.

Hogy kivágják és tüzre dobják!

Velünk ez még nem történt meg.

Mert lelkünkben érik a gyümölcs.

A Szentlélek gyümölcse...

88. A Szentlélek oltása.

A Szentlélek gyümölcsei a hittudósok meghatározása szerint „azon jócselekedetek, amelyeket az isteni Lélek sugallata alatt végzünk és amelyekben örömlünket leljük”.

Az isteni Lélek vezette keresztény embert joggal hasonlítjuk össze azon fával, amelyet a kertész már beoltott. Nemes, értékes gyümölcsöt terem. A kertész az isteni Lélek, aki ajándékaival végzi a nemes termőfává átváltoztató beoltást.

Az eredmény nem marad el.

Cselekedeteink, melyek a Szentlélek közbelépése nélkül pusztán emberi cselekedetek volnának s nem jelentenének maradandó értéket, átváltoznak és megérnek az isteni Lélek gyümölcsvé. A kegyelem talajából fakadnak, a kegyelem tüze izzik bennük, ennél fogva érdemszerzők és megérdemlik az örök jutalmat. Jócselekedetek tehát a szó természetfeletti értelmében.

A cselekvő ember, mint az imént idézett meghatározás mondja, örömet leli bennük. Azért, mert ismeri értéküket, tudja, hogy az örök életet biztosítják és látja, hogy élete nem hiábavaló, mert megtermi a Szentlélek gyümölcseit.

89. Szent Pál tanítása.

A Szentlélek gyümölcseit Szent Pál apostol ismerteti a galatákhöz írt levélben (5, 22—23). Az Egyház mindig az apostol tanításához tartotta magát és szerinte magyarázta az isteni Lélek működésének e bámulatos következményeit. Mi is hasonló-

képen cselekszünk és ezen a bevált alapon szemléljük az isteni Lélek gyümölcseit.

Legfontosabb ezek között a *szeretet*. Arany-
szájú Szent János (Hom. XI. de sanct.) nyomaték-
kal hangsúlyozza, hogy a szeretet minden más gyü-
mölcznek szinte gyökere és kiindulópontja. A sze-
retet mint a Szentlélek gyümölcse szorosan össze-
köt Istennel, boldoggá tesz e közvetlen istenközel-
ség révén, kielégíti minden vágyunkat és forrásává
válík minden cselekedetünknek. Aki élvezi a sze-
retet gyümölcset, annyira eltelik e szent tűzzel, hogy
tennie, cselekednie kell. E tűz minden cselekedetében
benne izzik, átalakítja, magas fokban értékessé
és érdemszerzővé teszi és ezáltal kiindító és meg-
mozdító erejévé válík életalakításának. Erre vezet-
hető vissza, hogy az isteni Lélek gyermekeinek,
kedveltjeinek élete a szeretet dicsőséges himnusza.

Az *öröm* mint a Szentlélek gyümölcse a sze-
retet legelső következménye. Szent Pál, aki eltelt
a szeretettel, tapasztalta a belőle áradó öröm min-
den édességét és megerősítő hatását. Ezért írta élete
egyik nagyon nehéz pillanatában a korintusiaknak
(II. levél 7, 4.), hogy „minden szomorúsága ellenére
bővelkedik, dúslakodik az örömben”. A szeretet
ugyanis oly erős, annyira kihat mindenre és oly
átalakító befolyással van, hogy tűzében elfeledjük,
szinte észre sem vesszük a szenvedést és csak az
általa közvetített istenközelség boldogságát élvez-
zük, amely mellett minden más elhalványodik.

A *béke* a szeretet és az öröm összeforrásának
következménye. Aki szeret és a szeretet napsuga-
ras örömét élvezi, annak életében sohasem billen
fel az egyensúly. Történhet bármi, a szeretet örö-

méhez viszonyítva semmi sem lehet oly fontos vagy oly erős, hogy változtathatna e helyzeten. A szeretet öröme oly lelkiállapottal jár, amelyet nem lehet megzavarni. Ezt békének nevezzük, ami szintén a szeretet örömét belénk sugárzó és bennünk bennlakó isteni Lélek gyümölcse. Gyönyörűen nyilatkozik erről Szent Ágoston. (De Civ. Dei lib. XIX.) „Ó béke! Édes fogalom, még édesebb valóság! Minden teremtmény akarja és keresi és minden teremtménynél erősebben Isten értelemmel megajándékozott teremtménye: az ember! De mily távol van a világtól! Látjuk, hogy mindenütt háború dühög (Szent Ágoston kora éppoly zavaros volt, mint a mienk. Szerző.) Miért? Mert inkább akarjuk a bűnös vágyak kielégítéséért vívott harcot, mint Isten békéjét.”

A szeretet, az öröm és a béke, a Szentlélek e három gyümölcse, Istenhez való viszonyunkra vonatkozik, elmélyülését szolgálja.

A következő három: a türelem, a nyájasság és a jószág lelki tökéletesülésünket eszközli.

A *türelem* a szeretetben és a békében gyökerező lelkiállapot, amely szinte szintézise (összeolvadása) e kettőnek. Aki a Szentlélek e gyümölcsét bírja, könnyen viseli el az élettől járó szenvedést és mint Jób példája mutatja, a legnagyobb viharban sem veszíti el higgadságát és világos éleslátását. Az eleven színezetű hasonlatokat alkalmazó Sziénai Szent Katalin a türelmet nagyon szellemesen nevezte „várfokra állított királynőnek, aki mindig győz, akit azonban sohasem lehet legyőzni”.

A *nyájasság* (benignitas) előbástyája a türelemnek. Védi a sértések, az udvariatlanságok, a

nyers modor által veszélyeztetett lelki egyensúlyt, benső békét. Oly lelkiállapotot teremt, amely az imént említett és hasonló jelenségekkel szemben engedékeny, szeretetteljes, udvarias és finom modorú viselkedésre készítet. Ezáltal élet veszi a támadásoknak, félreértéseknek és megakadályozza, hogy a helyzet elmérgesedjék és komolyabb zavar keletkezzék. Az engedékenységek egyébként a Szentlélek belénk oltotta lelki finomság egyik legrokonszenvesebb megnyilvánulása.

A *jóság*, az előző két gyümölcs által alakított lelkiállapot egybeolvadása, a lelki kultúra, a természetfeletti finomság egyik kimagasló pontja. Lényege abban áll, hogy a lélekben felhalmozódott szeretet és egyéb értékek kifelé hatnak és mások javát szolgálják, mint Szent Pál apostol esetében, aki mindenkinek mindenévé vált.

A Szentlélek következő három gyümölcse: a hosszútűrés, a szelídség és a hűség, a léleknek az embertársakhoz, a felebaráthoz való viszonyát szabályozza.

A *hosszútűrés* nagy segítségünkre van a lelki életben. A jóságból fakadó és a jót célzó cselekedetek nem hozzák meg rögtön a kívánt eredményt. Gyakran soká, túlságosan soká kell várunk, míg célunkat elérjük. A várakozás ideje és feszültsége alaposan próbára teszi lelkünk minden értékes tulajdonságát. Csakis a hosszútűrés gyümölcsének köszönjük, hogy megálljuk a próbát, nem veszítjük el a fontos és nélkülözhetetlen lelki egyensúlyt és sikerül, mint az Apostol mondja a „jóval legyőzni a rosszat”. (Róm. 12, 21.)

A *szelídség* az embertársainkkal való érintke-

zést teszi finommá. A szeretet és a türelem jóságával közeledik mindenkihez, hogy mint az Apostol tette, mindenkit megnyerjen és Krisztushoz vezessen. Alapja a keresztyén természetfeletti szeretetreméltóságnak és nélkülözhetetlen fegyvere minden apostoli célt szolgáló munkának.

A *hűség* szintén fontos szerepet játszik az isteni Lélek gyümölcsei között. Felebarátunkhoz való viszonyunkat az ingathatatlan hit alapjára fekteti és úgy építi fel, hogy hűségesen kitartunk mellette. Ennélfogva álljuk az ígéretet, megtartjuk adott szavunkat. Tesszük ezt akkor is, ha csak nagy lemondások, életbevágó áldozatok árán vagyunk képesek az azt beváltani. A hűség, a Lélek-járás e szép gyümölcse elejét veszi minden szószegésnek és eleve megakadályozza, hogy a felebarátainkkal való kapcsolatok csorbát szenvedjenek és az ebből keletkező egyenetlenségek veszélyeztessék a lelki harmóniát.

Az utolsó három gyümölcs: a szerénység, az önmegtartóztatás és a tisztaság, a lelki élet többi feladatainak hathatós megoldását mozdítja elő.

A *szerénység*, a Szentlélek e kedves gyümölcse külsőnket, megjelenésünket és fellépésünket szabályozza. Ez egyébként visszfénye, kifelé ható megnyilvánulása a Szentlélek alakította gazdag lelki szépségnek. Egy jónevű aszkétikus szerző (Gaume) így ír erről: „A szerénység mint lelki békénk fényes sugara, szemünket, ajkunkat, mosolyunkat, mozdulatainkat, egyszóval viselkedésünket irányítja, ideértve még az öltözetet is, amelyre szintén kihat. Mindezt az Evangélium adta határok közt eszközli,

mert az Evangélium minden valódi műveltség első és legnagyobb törvénykönyve”.

Az *önmegtartóztatás* gyümölcse a benső magatartást szabályozza, míg a szerénység csak a külső fellépést irányítja. Az előbbi kiegészítése az utóbbinak, mert a kettő szorosan összetartozik. Az önmegtartóztatás, mint neve is jelzi, a Szentlélek erejével fékezi és kormányozza a vágyakozást, vonatkozzék ez anyagi értékre vagy fizikai jóra. E gyümölcs ennél fogva elsősorban az ember veleszületett vak ösztönére hat, ennek életét szabályozza és rendezi a magasabb lelkiiség igényeinek megfelelően és az örök üdvösség céljának alárendelve. Szerepe rendkívül fontos, mert rendet teremt a vak és zabolátlan, a vad ösztönök táplálta szenvedélyek világában és elejét veszi minden olyan kilengésnek, ami felborítaná a lelki egyensúlyt és komolyan veszélyeztetné a Lélek világának, Isten országának diadalmas kibontakozását.

A *tisztaság* az önmegtartóztatás koronája. Következménye Szent Lúcia vértanú szerint az, hogy a lélek valóban az isteni Lélek hajlékává válik (Vértanúk aktái). Az önmegtartóztatás folytonos küzdelem, a tisztaság a küzdelmet követő győzelem. Az állapotbeli tisztaság gyümölcse úgyszólván betetőzése, koronája az isteni Lélek működésének. Teljesen átalakítja az embert, megteszi Isten gyógyó templomának, önnön nivója fölé emeli és előkészíti az örök megdicsőülésre.

Az isteni Lélek gyümölcsei, ezek voltaképpen összefüggő egészet képeznek, oly lelkiállapothoz vezetnek, amelynek beteljesülése azonos a keresztény tökéletesség győzelmes kibontakozásával és

alapvető lényegét képezi Krisztus mindenekfelett fontos és a mindennapi gyakorlat aprópénzére beváltott követésének.

90. A Szentlélek gyümölcseinek ellensúlyozó ereje.

Szent Pál a Galatákhoz írt levelében (5, 19—21.) részletesen foglalkozik azokkal a szomorú jelenségekkel, amelyek megghiúsítják Isten reánk vonatkozó terveit és lehetetlenné teszik bennünk Isten országa kibontakozását.

„Opera carnis” — a test, a fékezetlen vágy, átvitt értelemben (Aquinói Szent Tamás szerint) a pokol gyümölcseinek nevezi őket.

Bizony összeszorul a szívünk, ha e hosszú jegyzéket olvassuk. Dereng bennünk a tudat, hogy az élet, amelybe beleszülettünk, végső elemzésben mégis csak veszélyes, folytonos küzdelem a ravaszul ólálkodó, körmönfont ellenség ellen. Felülke-rekedik bennünk az érzés, hogy tényleg nem egészen könnyű dolog üdvözülni.

Udvös dolog ezzel foglalkozni, megtanít az életet komolyan venni, megóv attól, hogy az ellenséget lekicsinyeljük és ügyetlenül elzárkózzunk a nehézségek elől.

Másrészt nem szabad túlozni, pesszimistává válni és feketén látni, mert ez nem felel meg Szent Pál szándékának.

Az Apostol nem azért állította szembe a Szentlélek gyümölcseit e szomorú lajstrommal, hogy elcsüggedjünk, hanem azért, hogy tudatára ébredjünk a Szentlélek átalakító, minden komoly veszedelmet száműző erejének.

Az isteni Lélek gyümölcseinek imént befejezett rövid szemlélete ugyanis ahhoz a belátáshoz vezet, hogy mindazok, akik engedelmeskednek a sugallatnak és szorosan csatlakoznak a Szentlélekhez, oly tulajdonságokra tesznek szert, amelyek ellensúlyozzák az Apostol által tárgyilagosan felsorolt veszedelmeket és megszabadítanak a gonoszlélek incselkedéseinek kárhozatos befolyásától.

A paráznaság, a tisztátalanság és a bujaság szellemét a Szentlélek az önmegtartóztatás, az öröm, a szerénység és a tisztaság gyümölcsével teszi ártalmatlanná. Mily hatalmas fegyvert ad ezáltal kezünkbe!

Az önmegtartóztatás megfékezi a rendetlen vágyakat, a szerénység elővigyázatos, fegyelmezett, a benső tiszta lelkiület visszatükröző magatartásra indít, az öröm elárasztja lelkünket és lehetetlenné teszi, hogy bizonyos szenvedélyek úrrá legyenek rajta és letérítsék útjáról, a tisztaság pedig megerősíti a jóban, összeforrasztja Istennel és lehetetlenné teszi, hogy a rendetlenség szellemének pokoli csábítására hallgasson. A Szentlélek neveltjének nincs mitől félnie: A Lélek oly tüzet gyújt benne, amely minden szenvedélynél izzóbb és minden effajta betegségből véglegesen kigyógyít.

A modern bálványok követésének veszélyét, vagyis az Istentől való elpártolást, melynek oly sok és elrettentő példáját látjuk manapság, a szeretet és a béke gyümölcsével ellensúlyozza. A szeretet Istenhez vezet és a béke az istenközelség leírhatatlan boldogságát nyújtja. Aki e gyümölcsök birtokában van, az nem tud elszakadni Istentől.

A gyűlölködések, egyenetlenségek, féltékenységek viharát is ártalmatlanná teszi a Lélek, mert megéri bennünk a türelem, az engedékenység és a hosszútűrés gyümölcse, ami a mondottakon kívül még a haragot, a széjjelhúzást és a nézeteltérést is lehetetlenné teszi. A szelídség gyümölcse pedig az összetűzés veszedelmétől óv meg hathatósan.

Az elpártolás, gyilkosság, részegeskedés, tobzódás is lehetetlenné válik a Szentlélek gyümölcsei által, mert ezek külső és belső fegyelemre nevelnek, rendkívüli módon megerősítenek és távol tartanak attól a szellemtől, amely az „opera carnis” — a test gyümölcsei kárhozatos örvényébe sodor.

*

Nagy az isteni Lélek átalakító ereje.

Mindent megtisztít, megszentel, a lélek üdvössége és Isten országa kibontakozásának szolgálatába állít.

Ne féljünk az élet veszedelmeitől. De vegyük őket komolyan. És tegyünk szert a Szentlélek gyümölcseire. Ezek majd biztosítják a szükséges egyensúlyt és túlsúlyba juttatják életünkben az isteni Lélek alakította pazar lelkiséget.

Ezáltal teljesül be bennünk Isten országa és így válunk éretté az örökkévalóságra.

Az isteni Lélek stílusa.

91. Változatosság az egységben.

A stílus az egyéniség kifejezése, megnyilvánulása az életben.

Amint az egyes korszakok szelleme a különböző alkotásokban megtalálta a maga kifejezését és ezáltal megalakította az őt minden más korszaktól megkülönböztető és tipikusan jellemző stílust, — az utókor ezen keresztül látja és tanulmányozza a korszak szellemét — hasonlóképen a tartalmas és gazdag egyéniség is alkotásaiban nyilvánul meg, ezekben fejezi ki önmagát. Az a bizonyos „valami”, ami minden alkotására ráüti az egyéniség bélyegét s amiről az alkotó egyéniségre következtetünk, az a stílus, az ember legszemélyibb tulajdonsága.

Amikor e könyvben a Szentlélek stílusáról beszélünk, akkor nem az isteni Lélek minden alkotásában megnyilvánuló egyéni jellegzetességét szemléljük. Habár ezt is megtehetnők, mert a Szentlélek mint Isten abszolút egyéniség, stílusa ennél fogva gazdag, kimeríthetetlen és számunkra feltétlen irányadó. Ezzel itt nem foglalkozunk, mert ezt tekintettel sokoldalúságára és kimeríthetetlen tartalmára, csak külön könyvben lehetne ismertetni.

A Szentlélek stílusáról itt csak annyiban van

szó, amennyiben az isteni Lélek működése befolyással van az emberi lélekre, felépíti benne Isten országát, megtermékenyíti és rajta keresztülszűrődve megalakítja a természetfeletti világrendben gyökerező, benne élő és érvényesülő egyéniséget, amelynek kifejezése, vagyis stílusa végső elemzésben az ő alkotása. Ebben az értelemben vesszük a Szentlélek stílusát, ami számunkra nem egyéb, mint a keresztény ember egyéni stílusának tökéletesülése a Szentlélekben.

Stílusunk tökéletesülését a Szentlélek bennünk működése által eszközli. A belénk öntött erények által kifejti az erőt, az ajándékok révén felfokozza a tüzet, gyümölcseivel pedig biztosítja a lélek hegemoniáját, feltétlen uralmát.

Az isteni Lélek által tökéletesített stílusunk alapvető vonásai ennél fogva az erő, a tűz és a lelkeség. Ez a három izzik egyéniségünkben és kifejezésében, a stílusban. E három szűrődik keresztül az emberi egyéniségen és stíluson és alakít oly gazdag életet, amely e közös alap ellenére egyénenként változik és soha meg nem ismétlődik. A Lélek mindig egy és ugyanaz: osztatlan és kifogyhatatlan a legkülönbözőbb egyéniségekben megnyilvánuló működésében. És mégis mindenkinben másként nyilvánul meg, mert nem szünteti meg az egyéniséget, csak magasba emeli, tökéletesíti ereje és tüze által. Ez az oka annak, hogy oly színes és mozgalmas a változatosság az isteni Lélek ihlette életstílusokban.

Az isteni Lélek stílusa ennél fogva a legnagyobb változatosság a legtökéletesebb egységben.

92. Erőtéljes élet.

Az erények, mint már említettük, az akaratra hatnak.

Az akaratot hajlítják, idomítják és állítják a magasabb lelki kibontakozás szolgálatába.

Az akarat, amit egyébként tapasztalatból tudunk, nem könnyen hajlítható. Oly erő, amelyet csak felette álló, nála hatékonyabb erő tud befolyásolni, irányítani és célhoz vezetni.

Ezt az akaratot megtörő és éppen ezáltal tökéletesítő erőt adja az isteni Lélek az általa belénk öntött erényekben.

A hatás nem marad el.

A kibontakozó, a gyakorlat által is tökéletesülő erények nyomában erőteljes élet fakad, az erőnek oly teljessége, amely mindent átalakít, elmélyít és tökéletesít.

Vonatkozik ez elsősorban a gondolatra, más szóval a világnézetre.

Az isteni Lélek vezetettjei világnézetükben erősek, nagyvonalúak, fölényesek, diadalmasak és mindinkább azzá válnak, minél jobban kikristályosodik bennük az örök, kinyilatkoztatott igazság ismerete.

Hitük, világnézetük, életmagyarázatuk erőteljes. Duzzadóan egészséges. Az isteni Lélekből fakadó erő meghódította, miután megvilágosította az értelmet, az akaratot. Akiket a Lélek vezet, azok nemcsak hiszik az örök igazságot, hanem akarják is ezt a hitet, a belőle sarjadó világnézetet és kultúrát.

Akarják, tehát foglalkoznak vele, ápolják, csi-szolják, mélyítik, bővítik, tökéletesítik. Munkálkodnak rajta, építik az ima, a kegyelem, az elmélyedés remek eszközeivel, hogy fokról-fokra kibontakozzék bennük a hit csodálatos világa és nagyobb bepillantást nyerjenek Isten és a természetfeletti világrend titkaiba. Ennek fényességében ismerik meg az élet valódi értelmét, az ember küldetését, a reánk rótt feladat jelentőségét és csak ezen az alapon tudnak olymódon elhelyezkedni az életben, hogy valóban célhoz jutnak és megfelelnek a teremtető Isten jogos elvárásának.

Mélységes hit, diadalmas világnézet, tökéletes megoldása az élet súlyos feladatainak csak ott bontakozik ki és teljesül be, ahol megvan ez az egészséges, duzzadó erő, ami arra készlet, hogy ne csak lássuk és ismerjük az igazságot, tehát higgyünk benne, hanem akarjuk is akaratumk minden hevével.

A gondolatot csak ez termékenyíti meg és teszi annyira hatékonyá, hogy cselekvésre készlet és irányítja gyakorlati életünket. E nélkül holt volna. Hiányoznék belőle az élet. Szent Jakab is erre céloz, midőn figyelmeztet, hogy a hit cselekedetek nélkül holt, tehát értéktelen.

A Szentlélek vezetettjei cselekedeteikben, gyakorlataikban, mindennapi éietalakításukban is erősek, termékenyek, győzedelmesek. Az erények irányította és megerősítette akarata jó gyümölcsöt hoz. Cselekedetekbe fekteti bele ereje teljességét. E cselekedetek, teljesítmények minden szempontból egészségesek, életképesek, célszerűek és eredményhez vezetnek. Nincs bennük semmi félszég.

Biztos célt szolgálnak és teljes megoldáshoz vezetnek. A bennük izzó erő oly nagy, hogy másokra is kihat és mindenütt, ahová sugara eljut, hasznot hajt (a szó magasabb érteimében) és követésre késztet.

A teljesítmények, a cselekedetek összessége lényeges részét képezi az életalakításnak, az életművészetnek, másszóval Krisztus követésének. Ezt nevezzük egészséges, erőteljes, a keresztény lélek méltóságának és az őt vezető isteni Lélek világosságának megfelelő életnek.

A duzzadó erő hathatósan védelmezi az elért eredményt és ezáltal biztosítja a sikert.

És ha elkerülhetetlenné válik, akkor támad is, csak azért, hogy megelőző támadása által hatékonyabbá tegye a szükséges védelmet.

Az erőteljes élet — a Lélek-járás csodálatos világa — nem adja fel a kiküzdött pozíciókat, hiszen annyi és oly súlyos áldozatot hozott értük! Ismeri az ellenséget, aki kívülről és belülről támad. Tudja, hogy hogyan kell ellene védekeznie.

Védekezése erőteljes. Benne izzik az isteni Lélek tüze. E tűz — amelyet élesíteni és fokozni élete legfontosabb feladatának tart — szinte megközelíthetetlenné teszi. Lángoló védőbástyát von köréje. Izzásában porrá ég a támadás minden fegyvere és megsemmisül a legveszedelmesebb ellenség.

Más megoldás hiányában támadásba csap át. Kemény küzdelem vár reá, mert saját szenvedélyeivel, elferdült hajlamaival, a világ csábító szellemével és nem utolsó helyen a pokol incselkedésével áll szemben. Nem fél a harctól és bátran kiáll a síkra. Ereje félelmetes, fegyvere győzedel-

mes. Ezt tudja. Mert érzi és éli a Szentlélek viharzó tüzet. Támad, harcol és győz, mert a Szentlélek ereje küzd benne.

Bámulatos stílus ez, a Szentlélek irányította életművészet! Csupa izom, csupa erő, csupa egészség. A természetes életerő beleolvasztása a természetfeletti világrend életáramlatába, az isteni Lélek kifogyhatatlan erejébe.

A valódi férfiasság iskolája: a gyengét erőssé, az erőt legyőzhetetlenné teszi.

93. Izzóan tüzes élet.

Krisztus tüzet jött bocsátani a földre.

Tüzes magvakat hintett a lelkek termékeny talajába.

A tüzet maga a Lélek lobbantotta lángra. És ő aratja az Úr szántóföldjén a tüzes kalászkodat, melyekben az örök élet olthatatlan izzása él.

Hétszeres fénysugárral érintette a lelkek tüzes magvakkal behintett talaját. Ajándékaival lobbantotta lángra az örök élet kiolthatatlan máglyáját.

Alkotó ujjai építették fel a lelkekben a csodálatos világot, melynek éltető ereje az isteni tűz.

Izzóan tüzes élet folyik itt.

Átalakul benne minden. A salak porrá ég és hamuja kiválik, hogy ne zavarja, éktelenítse többé Isten országát a lélekben.

Ami tökéletlen, egészségtelen, elkorcsosult, tökéletessé, egészségessé, életképessé válik, mielőtt áttüzesedik a Lélek tüzeiben.

Ami korlátolt, gyenge, bizonytalan, e tűzzel robbantja szét a korlátokat, hogy átfeloldják a

végtelenbe, e tűzben acélosítja gyengeségét, hogy szert tegyen a természetfeletti erő teljességére és ezen mennyei izzás szikrázó fényében találja meg a célhoz vezető utat, ami biztossá teszi minden lépését és lepattantja róla az átkos bizonytalanság akadályozó gátlásait.

Boldog, akiben a hét ajándék kialakítja e csodás világot, fokozatosan szítja a megtermékenyítő és átalakító tüzet. Boldog, mert érzelmvilága gyémánttá ég, akarata a damaszkuszi pengénél is acélosabbá kovácsolódik és kapcsolatai is életképessé hevülnek benne.

A gyémántot tűz égeti hamuvá. Ez igaz.

Viszont az is igaz, hogy a szén tűzben kristályosodik gyémánttá!

A gyémánt ennél fogva a tűz csodálatos gyermeke.

A keresztény lélek kristálytisza érzelmvilágának ragyogó gyémántja is a csodálatos tűz gyermeke. Azon tűzé, amit az isteni Lélek gyújtott hét ajándéka által.

Az érzelmvilág a lelki életben, Isten országa felépítésében is fontos szerepet játszik. Rendkívüli hajtó, elindító és mozgató erő rejlik benne. Vonzódása szenvedélyes szeretet, ellenszenve felülmúlhatatlan gyűlölet lehet. Veszélyes világ, teli földalatti izzásokkal, titkos robbanásokkal, ijesztő kitörésekkel. Az isteni Lélek tüze ezt a beszámíthatatlan, szeszélyes és nehezen kormányozható világot veszi hatalmába. A vonzódást, a vágyakozást a legfőbb jóra, Istenre irányítja és a szeretetből tüzes, lefojthatatlan szenvedély lesz, ami

Néri Szent Fülöp szívét kitágította, fizikailag is teljesen elváltoztatta és oly izzóvá tette, hogy a Szent ruhája égési foltokat mutatott. Az ellenszenvet a legfőbb rosszra: a bűnre és átkozott sugalmazójára, a sátánra tereli. A nyomában fakadó gyűlölet oly szikrázó izzás, amelynek sugarával már a Titkos Jelenések Könyvében találkoztunk, midőn Szent Mihály főangyalnak, aki örök ellenségünkkel küzdött, tüzes, haragtól villámló szemébe pillantottunk.

Az isteni Lélek tüze nemcsak az érzelemlágra szorítkozik. Az akarat, az ember csodálatos cselekvőereje is izzóvá válik tőle.

A történelemben gyakran bukkanunk ily töretlen, tüzes akaratra. A nagy rendalapítók, akik szervező munkájukban Isten sugallatát követték, csakis ezen tüzes akarat hihetetlen cselekvő és ellenálló képességének köszönik, hogy megvalósították Isten tervét és nem roppantak össze a küldetés reájuk nehezedő súlya alatt.

Szalézi Szent Ferencből, aki eredetileg heves és robbanékony természetű volt, ez az akarat faragta a szelídség és a higgadt önfegyelem mintaképét. Assisi Szent Ferencet ez kergette egy válságos pillanatban a rózsabokor tövisei közé, és Loyolai Szent Ignácot ez tartotta az iskola padján éretlen gyermekek mellett olyan korban (már elmúlt harminc éves), amelyben valóban már kinőtt a gyerekcipőből.

Az isteni Lélek kiváltságosai valóban tüzes akaratú emberek. Cselekvőképességük ennél fogva feltétlen sikerteljes, eredményhez vezet és életalakításunk egyik legkiválóbb fegyvere.

A Szentlélek ajándékai nyomában fakadó tűz a kapcsolatokat is megtermékenyíti és tökéletesíti.

Vonatkozik ez elsősorban Istennel való kapcsolatunkra.

Az isteni Lélek, aki maga a szeretet, viszontszeretetet fakaszt és ezt tüzesíti át, teszi hatékony-nyá. Aki a Szentlélek tűzével töltekezik, annak minden gondolatában, szavában, cselekedetében benne izzik a tüzes istenszeretet. Ez hozza közelebb az Úrhoz, határozza meg vele való kapcsolatát és készíti oly cselekedetekre és teljesítményekre, amelyek e szeretet tüze nélkül érthetetlenek, meg-
fejthetetlenek volnának. Ez a magyarázata a nagyvonalú, semmitől vissza nem rettenő keresztény hősiességnek, melynek annyi példáját látjuk a történelemben.

Kapcsolatunk azonban nemcsak Istennel van.

Szoros és határozott viszonyban vagyunk felebarátunkkal is, aki Isten képmása és visszfénye. Az isteni Lélek fakasztotta szeretet csodája, a tűz erre is kiterjed, ezt is szabályozza, tökéletesíti.

Aki a Szentlélek tüzes adományai alapján megtanult igazán és tökéletesen szeretni, azt csak szoros, eleven, mozgékony, őszinte és tevékeny kapcsolatok fűzhetik embertársaihoz. Nincs ebben semmi lanyhaság, felületesség, hidegség, számítás, hátsó gondolat vagy önzés. Nem ismer megoldatlan helyzeteket és ott is talál kiutat, ahol minden próbálkozás már csődöt mondott. Számára ismeretlen fogalom a tétlenség, mert nemcsak „szóval szeret, hanem cselekedettel és igazsággal“.

Az isteni Lélek ajándékai tüzet fakasztanak és ez lángba borít minden jóakarátú lelket.

Csodálatos lángolás ez. A szeretet máglyatüze. Izzásában érik a legszebb, a leggazdagabb élet.

Az izzóan tüzes élet.

Ez az isteni Lélek stílusának egyik legfényesebb vonása.

94. Az érett és kiforrott lelkiiség.

A Lélek azért jött hozzánk és vett lakást bennünk, hogy jelenléte gyümölcsöt hozzon.

Ami nem is maradt el.

A gyümölcs megérett: a lélek túlsúlyba jutott, elérte életünkben az őt megillető hegemoniát és erélyesen kézbe vette a gyeplőt.

Az isteni Lélek elérte célját.

Megalapozta és kialakította bennünk a lelkiiséget.

Beteljesült, megvalósult az, amit Szent Pál „homo spiritualis”-nak, lelki embernek nevez.

Ezáltal a szabadon kibontakozó lelki élet magasan fekvő síkjára kerültünk.

Ahol szabadon jár-kezel az isteni Lélek, s ahol alig akadályoz valami vagy valaki, hogy lépést tartsunk vele.

A fokozatosan és ritmikusan fejlődő élet, melyben a halhatatlan lélek játssza a főszerepet, ez a magas kultúrájú lelkiiség az isteni Lélek stílusának mindenek közül kimagasló, végtelen látókörrrel övezett csúcspontja.

Gyönyörű látvány Isten és ember számára! Magasztos és követésreméltó eszménykép az, akiben beteljesült.

Eszménykép, szívet üdítő látvány, mert élete csupa lélek, tömör, ellenállóképes alakítás és

végző forma, amelyben semmi lényeges sem változik többé, csak a vonások válnak a fejlődés e gyönyörű szakában még csiszoltabbá, finomabbá, tökéletesebbé. A remekmű már kész. Az alakító művész, a Szentlélek csak az utolsó, befejező simításokat végzi.

Eszményien szép és Isten legmagasabb szándékainak megfelelő, hogy a lélek végre, annyi áldozat és küzdelem után biztosította magának az uralmat és fölényes túlsúlyba jutott a nem spirituális vonatkozásokkal szemben.

Ez az örökkévalóság győzelmét jelenti a mulandóság felett. Mert a lélek örökkévaló, soha nem múltó értékek után vágyódik. Érti, hogy csak az örökkévalóság felel meg halhatatlan természetnek és tudja, hogy csak a teremő Istenéhez való visszatérés képes kielégíteni ambícióját.

Az uralomra jutott lélek ezen célba összpontosítja törekvéseit és túlsúlyával ebbe az irányba tereli az élet továbbfejlődését. Másszóval: minden erejével küzd az örök üdvösségért és törekszik biztosítani a mindenért kárpótló végző megdicsőülést.

Minden szempontból nagy jelentősége van e törekvésének. Remekmű számba menő, az Istenhez való hasonlatosságra felépített életet alakít (különben nem nyerné el az örök üdvösséget) és ennek következtében oly mélységes, kielégítő és harmonikus kultúrát teremt, amelynél tökéletesebb e földi élet keretein belül már nem lehetséges.

Az isteni Lélek gyümölcsei által nemcsak a lelket juttatja túlsúlyba. Oly életformát alakít,

amelyben a kemény, teljesen kifejlett tömörség játszik vezérszerepet.

A Szentlélek vezetettjei a szó nemes értelmében kemény emberek. Számukra minden elpuhultság idegen fogalom. Tárgyilagosan veszik az életet és eléggé ismerik, hogy tudják, mily kemény öklei vannak és mennyire kíméletlenül bánik az emberrel. Azt is tudják, hogy a keménység ellen nincs más szer, mint a keménység. Ebből indulnak ki, midőn felveszik a harcot. A történelem bizonyítja, hogy keményen állják. Nem rettennek vissza semmitől és jelszavuk — minél mostohábbak a körülmények, annál inkább — az állhatatosság. Életük férfias, acélosan kemény, éppen azért gyönyörű küzdelem. Szünet nincs. A harc többé-kevésbé hevesen, de mindig folyik. E folytonosság tömöríti össze az életerőt, kovácsolja a tulajdonságokat és képességeket, míg meg nem születik az, amit egyesek nagyon találóan „acél-embernek, acéljellelnek” neveznek.

Sokat jelentenek ezek az életben. A misztikus Krisztus-test életében, ahol egyik tag oly szorosan összefügg a másikkal. Betegek, gyengék, félénkek és olyanok, akik még nem fejlettek bele tökéletesen a nagyvonalú keresztény életformába, mindig lesznek. Az erősek, tömörek, acélosak ezekért és ezek helyett is küzdenek. Magukkal rántják és szorosan kézen fogva tartják őket, nehogy a szédületes vihar irgalmatlan káoszában elveszenek. Lobogó fáklya, meggyőző példakép ők. Ilyesmi kell a gyengének. Erre tekint fel, ebben bízik, ez bizonyítja neki Isten megerősítő hatalmát és ezáltal válik erőssé, tántoríthatatlanná.

A katakombák szele, a vértanúk lehellete csap felénk, valahányszor az isteni Lélek gyümölcsének ezen hatására gondolunk és a Lélek-járás e ragyogó nyomaival találkozunk.

Mindebben a tömörré vált lelkeségben annyi a kikristályosodott tökéletesség, hogy túlzás nélkül beszélhetünk befejezésről, a kimondott végső szóról.

Végső forma ez már. Lényeges változásra már nincs szükség. Ami ezután történik, az csak az utolsó simítás, a végső kifinomulás, a kikristályosodás legfelső foka, a jellemkép hajszálfinom arcvonásainak tökéletes kidolgozása.

A rendes méretet meghaladó, az átlagon felül álló tökéletesség ebben áll. Itt teljesedik be és valósul meg. Ebben a majdnem mikroszkopikus részletmunkában, amelyben a hangsúly a „kicsiségekben”, a leheletszerű árnyalatokon van. Fontos munka, mert az Isten tetszését megnyerő tökéletes lelki szépség éppen ezeken az árnyalatokon keresztül érvényesül.

Az isteni Lélek stílusához ez is hozzátartozik.

Sőt! Ez a koronája minden eredményes fáradozásnak és kegyelem irányította törekvésnek.

Az alakító Lélekkel való együttműködés, a bennünk járó és viharzó Lélekkel való lépéstartás magas iskolája.

Innen kerülnek ki a szentek.

Az alkotó Lélek remekművei.

Ők az illusztráció és a bizonyíték ahhoz, amit a kinyilatkoztatás a „homo spiritualis”-ról, a lelki emberről mond.

95. A Jövő Krónikása.

A Szentlélek stílusa a szentben nyilvánul meg, aki közöttünk él és asztalunkhoz ül. Még akkor is, ha évszázadok választanak el tőle. Mert e lelki kapcsolatot nem kezdi ki az idő vasfoga és a szent szelleme, egyéniségének befolyása és példájának hatása nincs időhöz kötve.

Nem kell azonban a gazdag keresztény multba visszazsállnunk, hogy szentekre találjunk.

A jelen sem szegény ezen a téren.

Az isteni Lélek ma is tovább működik a lelkekben és bámulatos stílusa ma is csodát művel, vagyis szentet farag a sokat zaklatott modern emberből.

Egy modern francia író mondotta, hogy az utcán könyökünkkel súroljuk a szenteket. Hogy ez mennyire igaz, azt az elfogulatlan krónikás fogja bebizonyítani, aki kellő távlatból szemléli majd a jelent és igazságosan ül törvényt e kor hibái és erkölcssei felett.

Éles szemének majd feltűnik az, amit mi nem vettünk észre: mily pazar volt ebben a korban is az embert faragó isteni Lélek működése, mily megtermékenyítő befolyást gyakorolt reánk is a Szentlélek stílusa és hányan tartottak lépést vele és emelkedtek szédületes magasságba éppen a legviharosabb időben.

A jövő Krónikása majd megállapítja, hogy nekünk ez a stílus kellett. Mert csak ez tudott közülünk annyi értékes, de súlyosan veszélyeztetett lelket megmenteni a végromlástól.

Erő kellett nekünk, mert korszakunk viharos

történelme úgy alakult, hogy csak az igazán erős ember tudta valamire vinni és megállni helyét. Természetes vonatkozásban: mert e több okból érthetetlen, de érdekes század egén sokszor cikáztak keresztül romboló, gyújtó villámokat szóró viharfelhők és amúgy is ingadozó talaját elégszer rázkódtatta meg a mindent elnyelő földindulás. Természetfeletti szempontból: mert a kor ellentmondásokban, örült túlkapásokban, beteges ingadozásokban gazdag szelleme rendkívüli módon megnehezítette az eligazodást, a helyes út megtalálását és azon a járást. A Lélek ereje kellett, hogy világosan lássunk, helyesen cselekedjünk, el ne tévedjünk és célt érzünk.

Tűz kellett, izzó, szikrázó, messze látható, éltető tűz. Századunk sok vonatkozásban megérdemli a „jégkorszak” nevét. Akik ezen elnevezést adták neki, igazat mondanak. Dér, rügyet fojtó, bimbót ölő, virágot hullató dér lepte be a lelkek világát. Fázunk ebben a halált lehelő légkörben s keressük az éltető, oltalmazó, termékeny meleget. Ezért kell nekünk a tűz meg azért, hogy leolvassza a lelket ölő dért a világról és új, jobb élet forrása legyen. Az isteni Lélek lobbantotta lángra e tüzet. Azért hatott reánk annyira az ő stílusa és mutatkoztunk oly fogékonynak iránta.

Lélek kellett nekünk, mert már szinte belefulladtunk az anyagba. Elgépiesedett minden s kiölte belőlünk a lelket. E nélkül pedig nem lehet élni. Vagy lehet egyensúly nélkül? Felborult egyensúllyal? Ezért kellett nekünk a Lélek. Ő ébresztett tudatára annak, hogy emberek vagyunk, tehát lelkünk is van. És hogy e léleknek jogosult igé-

nyei, nekünk pedig vele szemben szent kötelességeink vannak. És hogy baj van azon élet körül, amely nem elégíti ki a lélek igényeit és vele szemben nem vállalja kötelességét. Mi már sem az egyiket, sem a másikat nem tudtuk megtenni. A Lélek jött, helyreigazított mindent ebben a bolondul elferdült életben és megtanított stílusa szerint élni. Ezzel megmentett. Mert stílusában a főszerep a léleknek jut. Amint őt megilleti és ahogy az egészséges élet megkívánja.

A jövő Krónikása ezt fogja megállapítani.

Várjunk addig, amíg kezébe veszi a tollat?

Vagy inkább megtanulunk látni addig, amíg az számunkra hasznos. És a szerint cselekedni.

Ha az utóbbit tesszük, akkor a Szentlélek stílusát tesszük meg életünk törvényének.

Helyesen cselekedtünk. Megmentettük életünket és útban vagyunk ahhoz, hogy szentek legyünk.

Modern szentek.

Akik elődeiktől csak annyiban különböznek, hogy hosszú évszázadokkal később születtek.

Egy ütemben az isteni Lélekkel.

96. A gyümölcs.

Lelki életünkben minden attól függ: tudunk-e lépést tartani az isteni Lélekkel.

Egy ütemben haladni vele.

Bírjuk-e magasröptű szárnyalását?

Nem fog el a szédület és nem dermeszti, állítja meg szívverésünket a beláthatatlan magasságok távlatai okozta félelem.

Mert e magasságot nem mindenki bírja.

És nem mindenki tud belenézni mélységeibe.

Nekünk megadatott ez a képesség.

A Szentlélek gyümölcseivel.

Bírjuk a szárnyalást, a magasba emelkedést és lépést tudunk tartani a Lélek-járással.

Másszóval tudunk fejlődni és fejlődésünk magasba ível.

Ez életművészetünk titka, sikereink nyitja, boldogságunk magyarázata.

Életünk nem üres, mert fejlődünk: az alacsonyból a magasba, a magasból még feljebb, addig, ameddig bírjuk és a bennünk működő isteni Lélek akarja.

Érik már a gyümölcs. A Szentlélek legszebb gyümölcse: Isten országa, a kegyelem csodálatos

világa, a Krisztushoz hasonló lélek gazdagsága fokozatosan kibontakozik bennünk.

Lássuk, mit jelent számunkra e kibontakozás és hogyan érik a Szentlélek gyümölcse.

97. A magasba ívelő vonal.

A fejlődés magas ívelésű szárnyalás.

A tökéletlenség ködös szakadékaiból emel ki, a középszerűség egyhangú tájain vezet keresztül és a magasabb lelkiség, a korlátlan kibontakozás fennsíkjára helyez.

A fejlődés egyszóval átmenet a természetes világrendből a természetfelettibe, a nélkül azonban, hogy megszűnnénk az előbbiben gyökerezni, mert Aquinói Szent Tamás szerint a kegyelem feltételezi az emberi természetet, vagyis a természetfeletti világrend csakis az emberi természet alapjain bontakozik ki bennünk.

A természetfeletti világrendbe való átfelődés alapja és mértéke a kegyelemben való gyarapodás. A kiindulópontot a megváltás gyümölcseként kapott megszentelő kegyelem képezi. Ez adja meg a természetfeletti alapot. A folytatás azonban, a tulajdonképeni építő munka a mi kezünkben van. Élni kell a kegyelemmel s a jót cselekedni, ami természetfeletti érdemszerzéssel jár. Az érdem gyarapodása újabb kegyelmi ajándékot és megerősödést von maga után, ennek gyümölcse pedig újabb és magasabb fokú érdemszerző cselekedet. Kegyelem és érdem ennélfogva egymásba kapcsolódó szemek, amelyek hosszú láncolatot képeznek, addig, amíg a kegyelem elvesztése (bűn) által meg

nem szakítjuk e láncot. Nem szorul magyarázatra, hogy a lélek fejlődése, vagy a kinyilatkoztatás szavát használva, gyarapodása éppen ebben rejlik. Erre kell tehát fektetni a fősúlyt, ha lelki életet akarunk élni.

Az első kegyelem, a kiindulópont (keresztség) Krisztustól származik. A további kegyelmi gazdagodás is az ő kimeríthetetlen érdemeiből fakad, de az isteni Lélek közvetítésével, aki a már vázolt módon működik bennünk és a kegyelem felhasználására, érdemszerzésre és újabb kegyelemben való gyarapodásra késztet. Neki köszönjük, hogy élünk Krisztus kegyelmével és annak bennünk való gyarapodásával egy ütemben fejlődünk bele a természetfeletti világrend végtelenségébe.

Az említett fejlődés az erények gyakorlását is feltételezi. Tudjuk, hogy a Szentlélek ebben döntő szerepet játszik. Ő vezet az erények útján úgy, hogy nagy gyakorlatra, bőséges tapasztalatra teszünk szert. Ebben az iskolában valóban megtanulunk az étellel bánni. Ez már magasfokú életművészet, amely mindig érettebb, tökéletesebb és mélyebb lesz. Ez Krisztus követése, tökéletes életművészetének utánképzése. Minden lépéssel közelebb hoz Krisztushoz, mert mindig jobban kidomborítja a hozzá való hasonlóságot. A csúcspontot a krisztusi jellemkép teljes kialakításával éri el. Ez a tetőpont. Többet ennél elérni nem lehet. Az erények az isteni Lélektől származnak. Ő serkent és képesít, hogy gyakoroljuk őket, tehát erényes életet élünk és Krisztus példáját kövessük. A lelki élet fejlődésének ezen beteljesülését is neki kell tulajdonítanunk. Vezetésének köszönjük, hogy

életutunk ebben a vonatkozásban is magasba ível és a lendületes fejlődés jegyében áll.

Az isteni Lélek ajándéka és az erények gyakorlása által részesülünk az isteni Lélek gyümölcsseiben. Lényegük magas értékű jócselekedetekben áll. Élvezzük e pompás gyümölcsöket, amennyiben boldogan és lendülettel tesszük a jót és életünket jócselekedetekkel gazdagítjuk. Ebben is sok a benső dinamika és a fejlődési lehetőség. Mert nincs oly jócselekedet, melyet ne lehetne még jobbra tenni. A gyakorlat vezet ehhez az eredményhez. Minél többször tesszük a jót, annál több tüzet, lendületet, meggyőződést, önzetlenséget fektetünk bele és nagyobb örömet találunk benne. A Szentlélek gyümölcssei természetéhez hozzátartozik ez a gyönyörű fejlődési lehetőség. Az isteni Léleknek köszönjük tehát, hogy ebben az értelemben is mindinkább érik bennünk a gyümölcs, míg elértük azt az érettséget, amelyet már nem lehet tovább fokozni, mert túlhaladná a kinyilatkoztatás említette „mensuram donationis Christi”-t, a Krisztus által számunkra egyénileg meghatározott mértéket.

Életünk valóban pompás fejlődés, lelki érés, magasba ívelő út.

De csak akkor, ha lépést tartunk az isteni Lélek járásával, követjük szárnyalását és akarunk magasba emelkedni.

98. Lelki elmélyülés.

A fejlődés lelki elmélyülés.

Szent Pál nemcsak magasságról beszél. A mélységre is utal. A fejlődés ezen megnyilvánulását érti alatta.

Az isteni Lélek műve ez is, aki gondoskodik róla, hogy ne tapadjunk a felszínhez, hanem hatoljunk bele az élet mélységeibe.

Mit jelent ez?

Elsősorban az értelem világosságának fokozását, ami mélybelátáshoz vezet és bepillantást nyújt az élet nagy titkaiba.

Az isteni Lélek felfakasztja lelkünkben azt a mélységes tudnivágyást, amit valaki szellemesen „szent és indokolt kíváncsiság”-nak nevezett. Ez arra készítet főleg, hogy sokat és behatóan foglalkozzunk a szentek tudományával, az aszkétikával és a misztikával, hogy ezen a téren az átlagot messze felülmúló, széleskörű ismeretre tegyünk szert. Szükség van erre, mert minél kiterjedtebb és megbízhatóbb az ismeret, annál mélyebben pillantunk bele a lélek életébe, jobban értjük meg szükségleteit és becsüljük meg igényeit. Nemcsak látóköreink tágul. Tapasztalatunk is bővül, gazdagodik és mindig alkalmasabb lesz arra, hogy alátámassza, hathatóssá, eredményteljessé tegye lelki elmélyülésünket célzó törekvéseinket.

Nem ritkán fordul elő, a szentek életében számtalanszor tapasztaljuk, hogy az isteni Lélek rendkívüli világosságával, izzó adományával egészíti ki e téren elért eredményeinket és oly tudásban, éleslátásban részesít, melyet már nem lehet pusztán emberi tudásnak nevezni és amely oly mélységes forrása a magasabb lelki életet előmozdító ismeretnek, hogy mások is meríthetnek belőle.

Fejlődésünk jól felfogott érdekében arra kell törekednünk, hogy a szentek tudományában nagy

jártasságra tegyünk szert. Körülményeinknek, hivatásunknak és tehetségünknek megfelelően mérítsünk az aszkétikus irodalom kristálytisza forrásából. Elmélkedjünk sokat e dolgok felett, dolgozzuk fel bensőleg és tegyük tökéletesen magunkévá. A többit bízunk nyugodtan az isteni Lélekre. Minél égetőbben szomjazzuk az igazságot ebben a vonatkozásban is, annál több világosságban részesít és tökéletesebben pótolja majd munkánk emberi fogyatkozásokra visszavezethető hiányait.

A lelki elmélyüléshez hozzátartozik még az akarat megfelelő nevelése. Ezzel a kérdéssel már foglalkoztunk. Itt, az elmélyülés szempontjából a már mondottakkal kapcsolatban még csak annyit kell megjegyeznünk, hogy az akaratot is hozzá kell szoktatni a mélység távlataihoz, rá kell nevelni az elmélyülés nagy feladataira. Az akaratnak hozzá kell járulnia, hogy az emberi lélek istenadta mélységei feltáruljanak, elteljenek világossággal, tűzzel, erővel és ezáltal megtermékenyüljenek, gazdag termőföldre váljanak. A keresztény élet gyökereinek itt van a megfelelő helye. A lelki élet terebélyes fája csak akkor életképes és dacol minden viharral, ha gyökereit ebbe a mélységbe eresztji, mert csak itt találja meg az életéhez szükséges táplálékot.

Itt, ebben a misztikus mélységben mennek végbe a Szentlélek csodái, itt halmozódik fel a kegyelem éltető és megszentelő ereje, itt gyülemlik össze mindaz a fel nem használt erő, ami az ínség és a megpróbáltatás idejében titkos és rejtett forrásként élteti az embert.

Fejlődésről, kibontakozásról szó sem lehet, ha

lelki életünk gyökerei nem hatnak le idáig, a lélek mélységes és rejtett rétegéig. Ebbe a titkos világba kell behatolnunk, innen kell életerőt merítenünk. Akkor valóban lelki emberek vagyunk, összehasonlíthatók a Krisztus által említett parányi mustármaggal, amely terebélyes fává fejlődik és az ég madarainak nyújt otthont és védelmet.

Erre kell nevelnünk akaratunkat.

Lelki elmélyedésünk tökéletesítése érdekében át kell alakítanunk minden cselekedetünket. Kis és nagy teljesítményeinkben is a mélységet kell keresnünk, fejlődésünk különben nem lesz tökéletes.

A szó gyakorlati értelmében ez annyit tesz, hogy cselekedeteinkbe a legnagyobb értékeket fektetjük bele. A legmélyebb hitet, meggyőződést, a legtüzesebb, szenvedélyesebb akaratot, kitartást, a legaprólékosabb körültekintést, legkomolyabb megfontolást, a legizőbb szeretetet és főleg az isteni kegyelem hatalmas alakító és cselekvő erejét.

Figyelmünket a legkisebb cselekedetekre is kiterjesztjük. Tesszük ezt abban a tudatban, hogy a lelki élet terén voltaképpen nincsenek is kis cselekedetek, jelentéktelen dolgok. Tekintettel Istenre, kinek lelki életünk által szolgálunk, minden nagy, fontos és jelentőségteljes. Ennélfogva ezekben a helytelenül kicsinek tartott cselekedetekben is a mélységet keressük és akarjuk, amennyiben ide is belevisszük a természetfeletti élet nagy és örök értékeit.

Ne féljünk tehát a mélységektől.

Ellenkezőleg!

Szakítsuk fel őket az isteni Lélek segítségével, szálljunk le beléjük, hogy ott éljük igazi életünket, ott gyarapítsuk a fejlődéshez szükséges erőt és tényleg megérjen bennünk, miután törekedtünk lépést tartani a Lélek-járással, a Szentlélek gyümölcse.

99. A kibontakozás.

A csodálatos érési folyamat, melynek fontosabb megnyilvánulásait az imént szemléltük, tökéletes kibontakozásban csendül ki. Ez a fejlődés végső foka, az isteni Lélek gyümölcseinek leg szebb hatása.

A kibontakozás elsősorban a szellem terén mutatkozik.

Krisztus szelleme végső, diadalmas érvénysülése bennünk.

Az isteni Lélek működése ezt a célt szolgálja. Világossága által megérteti Krisztus szellemét és ereje által elősegíti kibontakozását.

„Docet nos omnia” — mindenre megtanít a Lélek. Főleg arra, amit Krisztus mondott, tanított, akart, hogy gyökeret verjen kinyilatkoztatása és beteljesüljön akarata.

Az Atya és a Fiú azért küldötte, ajándékozta (Donum Dei!) az isteni Lelket, hogy ezt a hivatást teljesítse és lelkünket megszentelő működése alapján megalapozza, kifejlessze és megvalósítsa Krisztus szellemét.

A belénk öntött erények, a nekünk adott ajándékok, a bennünk megérlelt gyümölcsök mind e cél szolgálatában állottak. És lehetővé tették, hogy Krisztus szelleme eleven legyen, testet ölt-

sön cselekedeteinkben és ezáltal megalapozza, tökéletesítse, végtelen magasan, a kiszabott korlátok fölé emelje és ott megtartsa életünket.

Azt az életet, melynek termékenységeért és Isten dicsőségébe való örök beleolvadásaért Krisztus kinhalált halt a kereszten.

Krisztus végleg kibontakozott szelleme magában foglalja az életünket irányító és erkölcsünket meghatározó törvényt.

A végső kibontakozás erre is kiterjed és diadalra vezet, fenségesen érvényre juttatja az erkölcsi parancsolatokat.

Nemcsak a fegyelem értelmében, amennyiben meghajlunk előttük és előírásaikhoz tartjuk magunkat. Ez édeskevés volna. Mert kevés benne a meggyőződés és sok a szolgai félelem.

Hanem éppen a tüzes meggyőződésre vonatkozólag.

Az isteni Lélek működése ezen a téren is világosságot fakaszt és ragyogó kibontakozáshoz vezet.

Meggyújtja bennünk a meggyőződés tüzét és ezzel szenteli meg, teszi értékessé törvényhűségünket.

A meggyőződés erre vonatkozólag is átalakít mindent. Törvényhűségünket megteszi Isten nemes szolgálatává, a belőle fakadó cselekedeteknek biztosítja a benső értéket és megvéd a farizeusi lelkiületet jellemző kicsinyes szórszálhasogatástól, a csupa külsőséghez tapadástól és érvényre juttatja azt a szellemet, amely a törvényt sugallta és ez a legtökéletesebb, legönzетlenebb szeretet.

A szellem és a törvény eszményi, végső kibon-

takozása a Krisztushoz való hasonlatosság remek valóságában csendül ki.

A szellem e hasonlatosság alapja.

A törvény pedig eszköze.

A kettő együtt biztosítéka a megvalósulásnak.

Ez is az isteni Lélek műve. Működésének, embert faragó nevelésének eredménye.

Élő remekmű, amely örökké hirdeti Krisztus dicsőségét és a Lélek alkotóerejének teljességét.

A gyümölcs valóban megérett.

A kibontakozás elérte teljességét.

Továbbfejlődés nincs.

Ami erre következik, az már örökkévalóság.

100. Az isteni Lélek útja.

Az isteni Lélek csodálatos útja véget ért.

S most, hogy véget ért, látjuk, mennyire egyenes, világos és merész ívelésű.

A Lélek ezen az úton jár és vezet mindenkit, aki megérti szándékát, felhasználja bennünk lakozása kegyelmét és lépést tart járásával.

Pedig nehéz lépést tartani az isteni Lélekkel.

Különösen, mikor az út meredekké válik és hirtelen magasba ível.

Nehéz, de érdemes.

Mert oly világba vezet, amely teljesen elüt mindattól, amit megszoktunk. És annyira más: jobb, kielégítőbb, szebb és világosabb.

Ez már nem e világból való.

S éppen azért Isten országa.

Ezt építette fel bennünk az isteni Lélek és ez ad tartalmat a hosszú és küzdelmes emberéletnek!

A katedrális.

101. A Szentlélek munkái.

Remek dolog az isteni Lélek járásával lépést tartani, magasröptű szárnyalását követni, tüzes erejével eltelni, sugallatait megvalósítani és vele együtt dolgozni Isten országa kibontakozásán.

Magasztos feladat, mert ezáltal dómot, katedrális emelünk az isteni Léleknek.

A katedrális a tűzében szikrázó lelkünk. Az a lélek, amelyet mikor leszállt reá és lakást vett benne, megtett hajlékának, kiválasztott templomának.

Azáltal, hogy lankadatlanul dolgozunk e katedrális tökéletesülésén, szépítésén, befejezésén, életünk értelmét teljesítjük, törvényét követjük és örök, dicső jövőnket biztosítjuk.

Háládatos munka ezen a katedrálison dolgozni. Háládatos, mert nem áll az elmúlás jegyében. Végso elemzésben Istennek emelünk templomot. Isten lakozik benne. Kell, hogy örök legyen és örökké fennálljon.

Az örökkévalóságért fáradozunk és munkánk nyoma soha nem vész el. Örökké megmarad, hogy hajléka legyen a Szentléleknek, oltára kiolthatatlan tűzének.

Az építő munkát már régen megkezdtek. Az isteni Lélek segítségével és együttműködésével folytattuk is.

Folytassuk tovább. A katedrális mindig élesebb körvonalakban kibontakozó szépsége fokozza munkakedvünket. Az oltárán lobogó tűz, az isteni Lélek tüze izzítsa át erőnket.

Legyünk az isteni Lélek munkásai, kiknek lelkében ég a szent tűz, amely oly erős, hogy másoknak is juttat fényességéből és megtermékenyítő melegéből.

Akkor az isteni Lélek nem szállt le hiába és keresett úttalan utakon, hogy lakást vegyen bennünk és templomává avasson.

Az isteni Lélek kultusza a keresztény századokban.

102. Összefoglaló visszapillantás a lezajlott századokra.

Az isteni Lélek járásának szentelt könyvünket rövid és könnyen áttekinthető történelmi visszapillantással fejezzük be. Röviden végigjárjuk a lezajlott századokat, megvizsgáljuk a bennük lüktető keresztény életet és — ami valóban nem ütközik nehézségbe — felkutatjuk az isteni Lélek járásának nyomait. Másszóval: mindent összefogó pillantásban foglalkozunk az isteni Lélek kultuszával, hogy megtudjuk, mily módon tartott a keresztény közösség lépést a Lélek-járással és mennyiben felelt meg elvárásának.

Szemléletünkben főleg a keresztény élet ki-magasló pontjaira leszünk tekintettel. Ezek: *a hagyomány, a történelem, a lelki élet, a liturgia és a művészet.*

Befejező áttekintésünket azért tartjuk fontosnak és szükségesnek, mert meg vagyunk győződve, hogy a történelem tanúsága minden egészségesen gondolkozó és ítélő keresztény lélekre nagy és megtermékenyítő hatással van, amennyiben szinte példákkal bizonyítja a Szentlélekről tanított igazságok valódiságát és kényszerít, hogy minden gyakorlati következtetést levonva, kövessük az évszázadok példáját és hasonlóképen cselekedjünk.

Induljunk tehát útnak a történelem zajos századain keresztül. Minden lépésünket azon szent és nemes szándék vezesse, hogy az élet valóságának történelem közvetítette megismerése közelebb hoz az isteni Lélekhez és megerősít hűségünkben.

103. A hagyomány.

Utunk első szakaszában a keresztény hagyományt szemléljük.

A keresztény hagyomány gyökere Jézus Krisztus, az isteni Megváltó és az általa befejezett ki nyilatkoztatás. Mondanunk sem kell, hogy az isteni Lélek páratlan kultuszát jóságos Megváltónk alapozta meg. A keresztény hagyomány az ő szavából, tanításából, magatartásából, szelleméből indult ki, midőn a Szentlelket csak Istent megillető imádással vette körül. A kultusz alakításában mindig Krisztus tanítása szerint igazodott.

Az isteni Megváltó magatartása a Szentlélek iránt félreérthetetlen. Egyesek nagyon szellemes párhuzamot vonnak Krisztus és Keresztelő Szent János között. Keresztelő Szent János Krisztus útját egyengette és az ő megjelenésére készítette elő az emberiséget. Krisztus viszont mindig az isteni Lélekre, az Eljövendőre utalt, neki nyitott utat az emberi szívekhez és az ő eljövetelére készítette elő a fiatal Egyházat.

Feltűnő tény, hogy Krisztus földi életének kimagaslóbb pontjai az isteni Lélek jelenlétének fényes világosságában ragyognak. Szeplőtelen Anyja, a Szentséges Szűz isteni Jegyese jelen volt

megkeresztelésénél és színeváltozásánál. Tanúbizonyosságot tett mellette és ugyanakkor kinyilatkoztatta önmagát.

Feltűnik továbbá, hogy Krisztus mily félreérthetetlen és erélyes szavakkal teszi kötelezővé a harmadik isteni Személy, a Lélek kultuszát. Arról beszél, hogy annak, aki ellentmond az Emberfiának (Krisztusnak), meg lesz bocsátva bűne. Az azonban, aki ellent mer mondani az isteni Léleknek, sohasem részesül bocsánatban: sem itt a földön, sem pedig a túlvilágban. (Mt. 12, 32.)

Apostolainak világosan meghagyja, hogy az isteni ígét a Szentlélek nevében és erejében hirdessék. Megérteti velük, hogy az isteni Lélek az igazi vigasztaló, megerősítő, aki mindenre megtanítja őket, helytáll helyettük s azt is megmondja nekik, hogy döntő, nagyfontosságú pillanatokban, az igazságot éhező tömegek, vérükre szomjazó, gyűlölködő bírák előtt mit kell mondaniok és mondanivalójukat hogyan kell előadniok.

Az apostolok megfogadják Krisztus szavát, mindíg a Lélekre hivatkoznak és tekintélyüket azzal alapozzák meg, hogy a „Lélekkel való elteltségüket” hangoztatják. Péter, az apostolfejedelem a Lélek erejében teszi első csodáját, az ő nevében hozza az első határozatot (jeruzsálemi zsinat) és ugyancsak az ő nevében hozza az első ítéletet (Ananiás és Zafira). Szent Pál, a nemzetek zseniális apostola ismételten figyelmezteti híveit, hogy teljenek el a Lélekkel, óvakodjanak őt megszmorítani vagy elveszíteni, sőt annyira megy az isteni Lélek kultuszának megalapozásában, hogy nyíltan utal az isteni Lélek segítségének szükségességére,

amely nélkül még Krisztus szentséges Nevét sem tudjuk érdemszerzően kimondani.

Az apostolokra következő egyházatyák és egyháztanítók sem térnek le az imént vázolt, jól kitaposott ösvényről.

Szent Kelemenről, Péter harmadik utódjáról gyönyörű imádság maradt reánk, melyet a nagy pápa naponta elvégzett. Befejezése így szól: „Éljen a mi Urunk Jézus Krisztus és az isteni Lélek.” Szent Jusztin Antonin császárhoz intézett apológiájában (hitvédelem) ezt írja: „Mi (keresztények) lélekben és igazságban imádjuk és tiszteljük az Atyával és a Fiúval az isteni Lelket.” Szent Ireneusz pedig galliai (Franciaország) híveit figyelmezteti, hogy „nem méltó a keresztény névre, aki nem kívánja és imádja az isteni Lelket”. Őséb püspök palesztinai híveit buzdítja, hogy „segítségül hívják Istent, a próféták Istenét, a világosság Szerzőjét, és azt Jézus Krisztus és az isteni Lélek közvetítésével tegyék”. Szmirnai Szent Polikárp és Alexandriai Szent Dénes püspökök ezen szavakkal léptek a vesztőhelyre (vadállatokkal teli arénába): „Az Atyaistennek és Fiának, Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak és a Szentléleknek legyen dicsőség és uralom a századokon keresztül. Úgy legyen.”

A mérvadók és felelősek, az egyházatyák és tanítók szelleme nagy hatással volt a keresztény lelkiségre. Ennek nevében szólal meg Afrikai Gyula (Julius Africanus): „Mi keresztények megértettük e tanítás jelentőségét és nem kevésbé adunk hálát az Atyának és a Fiúnak, mint a Szentléleknek.”

A negyedik keresztény századra vonatkozólag Nagy Szent Vazul és Nazianzi Szent Gergely tanúbizonyságai szólnak az isteni Lélek kiterjedt kultusza mellett. Az említett szentatyák egyhangúan emlékeznek meg Atenogenesz himnuszáról. A vértanú e gyönyörű költemény szavaival vigasztalta magát, midőn utolsó útjára ment, hogy a kiéheztetett vadállatok martaléka legyen. A nevezettek egy bizonyos esti imáról is megemlékeznek (preces lucernariae), amelyben a kereszténység este, lámpagyújtáskor az isteni Lélek oltalmáért könyörög. Megjegyzésre méltó, hogy a lámpagyújtásban, az esthajnal szürkületét száműző fény fellobbbanásában az isteni Lélek szimbolumát látták.

Az isteni Lélek kultusza a reá következő századokban csak növekedett. „E kultusz nélkül — állítja Aranyszájú Szent János — sohasem imádkozhatunk Istenhez, se nem nevezhetjük őt Atyánknak. A Szentlélek nélkül nincs bölcsesség, sem tudomány az Egyházban, lekipásztoraiban, tanítóiban, vezetőiben, másszóval: az Egyház a Lélek nélkül elgondolhatatlan.” Tertullián szerint a Lélek nélkül még a keresztény ember sem létezhetne, mert szerinte a keresztény „testből, lélekből és Szentlélekből áll”.

Juttassuk végre a szellemes és ékesszóló Szent Bernátot szóhoz, aki következőképen nyilatkozik: „Isten irántunk táplált szeretetének két biztosítékával rendelkezünk: az egyik Jézus Krisztus vérontása, a másik a Szentlélek kiöntése; az egyik azonban nem válik hasznunkra a másik nélkül. Az isteni Lélek ugyanis csak azoknak adott, akik hisznek a keresztrefeszített Krisztusban,

ez a hit viszont csak akkor eleven és érdemszerző, ha azon szeretet alapján cselekszik, melyet az isteni Lélek fakasztott bennünk."

Helyszűke miatt csak e pár idézetre kell szorítkoznunk. Ez azonban elegendő, hogy meggyőződjünk a Szentlélek kultuszának, imádásának és tiszteletének általánosságáról.

104. A történelem.

Az isteni Lélek kultusza mellett nemcsak a keresztény hagyomány szól.

A történelem szemlélete is ugyanehhez az eredményhez vezet és bizonyítja, hogy a kereszténység kezdettől fogva imádta az isteni Lelket és nagy súlyt fektetett kultuszának teljes kibontakozására.

A történelem a századokon keresztül nemes gesztussal törekedett hódolni az isteni Léleknek. E gesztusok az imént vázolt hagyományban gyökereznek, mint pünkösd ünnepe megülésének gyors elterjedése mutatja. Az ünnepet az apostolok alapították a Szentlélek eljövetelének emlékére. A kereszténység első századában már mindenütt megülik és a szokottnál is nagyobb pompát fejtenek ki. A hitében és katolikus meggyőzésében oly erős középkor színes, az ünnep lényegét kifejező szertartásokkal bővítette az antik liturgiát, amelyek — legalább is részben — helyenkint máig megmaradtak. Ezek közül a legérdekesebb az itáliai egyházmegyékből, főleg Rómában szokásos rózsasző. Ez az ünnepélyes szentmise alatt a templom mennyezetéből hullott alá és a tüzes nyelveket

jelképezte.¹ Másutt hófehér galambokat bocsátottak szabadon. Tiroli falvakban gyönyörű faragású galambot² bocsátanak le pünkösd napján. Ezt a szertartást is bőséges virágosó kíséri.

A Szentléleknek pünkösdön kívül más ünnepei is voltak. Minden neki szentelt lovagrend és társulat — és ezek szép számban szerepelnek — megülte a maga ünnepét és gazdag pompát fejtett ki. Részletekbe itt, sajnos, szintén nem bocsátkozhatunk az ünnepek nagy száma és rendkívüli sokoldalúsága miatt.

A Szentlélek kultuszának egyik legnemesebb hajtása a történelemben a harmadik isteni Személynek szentelt lovagrendek alapítása.

Tarantói Lajos, Jeruzsálem és Szicília királya volt az első, aki a Szentlélek tiszteletére lovagrendet alapított (1357 pünkösd napján). A rend általa megírt szabályait következőképpen vezeti be: „Mi, Lajos, Isten kegyelméből Jeruzsálem és Szicília királya, koronázásunk napján a Szentlélek nagyobb tiszteletére és dicsőségére elhatároztuk a keresztény lovagok társaságának alapítását, melynek tagjait a Szentlélek jószándékú lovagjainak neveztük...” A lovagok kötelessége elsősorban a harmadik isteni Személy kultuszának terjesztése

¹ E szokásnak megfelelően nevezi az olasz nép a pünkösdöt ma is: „Pasqua delle rose” = a rózsák húsvétjának. Az egyházi év ünnepeit általában „Pasquá”-nak nevezi és megkülönböztetésül hozzáfűzi: „di Natale” (karácsony), di Pentecoste (pünkösd), di Risurrezione (húsvét).

² E galambot rendszerint híres mester faragta. Év közben is ott lebeg a templom boltozatában s csak pünkösd napján engedik le.

volt. Köpenyükön a rend jelvényeként a pünkösdi tüzes nyelvek képmását viselték.

Két évszázaddal később (1573) Franciaországban is alakult hasonló intézmény. Alapítója III. Henrik francia király, akit a lengyelek ezidőtájt választottak meg uralkodójuknak. Az alapító szándéka lovagrendet szervezni, melynek tagjai az isteni Léleknek szentelik életüket és a lovagi szolgálat mellett kultuszát is terjesztik. A király ezzel a gesztussal kívánja Franciaországnak és Lengyelországnak a Szentlélek pártfogását biztosítani és ettől reméli az általa kormányzott országok hitbeli megerősödését (Alapítólevél).

A lovagrendekben általában csak a főnemesség és nemesség tagjai szolgálhattak az isteni Léleknek. Az egyszerű nép sem akart a nemesség mögött maradni, és benső meggyőződéséhez híven társulatokba, úgynevezett konfraternitásokba tömörült. Ezek szintén az isteni Lélek kultuszának voltak szentelve. A középkorban alig létezett egyházközség vagy plébánia a Szentlélek társulata nélkül. Ne gondoljuk, hogy itt csak egyszerű imatársulatról van szó. Nem. Mert az isteni Lélek kultuszának ezen csoportjai rendkívüli apostoli és karitatív tevékenységet fejtettek ki és az akkortájt e néven még nem ismert szociális kérdés megoldásán is fáradoztak. Karitatív téren — az isteni Lélek szeretetétől készítetve — a szegényeket segélyezték és a betegeket istápolták. Őskeresztény mintára és rendszeresen nagy szeretetlakomákat rendeztek, amelyeken csak a szegények vehettek részt. Kórházakat alapítottak és tartottak fenn, gyakran nagy áldozatok árán. Ezek közül nem egy

még ma is fennáll és ha már nincs is az alapító társulat kezén, még mindig a Szentlélek nevét viseli és élő dokumentuma az elmúlt századok mélységes hitének. Az apostoli munka terén az istentisztelet fényes megülésén fáradoztak, bűnösökkel foglalkoztak, elbukottakat mentettek meg s minden erejükből törekedtek Isten országát gyarapítani a földön.

A Szentlélek-társulatok manapság is — ott, ahol még megmaradtak — áldásdús működést fejtenek ki. Ott pedig, ahol hiányoznak, szükség van rájuk, főleg arra az izzó szeretetre, melynek tüztét oly nagylelkűen terjesztették és amelyet az isteni Lélek lobbantott lángra bennük.

A történelem is az isteni Lélek kultusza mellett tanúskodik és a való tények erejével arra késztet, hogy a lezajlott századok magatartásából tanulva, mi is hozzájáruljunk e nemes kultusz folytonosításához és a Szentlélek nagyobb dicsőségére vállalt munkáink által értékes összekötő kapocs legyünk a dicső mult és a bizonytalanság kódébe burkolt jövő között.

105. A lelki élet.

A lepergett évszázadok gyakorlata gazdag tapasztalatot szerzett az isteni Lélek kultusza körül. Ennek alapján alakult az a mélységes vallásos kultúra, melynek gyümölcseit mi, a késő nemzedék, bőségesen élvezzük s amelynek oly letagadhatatlanul sokoldalú befolyása van a lelki életre. Fejezetünk e részében röviden összefoglaljuk e tanulságot és egypár vonással megkíséreljük a

Szentlélek kultusza által irányított lelki életet vázolni.

Elsősorban a közkedvelt és a lelki életben nagy szerepet játszó *ájtatossági gyakorlatokat* vizsgáljuk.

Vezetőhelyen *a liturgikus mozgalmat* kell említenünk. Az utolsó évtizedek vallásos életében nagy szerepet játszik. A vallásos megújódás és elmélyülés terén tagadhatatlan érdemei vannak. A lelki életet gyakran túlságosan megterhelő, nem éppen megfelelő ájtatossági gyakorlatok kaotikus bonyodalmaiból visszavezetett az őskeresztény szellem egyszerűségéhez, megtisztította a levegőt, megszabadított sok feleslegtől és visszaadta a lelki élet nemes természetességét. Lényege abban áll, hogy a szakrális cselekményt, az eucharisztikus áldozatot és a szentségeket teszi meg a lelki élet tengelyévé, a liturgiában megnyilvánuló krisztusi életbe kapcsolódik bele és a liturgikus szövegek kifogyhatatlan tartalmával táplálja a szellemet. A józan tárgyilagosság kedvéért megemlítjük, hogy mint minden fiatal mozgalom, bizonytalan lépéssel indult, néha ingadozott és túltengésbe esett. De ez csak a kezdet kezdetén fordult elő. Hamar megerősödött, tapasztalatokat gyűjtött, hozzáférközött a sokat vajdó modern ember idegesen kapkodó lelkületéhez és az említett egyszerűség útján visszavezette Krisztushoz, minden életerő forrásához.

Érdeme elvitathatatlan. De — és ezt minden tapasztalt ember aláírja — elgondolhatatlan az isteni Lélek befolyása, kegyelme nélkül. A liturgia közel akar hozni Isten végtelen egyszerűségéhez. Istent azonban ki érti meg, ki tud belekapcsolódni

életébe, amennyiben felhasználja a szakrális cselekményből, a liturgiából fakadó kegyelmet, ha nem járja át a Szentlélek tüze, nem mozgatja a Szentlélek ereje és nem fényeskedik benne a Szentlélek világossága. Istent, aki Lélek, csakis a lélek érti és közelíti meg. Ezért kell a liturgikus mozgalmat is az isteni Lélek kultuszának megingathatatlan alapjára felépíteni.

Ugyanígy vagyunk az *Eucharisztia kultuszával* is. A legméltóságosabb Oltáriszentségben — egy másik fejezetben már említettük — benne izzik Isten szeretete. Az Eucharisztia csodája csak a szeretet tüzeiben válik megérthetővé és csak a szeretet képes méltó vagy inkább kevésbé méltatlan lelküllettel közeledni hozzá és teljes életet élni ragyogó, boldogító árnyékában. A szeretet tűzét emberi kéz nem tudja lángra lobbantani, megőrizni, fejleszteni. Ehhez isteni iniciatíva, a Lélek kezdeményezése kell. Már volt szó erről és említettük, hogy az Eucharishtiában Krisztust vesszük, akivel az isteni Lélek jön, hogy megtanítsa az Eucharisztia vétele kegyelmével élni. Az Eucharisztia kultusza csak akkor virágzik teljes pompájában, és hozza meg a lelki megújulás gyümölcsét, ha az isteni Lélek járása beteljesül és a harmadik isteni Személy vezeti és köti a lelkeket az eucharisztikus Udvözítő dicső trónusához: a szentség-házhoz.

A *Szentséges Szív kultuszáról* sem lehet egyebet mondani. Szerény nézetünk szerint a Szent Szív-kultusz története — színekben és fordulatokban valóban gazdag — a Lélek-járás egyik legremekebb megnyilvánulása a történelemben. Az

egyes fázisokon, fejlődési fokokon keresztül szinte nyomon követhetjük az isteni Lélek járását, aki mint a megismerés szeretője mindent megtett, hogy bepillantsunk a Szent Szív misztériumába és — amennyire emberileg lehetséges — megfejtjük az isteni szeretet titkait. A szeretetet szeretet érti meg. A Szent Szív misztériumának nyitja ennél fogva csakis a Szentlélek lehet. Őreá van tehát szükségünk, ha a Szent Szív kultuszát sikerrel akarjuk — és ki ne törekedne erre? — alakítani.

A kereszténység hagyományos Mária-tisztelete is az isteni Lélek kultuszán alapszik. Tudjuk, — erről már szó volt — hogy az Istenanya a Szentlélek remekműve. Zsenialitása minden gazdagságát ebbe az alkotásba fektette bele. Képletben azt mondhatjuk, hogy a Szentséges Szűz az isteni Lélek szeretetének, világosságának, gondolatának, szellemének és bőségének megtestesülése, vagyis ragyogó visszfénye. Ki magyarázza meg nekünk az Istenanya egyéniségét, világít rá minden elrejtett, benső szépségére, ha nem az isteni Lélek, aki ismeri alkotásai legremekebbjét és akarja, hogy megértsük, szeressük és dicsőítsük őt lovagias szolgálatunk által. Minél nagyobb bennünk a Lélek tüze, annál mélyebb lesz az Istenanya iránt táplált szeretetünk és annál tökéletesebben szolgálunk neki. Itt is a Szentlélekre van szükségünk, aki az Istenanya kultuszának eredményteljes alakítására nevel.

A Lelket a szentek tiszteletére vonatkozólag sem nélkülözhetjük. Ők, mennyei pártfogóink és bizalmasaink, Krisztus egyéniségének visszfénye, csodás életének szép, emberi formába öntött meg-

nyilvánulása, az alakító kegyelem remekműve. E csodát csak az értékeli és a benne megnyilvánuló krisztusi életet csak az látja meg, a szentet ennél fogva csak az tiszteli igazán, aki a Szentlélek világosságából indul ki és az ő fényességében szemléli a kegyelem e remek alakításait.

Az isteni Lélek tehát elvonatkozhatatlan a keresztyén élet ájtatossági gyakorlataitól. Ennél fogva ő irányítja és termékenyíti meg a lelki élet legfontosabb megnyilvánulásait.

A lelki élet azonban nem csupán ájtatossági gyakorlatokból tevődik össze. Főcélja az életalakítás, ami az említett gyakorlatok révén szerzett kegyelmi erőbőségen alapszik.

A Szentléleknek e főcél elérésében is döntő szerep jut: visszatart a bűntől, az Istentől való elszakadástól és erényes életre sarkall.

A bűntől különösen két ajándéka révén őriz meg. Ezek az értelem és az áhítat. Az értelmet erősíti meg elsősorban és ezáltal megóv az úgynevezett intellektualizmus (az értelem természetes ereje jelentőségének túlfokozása) veszélyeitől: a ferdén látástól és az elvakultságtól. Az értelem ajándéka világosságot fakaszt. Fényességében meglátjuk a valóságot és ráébredünk a bűnben rejlő elvetemültség iszonyatos voltára. E világos meglátás és a Szentlélek hozzáadta lelki erő ajándéka elegendő, hogy utálattal forduljunk el a bűntől és éberen óvakodjunk minden bűnös cselekedettől. Az áhítat ajándéka tökéletesíti vallásos gyakorlatainkat és bővíti a nyomukban fakadó kegyelmi erőt. Ezzel felvértezve sikeresen küzdünk a bűn

ellen és tisztán őrizzük meg a keresztségben Istennek szentelt életünket.

A Lélek-járás ereje az erények gyakorlására, vagyis Krisztus követésére, jellemképének hűséges és a mindennapi életben megnyilvánuló utánképzésére sarkall. A lelki, a természetfeletti életben Krisztus a tengely. Minden ő körülé fordul meg, mert csak általa jutunk el az Atyához. A Lélek-járás világosságának minden fénysugara Krisztusra világít rá, jellemképének tökéletes szépségét domborítja ki és mint az élet legtökéletesebb, utánzásra, követésre kötelező eszményét tünteti fel. A Szentlélek e tökéletes szépség megmutatása által vágyat, fakaszt bennünk, melynek célpontja: hasonlóvá válni, Krisztus képmása lenni. A Lélek gyújtotta világosság azt is megérteti velünk, hogy ez csakis az erények gyakorlása (a kegyelemmel való együttműködés) által válik valósággá. Ebben az értelemben, ezzel a célkitűzéssel készítet erényes életre és vezet Krisztus követése magasztos útjain. Felesleges említenünk, hogy az erények gyakorlása a mindennapi életben, Krisztus feltétlen követése valóban lelki élet, mélységes, vallásos kultúra, természetfeletti érettség és mint olyan, biztosítéka az örök életnek, a végső, ragyogó megdicsőülésnek.

Az isteni Lélek — és ez a mondottak alapján bebizonyosodott — kifogyhatatlan és ellenállhatatlan irányítója a lelki életnek. Figyelme mindenre kiterjed. Az általa ajándékozott erő átizzítja a mindennapi életet, a természetfeletti világrend színvonalára emeli, megszenteli és megteszi az örök megdicsőülés kiindulópontjának.

Évezredek gyakorlatának, évszázadok bölcséségének leszűrődése, kikristályosodása, ha szabad mondani: rendszerbe foglalása ez az érett és bőséges, teljes életre nevelő tapasztalat. Élünk vele és akkor célt értünk: a Lélekben élünk gazdag életet, melynek tengelye Krisztus és kicsendülése az Atya, hogy az isteni Három bennünk lakozzék és életünk értelme legyen.

106. A Szentlélek liturgiája.

Szemléletünkben a liturgiára is tekintettel kell lennünk.

Ezzel nem esünk ismétlésbe, mert itt csak történelemmel foglalkozunk, hogy — a teljesség kedvéért — a Szentlélek liturgiájának fejlődését — ami szintén a kultuszhoz tartozik — rövid vonalakban vázoljuk.

Az isteni Lélek általában nagy szerepet játszik az Egyház liturgiájában. A szentségek kiszolgáltatása alkalmából, főleg papszenteléskor ünnepélyes formában könyörgünk eljöveteleért és adományaiért. Királyok felkenése, császárok koronázása, zsinatok megnyitása, lelkigyakorlatok megkezdése és egyéb egyházi funkciók mind a Szentlélek ünnepélyes meghívásával járnak.

E gazdag és változatos szerep ellenére a liturgiában csak egy kizárólag a Szentléleknek szentelt ünnepet találunk és ez pünkösöd napja, a megelőző vigiliával és a reá következő kiváltságos nyolcaddal. Annak, hogy a liturgia az isteni Léleknek az egyházi évben csak egy ünnepet szentel, mélyenszántó oka van. Az eredeti pünkösöd, mint

az ünnep görög neve is mondja, voltaképen ötven napig tartott (húsvétól pünkösdig) és nagy ünnep számba ment. E hosszú idő minden napja ünnep volt, túláradó öröm jegyében állott. Ez annyira átment a köztudatba, hogy ezen időszak alatt még a legszigorúbb életet élő aszkéták sem bőjtöltek és az imádságot az apostolok példájára (Szent Ireneusz szerint) és az öröm jeléül állva végezték. Erről egyébként Tertullián is megemlékezik mint fontos, már régen fennállott keresztény szokásról és megemlíti, hogy ebbe az időbe esett a katekumenek (a keresztség felvételére kijelöltek) megkeresztelése. Origenes hasonlóképpen nyilatkozik. Pünkösd nyolcadáról első ízben a híres apostoli konstitúciók emlékeznek meg. A negyedik században a keleti és nyugati egyház egyes közösségeiben, pl. Jeruzsálemben ünnepélyes pünkösd körmenetről is beszélnek. Nagy Szent Leó pápa kora felfogását közvetíti, midőn kijelenti, hogy „Pünkösd ünnepe a keresztény világ felfogása szerint minden ünnep közül a legnagyobb tiszteletet és megbecsülést érdemli. Senki sincs, aki ne tudná, mennyire meg kell ülnünk azt a napot, amelyet az isteni Lélek szentelt meg Krisztus mennybemenetele után művelt legnagyobb csodával: e földön való megjelenésével és ajándékai kiöntésével.”

Pünkösd vigiliájáról az ötödik század előtt nem esik szó. A kánonok csak ekkor kezdik említeni és a többi nagy ünnepet megelőző vigiliával egyenrangúnak nyilvánítani.

Pünkösd liturgiájával kapcsolatban a fejlődés folyamán egy érdekes, ma már régen elfelejtett jelenséggel találkozunk. Ez a pünkösd gyertya,

melyet a húsvéti „Exultet” megváltoztatott szövegének éneke mellett szenteltek meg az isteni Lélek tiszteletére. Értelmét abban kell keresnünk, hogy az isteni Lélek kultusza mindig mélyebb gyökeret vert a kereszténységben. A liturgia ennek megfelelően az eddiginél is ünnepélyesebbé akarta tenni a pünkösti istentiszteletet és húsvét mintájára gyertyát szentelt és gyújtott a Léleknek, hogy ezzel is jelképezze a pünkösti tüzet.

Pünkösd ünnepének klasszikus liturgiája, amely az évszázadok folyamán alig változott, fényes tanúbizonyságot tesz az isteni Lélek kultuszának rendkívüli jelentősége mellett és bizonyítja, hogy a keresztény lelkiség hosszú időn keresztül változatlanul a Szentlélek tüzes jegyében állott.

107. A művészet.

Az isteni Lélek kultuszának ragyogó nyomait a keresztény művészet történetében is megtaláljuk.

Előre kell bocsátanunk, hogy a rendelkezésünkre álló roppant anyagot sem a könyv előre meghatározott terjedelme, sem elsősorban aszkétikus tartalma miatt nem dolgozhatjuk fel kimerítően. Fejezzük e részében csak a legszükségesebb megjegyzésekre szorítkozunk és ezeket is csak a történelmi szemlélet teljessége és a kultusz sokoldalúságának felmutatása kedvéért tesszük.

Ami az isteni Léleknek hódoló *vallásos költészetet* illeti, a világirodalom három halhatatlan remekművével kell foglalkoznunk.

Ezen a téren is a liturgikus költészet vezet. Ismeretlen szerzőnek köszönjük a Zsolozsmás-

könyvbe (római breviárium) is felvett és liturgikus funkcióknál gyakran használt „Veni Creator Spiritus” (Jöjj el, alkotó Lélek) himnusz. Szerzőjét, aki valóban jelentékeny és rendkívüli tehetség lehetett, eddig szorgos kutatás ellenére sem tudták megállapítani. A másik himnusz, a pütkösdí liturgia szekvenciája, a „Veni Sancte Spiritus” szerzője körül nagyobb biztosság keletkezett. Általában III. Ince pápának tulajdonítják, habár olyanok is vannak, akik Notker Sanct Gallen-i bencés szerzetest tartják a himnusz szerzőjének. Bárki legyen e két liturgikus költemény szerzője, a fő az, hogy e himnuszokat az Egyház sok évszázados használata megszentelte és a Szentlélekhez intézett imádságok között vezető helyre emelte. A két himnusz magában foglalja a Szentlélek teológiáját és aszketikáját, egyúttal megtanít a harmadik isteni Személyhez imádságos és könyörgő lelkiülettal közeledni.

A világirodalom másik remeke Alighieri (Dante) Isteni Színjátéka (Divina Commedia). A költő a harmadik rész (Paradiso) harmincharmadik énekében az isteni Szentháromságot szemlélteti, akiben a harmadik Személyt, a Lelket következőképen látja meg:

„Nella profonda e ehiara sussistenza
Dell' Alto Lume parvemi tre giri
Di tre color e d'una contenenza:
L'un dall' altro, come Iri da Iri,
Parea riflesso; e'l terzo pareo foco,
Che quínei e quindi egualmente si spíri.

O Luce eterna, che sola in te sidi,
Sola t'intendi, e da te intelletta
Ed intendente te ami ed arridi!"

(Par. XXXIII.)

Babits Mihály klasszikus fordításában:

A fénysűrű mögé, a tiszta mélybe
három kör áradt, élesen kiválván,
három szín és egy átmérőjű térbe.
És egy a mást, mint szivárványt szivárvány,
tükrözte föl, s e kettő lehellése
a *harmadik*, egyre szállván.

(Par. XXXIII. 115—120.)

Oh örök Fény, magadban ülve boldog!
Magadat érted csak, s magadtól értve
magadat értőn szereted s mosolygod.

(U. o. 124—126.)

A harmadik remekmű szerzője Alessandro Manzoni, akit a magyar közönség „A Jegyesek” című és hazánkban is sokat olvasott regényéből ismer.

A világhírű szerző „Pentecoste” (Pünkösd) címmel vallásos himnuszot írt, mely felülmúlhatatlan lírai szépsége folytán vezető helyet érdemel az isteni Lélek körül keletkezett irodalomban. Tartalmában valóban benne izzik az isteni Lélek tüze, nyelvvezetésében (a költemény a gazdag olasz líra egyik legremekebb alkotása) benne lüktet Dante örökszép nyelvének páratlan dallama és szellemében benne hullámszik a Lélek-járás áldásdús és erő-

teljes ritmusa. Ezen és egyéb tulajdonságai révén az olasz nép klasszikus imádsága, melynek benső ereje és izzó tüze számtalan Istent kereső embert térített a helyes útra és nyugtalan léleknek szerezte meg a mélységes hitben gyökerező békét.

Az isteni Lélek kultusza *a képzőművészetekre* is nagy befolyással volt.

Itt meg kell jegyeznünk, hogy a festészetben nem találunk a Szentlelket egyedül ábrázoló művet. A harmadik isteni Személy főleg a Szentháromság képein szerepel, továbbá a pütkösdí eseményt megörökítő műveken és a Krisztus életében előforduló megjelenéseit megörökítő ábrázolásokon. Csak a legújabb idők liturgikus, az ősegyház szellemét felnyitó szimbolizmusa ismeri a Szentlélek jelképes ábrázolását. Ez az irányzat azonban annyira új, hogy még nem hivatkozhat tapasztalatra. Kialakulófélben van s úttörő munkát végez. Egyelőre itt még nem beszélhetünk érett alkotásról és végleg meghatározott irányzatról.

A festészetben a Szentlélek főleg az isteni Háromságot ábrázoló képeken fordul elő. Jelképe a galamb, mint az Atyának a tiszteletreméltó aggastyán és a Fiúnak a kora teljességét elérte férfiú. Az Atya jelképe azért az aggastyán, mert ezáltal fejezzük ki legjobban isteni örökkévalóságát és azt, hogy az isteni Háromságban ő a kezdet. A Fiút azért ábrázoljuk a megszokott módon, mert megtestesült és emberré lett. A Lélek pedig galamb alakjában jelent meg és ezáltal önmaga választotta szimbolikus jelképét. A Szentháromság hagyományos ábrázolásától egypár modern művész eltért. Így Jean Fouquet, aki híres képén mind a három

Személyt teljesen egyformának festette (Musée d'Condé, Chantilly). De ez csak kivétel. XIV. Benedek pápa egyébként megtiltotta, hogy a vallásos képzőművészet eltérjen a Szentháromság hagyományos ábrázolásától. A többi képeken a Szentlelket még tüzes nyelvek, izzó lángok, vagy ragyogó felhő alakjában jelképezték a festőművészet nagy meseteri. Rövidség kedvéért — egyébként a művészet-történetre utalunk — a következő neveket említjük: Michelangelo, Tizian, Rubens, Fra Angelico, Lochner, Van der Weyden, Boucher, Dürer és a Limburg-testvérek a bourgeois székesegyház üveg-festményein. Ez csak egypár név a sok közül, mert alig akad nevezetes festőművész, aki ne foglalkozott volna e gyönyörű témával és ne ábrázolta volna valamelyik képén az isteni Léleket.

A Szentlélek kultusza a művészetben is ragyogóan érvényesült, ami csak bizonyítja, hogy e kultusz eleven volt, hozzátartozott az isteni Lélek járásához és a halhatatlan művészek fogékony lelkét is érintette alkotásra serkentő ihletével.

108. A kultusz dicső útja.

Szemléletünk befejeztével örömmel állapítjuk meg, hogy az isteni Lélek kultusza tág és dicső utat vágott magának a történelemben.

Merészvágású jellemek, nagy lelkek, kiforrott egyéniségek közelednek ezen az úton az örök cél felé. Nagy tervek, merész kezdeményezések és zseniális vállalkozások valósulnak meg ezen a csodás úton.

Az ihlet útja ez, amely az újszövetség, az isteni

Lélek korszakának sötét fellegek és óriási viharok
dúlta egén mint az isteni Igéret beteljesülésének
megnyugtató szivárványa fényeskedik.

Az isteni Lélek és a Jótanács Anyja.

109. A Jótanács Anyját a Szentléleknek köszönjük.

A Jótanács Lelkének, a harmadik isteni Személynek köszönjük a Jótanács Anyját.

Krisztus a keresztfán szeplőtelen Édesanyját hagyta reánk örökségként.

Anyát adott nekünk, hogy végtelen elárulásunkban ne legyünk egyedül.

Az isteni Lélek, a megszemélyesült szeretet jelen volt e királyi gesztusnál és benne izzott a haldokló Istenember jóságos és előrelátó cselekedetében.

Jónak látta Krisztus ezen jótéteményét is beteljesíteni. Mint mindent a megváltás ökonomiájában.

A beteljesülés azáltal ment végbe, hogy az isteni Lélek a szentséges Szűzet megtette a Jótanács Anyjának, hogy új küldetésének megfelelően vezessen az élet útján és anyai, bölcs tanácsával oszlassa el kételyeinket, szilárdítsa meg és tegye célhozvezetővé, üdvössé döntéseinket.

Az adottság már megvolt az Istenanyában. Hiszen ő az isteni Lélek alkotásainak kimagasló pontja, páratlan, egyedülálló remekmű. Őbele fektette az isteni Lélek alkotóképességének felülmúlhatatlan zsenialitását (lásd 25. oldal). Kegyelmi gazdagsága szinte előkészítette az irányító és ve-

zető szerep betöltésére. Nem volt szüksége külön karizmára, további tökéletesítésre.

Szó sem volt erről.

A Szentlélek másként foganatosította erre vonatkozó tervét.

Ihlete érintette az összkereszténység, a misztikus Krisztus-test lelkét és nagyra növelte benne, mint a történelem bizonyítja, az Istenanya tiszteletét.

A kereszténység kezdettől fogva hozzászokott ahhoz, hogy az Istenanyában a krisztusi életalakítás vezető, irányító génuszát tisztelje és szeresse. Mélységes tisztelete és rajongó, bizalomteljes szeretete készítette arra, hogy az élet válságos pillanataiban is, mikor dönteni kell és minden e döntéstől függ, hozzá forduljon világosságért és kegyelemközvetítését kiegészítő ihlete, sugallata szerint cselekedjék.

Majdnem ösztönszerűen tette ezt, vagyis a kegyelem fakasztotta, a Szentlélek beléoltotta intuíciót követte és — sohasem csalatkozott.

A Szentlélek szeplőtelen Jegyese a legkritikusabb helyzetben sem hagyta el és a legreménytelenebb esetben is talált megoldást.

Ne gondoljunk mindjárt egyes, kétségenkívül előfordult eseteket általánosítva arra, amit rendkívülisége miatt csodának nevezünk, vagy csoda számba veszünk.

Az Istenanya a legtöbb esetben e nélkül is elérte célját és minden szempontból a Jótanács Anyjának bizonyult.

Jelen kiegészítő, a Szentlélek és a Jótanács Anyja között fennálló kapcsolatra rávilágító fejezet

célja egypár szóval megmondani, hogy a Szentséges Szűz miként ad az életben használható, keresztülvihető tanácsot és hogyan segíti elő ezáltal is lelki kibontakozásunkat és természetfeletti meg erősödésünket.

110. Az eleven példa jótanácsa.

A kereszténység, már említettük, az Istenanyában Krisztus első követőjét tisztelte határtalan csodálattal.

Azt a csodaszép, kiváltságos lelket, aki elsőnek valósította meg az evangélium szellemét és élt az újszövetség törvénye, Krisztus tanítása szerint.

Életalakításában pedig a felülmúlhatatlan és megközelíthetetlen tökéletességet csodálta meg.

Joggal. Mert az Istenanya életalakítása tökéletes volt. Művészi értelemben veendő remekmű, egyedülálló a maga nagyságában.

Különös vonzóereje éppen abban állott, hogy művészi alkotás volt, az ember Istenben összpontosított életének Krisztus példája után legszebb megvalósítása.

A Szent Szűz életében a szép érvényesült tökéletesen.

A szép, melyet abszolút mértékben csak Istenben találunk meg.

Az isteni Lélek remekművében, Krisztus első követőjében, a Szent Szűzben, vagyis életalakításában ennek a szépnek a tökéletes visszfényével találkozunk, és pedig oly mértékben, hogy a kifejezéseiben és dicséretében elővigyázatosan tartóz-

kodó liturgia is „tota pulchra”-nak, tökéletesen szépnek nevezi.

Ennek felismerése hatott az emberiségre, az összeresztyénységre és késztetett minden ép érzékű, nemes törekvés mozgatta lelket a Szent Szűz csodálatos példájának követésére.

Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy ez volt az egyik legfontosabb tanács, amit az Istenanya az emberiségnek adott: lábnyomaiba lépni és példájának megfelelően alakítani a mindennapi életet, hogy az is — minden állítólagos szürkésege ellenére — az alakítás tökéletességétől függően többé-kevésbbé sikerült visszfénye legyen Isten abszolút szépségének.

E tanács tanított meg az életalakítást művészetnek venni és a természetfeletti szép alapjára fektetni. Így keletkezett a szentek művészete, amely annyi nagy egyéniséget nevelt az Egyháznak és az emberiségnek.

A tanács végtelenül hasznosnak bizonyult, mert az élet minden változatában bevált és minden igényt kielégített.

Bevált az élet minden változatában.

Különböző egyéniségek, életformák, életfeltételek és életkörülmények vannak. Ezek határozzák meg az élet legkülönbözőbb, színes változatát. Minden változatnak megvannak a maga speciális problémái, megoldatlan kérdései, akadályai, nehézségei. Nem könnyű ezek között eligazodni, a kérdésekre felelni, a problémákat nemcsak kielégítően, de tökéletesen megoldani. Ezekből és hasonló adottságokból alakulnak gyakran a legbonyolultabb helyzetek. Kiutat találni, megoldáshoz jutni,

az evangélium szellemét érvényre juttatni nem egyszer legyőzhetetlen nehézségekbe ütközik.

A Jótanács Anyja ilyenkor lép közbe, a nélkül, hogy rendkívüli sugallatra, csodás megoldásra volna szükség.

Közbelép azáltal, hogy van, létezik, olyan — amilyen, eszménykép, bizalommal vagyunk hozzá és vallásos életünk keretein belül úgyszólván naponta látjuk példáját, művészien tökéletes életalakítását. Ez, miután az Istenember életének visszafénye, oly gazdag és sokoldalú, — minden visszavonultsága és egyszerűsége ellenére — hogy bonyolult életünk minden lehetősége benne foglaltatik. A bűnt és a romlást természetesen kivéve. Viszont erre is átalakító és megtisztító befolyással van, mert a Golgotán a keresztfá tövében beteljesült szenvedése világosan rámutat a bűn kárhozatos következményeire, erényes élete pedig rávilágít az orvoslás egyetlen útjára és lehetőségére.

Az Istenanya, eltekintve nagy és fontos szerepet játszó sugallataitól és csodálatos közbelépéseitől, — ezek valóságát a Szent Szűz kultuszának története bizonyítja — tényleg a Jótanács Anyjának bizonyul, mert művészi tökéletességű életalakítása a legjobb és legcélszerűbb tanács, amit a vezetésre szoruló embernek adhat. Mindenki, minden percben és helyzetben részesülhet benne. Ehhez egyéb sem kell, mint az Istenanyára gondolni, páratlan életművészetének ismeretét feleleveníteni, és a tanácsot máris megkaptuk, mert ha példájából levonjuk a gyakorlati következtetést, félreérthetetlen világossággal látjuk, mi a teendőnk.

E tanács sokoldalúsága, gyakorlati használha-

tósága, magas erkölcsi értéke és művészi tökéletessége által minden szükségletnek megfelel és minden igényt kielégít. Feltétlenül megbízható és annyi benne a vonzóerő, hogy befolyása, termékenységése elől senki sem zárkozhat el.

Nagy dolgot cselekedett velünk az isteni Lélek, midőn megtanította a keresztény közösséget az Istenanyát gyermeked szeretettel tisztelni és gyógyó példáját az élet minden terén követni.

Élő, működni soha meg nem szűnő Jótanácsot adott nekünk:

Krisztus szeplőtelen Anyját, mennyei Édesanyánkat.

Ezért nevezzük a Jótanács Anyjának.

111. Az éltető szellem Jótanácsa.

Az Istenanyában nemcsak a tökéletes életművészetet csodáljuk meg és nemcsak nemes életalakításának üde forrásából meritünk tanácsot, útbaigazítást.

Az Istenanya életalakításából az azt éltető szellem termékeny lehelete csap felénk.

E szellem eleven élet és alakító erő. Benne izzik minden szavában és cselekedetében. Megmozgató, hajtó és cselekvő ereje e csodálatraméltó egyéniségnek.

Az életalakítás, amelyet példaként követünk és amelyből bevált életbölcséséget meritünk, e páratlan szellem testté, vérré és cselekedetté vált kifejezése.

Az életalakítás tartalmából, gazdagságából,

sikeréből joggal és helyesen következtethetünk az irányító szellem mélységére és bölcsességére.

Következtetésünk helyes és jó úton jár.

Mert az Istenanya szelleme, lelkisége szintén az isteni Lélek remekműveihez tartozik.

Az Istenanyában a Szentlélek alakította, csi-szolta és tökéletesítette a lelkiséget, érlelte a szellemet.

Magán hordja a Lélek-járás eltörölhetetlen jegyét és úgyszólván szintézise, összesűrűsödése, egygyólvadása a Szentlélek minden adományának.

Sokat jelent ez számunkra, mert közel hozza a Szentlélek szellemét, annak minden szépségét az emberi élet eleven formájába önti és megmutatja, hogyan kell e szellemnek megfelelően és reá alapítva tökéletes életet élni.

Az isteni Lélek szellemét, amint a mondottakból kitűnik, az Istenanya közvetíti nekünk. Élete e szellem gyakorlati magyarázata. Remek illusztrációja az isteni Lélek ihlette és irányította lelki-ségnek.

Erre feltétlen szükségünk van.

Nekünk, a mindennapi élet frontharcosainak elsősorban irányító, megmozgató szellem kell. Szellem, amely áttüzesít, lendületbe hoz, iniciatívákat ad, irányít és addig nem hagy nyugodni, amíg el nem értük célunkat és meg nem valósítottuk a tökéletesség eszményképét. Csak az éltető szellem izzítja át és alakítja cselekedeteinket és teszi őket valóban értékessé, mert a cselekedet és egyáltalán az életalakítás nem egyéb, mint a lelkünket éltető és egyéniségünket meghatározó szellem gyakorlati érvényesülése, eleven kifejezése.

Az Istenanya — említettük már — a Szentlélek szellemét közvetíti nekünk. Ezáltal nagy szolgálatot tesz lelkünknek, mert a legjobb tanácsot adja. E szellemben ugyanis benne foglaltatik minden életbölcsesség. Azt pedig, hogy hogyan kell a gyakorlat aprópénzére beváltani és a mindennapi életre alkalmazni, művészien tökéletes életalakítása mutatja meg.

Nagy hálával tartozunk ezért Nekil

A Jótanács Anyja ő, aki irányítja életünket és akinek szelleme, lelkesége a legeszményibb, az élet-szentség kibontakozását biztosító tanács.

112. Üdvösséget eszközölő tanács.

A tanács csak akkor válik termékennyé, ha komolyan megfogadjuk.

A legjobb tanács is hiábavaló, ha elzárkózunk előle.

A megfogadás és az elzárkózás között azonban még sok árnyalat van. Annyi, hogy szinte lehetetlen mindegyikről megemlékezni. Ennélfogva csak arra a megállapításra szorítkozunk, hogy a tanácsot nem tudjuk mindig megvalósítani, legalább is nem a szó tökéletes értelmében.

Ennek oka nem a tanácsban rejlik.

Ellenkezőleg! Önnön gyarlóságunkban, teljesítőképességünk fogyatékoságában.

A jótanácsban szikrázó gondolat, a pompás megoldás meggyőzi értelmünket, ez viszont hat akaratunkra. Az utóbbi azonban, midőn megvalósításra kerül a sor, túlságosan gyengének bizonyul,

úgyhogy a tanács sok esetben tényleg csak tanács marad és ijesztően kevés a gyakorlati eredménye.

A Jótanács Anyja, a Szentséges Szűz ezen a bajon is segít. Tudja, mennyire képtelenek vagyunk természetfeletti teljesítményekre. Az adott tanácsot tehát azáltal termékenyíti meg és teszi hathatóssá, hogy kegyelemközvetítésével felfokozza, megerősíti teljesítőképességünket, tüzessé, hajlíthatatlanná teszi akaratumkat, megadja az állhatatos, semmiféle akadálytól vissza nem rettenő kitartás kegyelmét és ezáltal képesít, hogy a kapott tanácsot ne csak elfogadjuk, hanem megfogadjuk. A benne foglalt megoldás ezáltal valóban kiúthoz vezet és alapját képezi lelki életünk további kibontakozásának.

A Jótanács Anyja — ebbe foglalhatjuk össze eddigi megállapításainkat — életalakítása és szelleme által a lehető legjobb tanácsot adja; ezzel felkelti és kialakítja bennünk azt, amit a kinyilatkoztatás „velle” (akarat, elhatározás) néven ismer. Ebbe az akaratba beleoltja a kegyelem mindenre képesítő tüzét és ezáltal megadja azt is, amit a kinyilatkoztatás, a „perficere” (megtenni, beteljesíteni) alatt ért.

Az Istenanya közvetítette jótanács tengelye tehát a „velle” és a „perficere”, a belátásból fakadó tüzes akarat és a kegyelem által lehetővé vált megvalósítás, vagyis a kapott tanácsnak megfelelő cselekedet.

A Jótanács Anyja valóban tökéletes munkát végez. Mennyei Jegyesének, a Szentléleknek, akinek a jótanács ajándékát köszönjük, orgánuma, közvetítőszerve.

Édesanya, kinek élete, szelleme és egyénisége jóra vezető, üdvösséget eszközölő, Krisztus követésére képesítő tanács.

113. Lelkünk csendes, meghitt sarka.

Szentlélek ihlette életművészetünket azzal tökéletesítjük, hogy lelkünkben szentélyt emelünk a Jótanács Anyjának.

E szentély oltára felett ragyog örök, kegyelemteljes ifjúsága üdeségében a Jótanács Anyjának bizalmat fakasztó képe.

Kegykép ez minden vonatkozásban.

Életünk kegyképe.

Azon csöndes, meghitt sarka lelkünknek, amelyben megnyugvást keresünk az élet viharos óráiban. Ahová menekülünk, ha inog lábunk alatt a talaj és támpontra, főleg világosságra, tanácsra, irányításra van szükségünk.

Lelkünk e csendes szentélye sohasem üres, ápolatlan, elhagyatott.

Ég benne a háládatos szeretet mécsese.

Izzik benne alázatos, segítséget kérő jelenlétünk szerény, de őszinte pásztortüze.

Az a hely, ahová akkor megyünk, ha a Szentlélekkel akarunk találkozni, hogy külön is kegyelmében részesüljünk.

Nem kell tovább mennünk.

A Jótanács Anyja szentélyében lakozik az isteni Lélek.

Csak a Jótanács Anyját kell kérnünk.

Közvetítő, érettünk könyörgő, üdvösségünkért esdeklő szavába kerül, és a Szentlélek ismét eljön,

hogy tökéletesítse és befejezze működését bennünk, akik, bár méltatlanul — temploma és hajléka vagyunk.

A Jótanács Anyja ilyenkor szelíden mosolyog a Szentlélek tüzeiben.

Mert teljesítette küldetését.

A Jótanács Anyjának bizonyult és odavezetett a Jótanács Lelkéhez...

Ut in omnibus glorificetur Spiritus Paraclitus Sponsaque Eius Immaculata, Beata Virgo Maria.

**Dicsőíttessék mindenben a Szentlélekisten és szep-
lőtelen Jegyese, a Boldogságos Szűz.**

Tartalom.

Bevezetés	— — — — —	3
-----------	-----------	---

ELSŐ RÉSZ: AZ ISTENI LÉLEK.

Az eljövétel.

1. A tátongó úr	— — — — —	7
2. A várakozás	— — — — —	8
3. A beteljesülés	— — — — —	8
4. Felszakított ajtók	— — — — —	10
5. A hömpölygő áradat	— — — — —	11

Szeretet a Lélek.

6. Az Atya és a Fiú szeretete	— — —	13
7. Termékeny szeretet	— — —	15
8. Csodálatos híd	— — —	16
9. Az emberiség megszentelődése	— —	18
10. Nyughatatlan szeretet	— — —	20
11. Keresztény embertípus	— — —	21
12. Embereket faragó Lélek	— — —	22
13. Alkotó szervezés	— — —	23

Az isteni Lélek legszebb alkotása.

14. A názáreti Szűz	— — —	25
15. Összehasonlíthatatlan remekmű	— —	26
16. A szeretet kiváltságos eszköze	— —	27
17. Az Istenanya érintetlensége	— — —	30
18. Csodálatraméltó anyaság	— — —	30

19. Az áldozat máglyája	-- -- -- --	32
20. Megdicsőülés	-- -- -- --	33
21. Az Istenanya kultusza	-- -- -- --	35

Az isteni Lélek szeplőtelen szolgálója.

22. A Tűz szolgálata	-- -- -- --	37
23. A Szentlélek tüze	-- -- -- --	38
24. A lelkek szeretete	-- -- -- --	40
25. Az igazság világossága	-- -- -- --	43
26. A soha ki nem hűlő tűz	-- -- -- --	44
27. Az isteni Lélek szeme	-- -- -- --	46
28. Krisztus tüzes szándéka	-- -- -- --	47

Az isteni szenvedély.

29. Krisztus munkatársai	-- -- -- --	48
30. A hívó szó	-- -- -- --	48
31. A hivatottak elindulása	-- -- -- --	49
32. A lelkek szenvedélyes szeretete	-- -- -- --	50
33. Csodálatos tűz	-- -- -- --	51
34. A világ elhalványuló káprázata	-- -- -- --	52
35. Teljes egyedüllét	-- -- -- --	54
36. A magányt betöltő Lélek	-- -- -- --	56
37. A lelkek vezetése	-- -- -- --	57
38. Állhatatos kitartás	-- -- -- --	58
39. Az isteni Lélek kedveltjei	-- -- -- --	59

Lélekjárás a világban.

40. A Lélek és a világ	-- -- -- --	61
41. A Lélek nyomai a világban	-- -- -- --	62
42. A világban élő ember	-- -- -- --	65
43. A Szentlélek remekműve a világban	-- -- -- --	65
44. A Szentlélek egy másik remekműve	-- -- -- --	67

45. A magány áldozata — — — — —	69
46. A folyton alkotó Lélek — — — — —	71

A Lélek könyve.

47. Az Irás varázsa — — — — —	72
48. Az Irás méltósága — — — — —	74
49. A könyvek Könyve — — — — —	75
50. Az isteni Szerző stílusa — — — — —	76
51. Az isteni Szerző mondanivalója — — — — —	81
52. Az isteni Szerző szándéka — — — — —	87
53. Az isteni Szerző sikere — — — — —	89

MÁSODIK RÉSZ:

AZ ISTENI LÉLEK MŰKÖDÉSE.

A lelkeket kereső isteni Lélek.

54. A Szentlélek feladata — — — — —	93
55. A Szentlélek küldetése — — — — —	94
56. Isten ajándéka — — — — —	95
57. Isten temploma — — — — —	97
58. Induljunk útnak — — — — —	98

Az isteni Lélek bennünk lakozása.

59. Szoros kapcsolatok — — — — —	99
60. A kegyelem — — — — —	99
61. Ki lehet a Szentlélek hajléka? — — — — —	101
62. Az isteni Lélek bennünk lakozásának módja — — — — —	102
63. Az isteni Lélek temploma — — — — —	104

Az isteni Lélek lehellete a hét szentségben.

64. A misztikus Krisztus-test élete — — —	105
65. A Szentlélek a szentségekben — — —	110
66. A lélek gyermekkora — — — —	111
67. Az érett kor küszöbén — — — —	114
68. A bűnbocsánat — — — — —	117
69. Az Eucharisztia — — — — —	121
70. A haldoklók szentsége — — — —	126

Az isteni Lélek szerepe a lelki életben.

71. Az isteni Megváltó életalakítása — —	129
72. Mi az erény? — — — — —	129
73. Hit. Remény. Szeretet — — — —	132
74. A sarkalatos erények — — — — —	134
75. Az isteni Lélek a lelki életben — — —	136

Az isteni Lélek ajándékai.

76. Izaiás próféta szavai — — — — —	137
77. Az isteni szeretet csodája — — — —	138
78. Az arsi plébános szavai — — — —	141
79. Az istenfélelem — — — — —	146
80. Az áhítat — — — — —	150
81. A tudomány — — — — —	154
82. Az erő — — — — —	158
83. A jótanács — — — — —	164
84. Az értelem — — — — —	167
85. A bölcsesség — — — — —	170
86. Az isteni Lélek útja — — — — —	174

Az isteni Lélek gyümölcsei.

87. Érik a gyümölcs — — — — —	175
88. A Szentlélek oltása — — — — —	176

89. Szent Pál tanítása	— — — — —	176
90. A Szentlélek gyümölcseinek ellensúlyozó ereje	— — — — —	182

Az isteni Lélek stílusa.

91. Változatosság az egységben	— — —	185
92. Erőtéljes élet	— — — — —	187
93. Izzóan tüzes élet	— — — — —	190
94. Az érett és kiforrott lelkiesség	— — — — —	194
95. A jövő Krónikása	— — — — —	198

Egy ütemben az isteni Lélekkel.

96. A gyümölcs	— — — — —	201
97. A magasba ívelő vonal	— — — — —	202
98. Lelki elmélyülés	— — — — —	204
99. A kibontakozás	— — — — —	208
100. Az isteni Lélek útja	— — — — —	210

A katedrális.

101. A Szentlélek munkásai	— — — — —	211
----------------------------	-----------	-----

FUGGELÉK.

Az isteni Lélek kultusza a keresztény századokban.

102. Összefoglaló visszapillantás	— — —	213
103. A hagyomány	— — — — —	214
104. A történelem	— — — — —	218
105. A lelki élet	— — — — —	221
106. A Szentlélek liturgiája	— — — — —	227
107. A művészet	— — — — —	229
108. A kultusz dicső útja	— — — — —	233

Az isteni Lélek és a Jótanács Anyja.

109. A Jótanács Anyját a Szentléleknek köszönjük	— — — — —	235
110. Az eleven példa jótanácsa	— — —	237
111. Az éltető szellem jótanácsa	— — —	240
112. Udvösséget eszközölő tanács	— — —	242
113. Lelkünk csendes, meghitt sarka	— —	244

